

KESKKONNAAMET

LOODI LOODUSPARGI KAITSEKORRALDUSKAVA 2013-2022

SISUKORD

1. SISSEJUHATUS.....	6
1.1. Ala iseloomustus	7
1.1.1. Loodi looduspargi moodustamine.....	7
1.1.2. Loodi looduspargi asukoht ja maastikuline iseloomustus.....	7
1.1.3. Loodi looduspargi kaitse-eesmärgid	8
1.1.4. Loodi looduspargi kaitsekord.....	8
1.1.5. Rahvusvaheline staatus	9
1.2. Maakasutus.....	10
1.2.1. Heimtali loodusala.....	11
1.2.2. Paistu loodusala.....	11
1.2.3. Sinialliku loodusala.....	12
1.2.4. Tilli loodusala.....	12
1.3. Huvigrupid	13
1.4. Uuritus.....	14
1.4.1. Läbiviidud inventuurid ja uuringud.....	14
1.4.2. Riiklik seire	14
1.4.3. Inventuuride ja tulemusseire vajadus	15
1.4.4. Uuringud.....	16
2. LOODI LOODUSPARGI KAITSEVÄÄRTUSED JA KAITSEMEETMED	17
2.1. Loodi looduspark.....	17
2.1.1. Elustik.....	17
2.1.1.1. Linnud	17
2.1.1.2. Taimed.....	19
2.1.1.3. Seened	21
2.1.2. Kooslused	21
2.1.2.1. Järved	21
2.1.2.2. Jõed ja ojad.....	23
2.1.2.3. Niidukooslused.....	24
2.1.2.4. Metsakooslused	26
2.1.3. Üksikobjektid ja maastikuelemendid	27
2.1.3.1. Tõllamäe tamm.....	28
2.1.3.2. Polli Tamm.....	28
2.1.3.3. Liiva mänd.....	29

2.1.3.4. Sinialliku seedermand	29
2.1.3.5. Loodi mõisapark.....	30
2.1.3.6. Kindralimägi.....	31
2.1.3.7. Loodi looduspargi maastikud	32
2.1.4. Kultuuriloolised objektid	33
2.1.4.1. Loodi mõisaansambel.....	33
LOODI LOODUSPARGIS PAIKNEVAD LOODUSALAD	34
2.2. Heimtali loodusala.....	34
2.2.1. Elustik.....	34
2.2.1.1. Linnud	34
2.2.1.2. Imetajad	34
2.2.1.3. Taimed.....	35
2.2.1.4. Seened	35
2.2.2. Elupaigad.....	36
2.2.2.1. Niidu elupaigad	37
2.2.2.2. Metsa elupaigad.....	37
2.2.3. Üksikobjektid ja maastikuelemendid	39
2.2.3.1. Heimtali mõisapark	39
2.2.3.2. Heimtali maastik	41
2.2.4. Kultuuriloolised objektid	41
2.2.4.1. Heimtali mõisaansambel	41
2.3. Paistu loodusala.....	43
2.3.1. Elustik.....	43
2.3.1.1. Taimed.....	43
2.3.2. Elupaigad.....	43
2.3.2.1. Allikad ja allikasood (7160).....	44
2.3.2.2. Liivakivipaljandid (8220).....	45
2.3.2.3. Metsa elupaigad.....	46
2.3.3. Üksikobjektid ja maastikuelemendid	47
2.3.3.1. Loodi-Püstmäe lehisepuistu	47
2.3.3.2. Paistu-Loodi maastik.....	48
2.3.4. Kultuuriloolised objektid	48
2.3.4.1. von Bockide perekonnakalmistu	48
2.4. Sinialliku loodusala	50
2.4.1. Elustik.....	50

2.4.1.1. Linnud	50
2.4.1.2. Taimed.....	50
2.4.2. Elupaigad.....	51
2.4.2.1. Looduslikud rohketoitelised järved (3150)	51
2.4.2.2. Lamminiidud (6450)	52
2.4.2.3. Metsa elupaigad.....	53
2.4.3. Üksikobjektid ja maastikuelemendid	54
2.4.3.1. Sinialliku maastik	54
2.4.4. Kultuuriloolised objektid	55
2.4.4.1. Sinialliku linnamägi	55
2.4.4.2. Ohvriallikas „Suur Siniallikas“	56
2.5. Tilli loodusala.....	58
2.5.1. Elupaigad.....	58
2.5.1.1. Vähe- kuni kesktoitelised mõõdukalt karedaveelised järved (3130)	58
2.5.1.2. Kadastikud (5130).....	59
2.5.2. Üksikobjektid ja maastikuelemendid	60
2.5.2.1. Nõmme-Pirmastu maastik	60
3. LOODI LOODUSPARGI VÄÄRTUSTE TUTVUSTAMINE JA KÜLASTUSKORRALDUS	
.....	61
3.1. Külastusrajatised	61
3.1.1. Loodusrajad.....	61
3.1.2. Metsateed (metsarajad)	62
3.1.3. Infostendid.....	63
3.1.4. Lõkke- ja puhkekohad.....	63
3.1.5. Parkimisplatsid	63
3.1.6. Kuivtualetid.....	63
3.2. Infomaterjalid ja trükised	64
4. LOODI LOODUSPARGI KAITSEKORRALDUSKAVA AASTATEKS 2003-2007	
TÄITMISE ANALÜÜS	65
5. KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED, EELARVE JA	
AJAKAVA	66
5.1 Liigikaitselised tegevused	66
5.1.1. Väike-konnakotka elupaikade hooldustööd	66
5.1.2. Tiigilendlase elupaikade hooldustööd.....	66
5.1.3. Taimeliikide hooldustööd.....	66

5.1.4. Võõr- ja probleemliikide tõrje.....	66
5.2. Elupaikade hooldus- ja taastamistööd	67
5.2.1 Vähe- kuni kesктоitelised mõõdukalt karedaveelised järved (3130)	67
5.2.2 Looduslikud rohketoitelised järved (3150)	67
5.2.3 Kadastikud (5130)	67
5.2.4 Aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510).....	67
5.2.5 Poollooduslike koosluste taastamine ja hooldus	68
5.2.6. Metsa elupaigad ja metsakooslused	68
5.2.7. Liivakivipaljandid (8210).....	70
5.3. Üksikobjektide ja maastikuelementide kaitsekorralduslikud tegevused	70
5.3.1. Tõllamäe tamme hooldustööd	70
5.3.2. Polli tamme hooldustööd.....	70
5.3.3. Kindralimäe hooldustööd	70
5.3.4. Loodi-Püstmäe lehisepuistu hooldustööd.....	71
5.3.5. Heimtali mõisapargi hooldustööd	71
5.3.6. Loodi mõisapargi hooldustööd.....	71
5.3.7. Maastike hooldustööd.	71
5.4 Kultuuriväärtuste säilitamine	71
5.5. Loodusõppe- ja puhkemajanduslikud tegevused.....	72
5.6 Kaitseala piiritähiste uuendamine ja tähistamata piirilõikude tähistamine	73
6. KAITSEKORRALDUSKAVA TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE JA UUENDAMINE	
.....	80
7. KASUTATUD MATERJALID	87

LISAD

Lisa 1. Loodi looduspark (üldkaart)

Lisa 2. Loodi looduspargi kaitse-eeskiri

Lisa 3. Loodi looduspargi maaomand

Lisa 4. Loodi looduspargi kaitseväärtuste koondtabelid

Lisa 5. Loodi looduspark, Heimtali loodusala elupaigad ja kõlvikud

Lisa 6. Loodi looduspark, Paistu loodusala elupaigad ja kõlvikud

Lisa 7. Loodi looduspark, Sinialliku loodusala elupaigad ja kõlvikud

Lisa 8. Loodi looduspark, Tilli loodusala elupaigad ja kõlvikud

Lisa 9. Loodi looduspargi puhkemajanduslik taristu

- Lisa 10. Loodi looduspargi kaitsekorralduskava aastateks 2003-2007 täitmine.
- Lisa 11.1. Loodi looduspargi hooldustööd
- Lisa 11.2. Heimtali loodusala hooldustööd
- Lisa 11.3. Paistu loodusala hooldustööd
- Lisa 11.4. Sinialliku loodusala hooldustööd
- Lisa 11.5. Tilli loodusala hooldustööd
- Lisa 11.6. Holstre mägede hooldustööd
- Lisa 11.7. Loodi looduspargi kaitsekorralduslike tööde korraldajad
- Lisa 12. Loodi looduspargi piiritähised
- Lisa 13. Ettepanekud loodusalade kaitse-eesmärkide ja Natura andmebaasi muutmiseks
- Lisa 14. Kaitsealuste taimeliikide kasvukohad Loodi looduspargis

1. SISSEJUHATUS

Loodi looduspargi kaitsekorralduskava on koostatud aastateks 2013-2022. Kava koostamisel lähtuti olemasolevatest andmetest. Kaitsekorralduskava koostamisel juhitud Eesti Vabariigi kehtivast seadusandlusest ja Kaitsekorralduskava koostamise juhendist. Loodi looduspargi kaitsekorralduskava on koostatud kogu Loodi looduspargi kohta ja sisaldab 4 loodusala kaitse korraldamiseks vajalikke juhiseid. Loodi looduspargi kaitsekorralduskavaga on hõlmatud järgmised loodusala: Heimtali loodusala, Paistu loodusala, Sinihalliku loodusala ja Tilli loodusala.

Vastavalt Looduskaitseseaduse § 25 on kaitsekorralduskava hoiualade ja kaitsealade alapõhise kaitse korraldamise aluseks.

Kaitsekorralduskava kinnitab Keskkonnaameti peadirektor. Teave kaitsekorralduskava kinnitamise kohta avalikustatakse Keskkonnaameti kodulehel.

Käesoleva Loodi looduspargi kaitsekorralduskava eesmärk on:

- Anda lühike ülevaade kaitstavast alast - selle kaitsekorraldusest, kaitse-eesmärkidest, rahvusvahelisest staatusest, maakasutusest, huvigruppidest ning alal läbiviidavast riiklikust seirest;
- Analüüsida ala eesmärke ning anda hinnang iga põhiväärtuseks oleva liigi, elupaiga vm väärtuse seisundile;
- Arvestades alale seatud eesmärke määrata mõõdetavad kaitse-eesmärgid ja kaitsekorralduse oodatavad tulemused kaitsekorraldusperioodi lõpuks ning 30 aasta perspektiivis;
- Anda ülevaade peamistest väärtusi mõjutavatest tegevustest, kirjeldada kaitseks vajalikke meetmeid koos oodatavate tulemustega;
- Määrata põhiväärtuste säilimisele, taastamisele ja tutvustamisele suunatud kaitsekorralduslike tegevuste elluviimise plaan koos tööde mahu, koha, ulatuse kirjelduse ja orienteeruva maksumusega;
- Luua alusdokument kaitseala kaitsekorralduslike tööde elluviimiseks ja rahastamiseks.

Käesoleva kaitsekorralduskava on koostanud Keskkonnaamet. Kaitsekorralduskava koostamist korraldas Keskkonnaameti Pärnu-Viljandi regiooni kaitse planeerimise spetsialist Meelis Suurkask.

Loodi looduspargi kaitsekorralduskava algatamise koosolek ja esialgse kaitsekorralduskava projekti tutvustus toimus 23. novembril 2007. a. Raudna Põhikoolis ja 15. november 2010. a. Paistu vallavalituses. Loodi looduspargi kaitsekorralduskava projekt oli avalikuks aruteluks Keskkonnaameti kodulehel ajavahemikul 21. märtsist 8. aprillini 2012. Avaliku väljapaneku teade ilmus ajalehtedes "Sakala" ("Sakala" 21. märts 2012). Valminud kaitsekorralduskava avalik tutvustus ja arutelu toimus Paistu rahvamajas 12. aprill 2012.

1.1. Ala iseloomustus

1.1.1. Loodi looduspargi moodustamine

Loodi looduspark on asutatud Viljandi Maavalitsuse 21. augusti 1990. a määrusega nr 296. olemasolevate lähestikku asuvate maastikukaitsealade ja üksikobjektide baasil. Esialgne kaitse-eeskiri ja tsoneering kinnitati Viljandi Maavalitsuse 09. novembri 1992. a määrusega nr 413

Kaitse-eeskirja ja tsoneeringut uuendati Vabariigi Valitsuse 17. juuni 1997. a määrusega nr 121, /RT I 1997,49,799/ ja Vabariigi Valitsuse 10. juuni 1999. a määrusega nr 190 /RT I 1999, 53, 576/.

Loodi looduspargi kehtiv kaitse-eeskiri on vastu võetud Vabariigi Valitsuse 15. juuni 2006. a määrus nr 139 „Loodi looduspargi kaitse-eeskiri“.

Loodi looduspargi kaart on toodud lisas 1 ja kaitse-eeskiri lisas 2.

1.1.2. Loodi looduspargi asukoht ja maastikuline iseloomustus

Loodi looduspark asub Viljandi maakonnas Sakala kõrgustiku keskosas Paistu, Viiratsi ja Pärsti valdades, piirnedes osaliselt Viljandi linnaga. Loodi looduspargi pindala on 3 467 hektarit. Looduspark on Viljandi maakonna suurim maastikukaitseala.

Loodi looduspargi pinnamoe moodustavad vanad ürgorud, mis on kulunud Sakala kõrgustiku Kesk-Devoni liivakiviplateosse ja mis koos oma külgorgudega moodustavad nüüd keerukaid orustikke. Looduspargi põhjaosas paikneb Tänassilma-Viljandi-Raudna org, millesse suubub Siniälliku väga mitmekesise vormistikuga org. Siniälliku ja Viraski oja kallastel paljanduvad Kesk-Devoni Aruküla lademe liivakivid, moodustades Loodi põrgus maalilise paljandi.

Sakala kõrgustik vabanes mandrijääst umbes 470 aasta jooksul. Mandrijää sulamisel moodustusid looduspargi idaosas asuvad metsased mõhnastikud: Polli mäed ja Holstre mäed ning Nõmme liivik (Arold 2005).

Teemaplaneeringu “Väärtuslikud maastikud” kohaselt on Loodi looduspargi maastik väga väärtuslik. Looduspargi alale jäävad neli esimese klassi maastike piirkonda. Loodi looduspargi territooriumil olevad esimese klassi maastikud on Heimtali maastik, Siniälliku maastik, Paistu-Loodi maastik ja Holstre-Viisiküla maastik.

Loodi looduspargi veestiku peatelje moodustavad Raudna jõgi ja Siniälliku oja. Raudna jõe pikkus looduspargis on 8,7 km, Siniälliku ojal 11,2 km. Looduspargi vooluvete võrgustiku moodustavad veel: Viraski oja, Sulioja, Everti oja, Lolu oja, Verilaske oja.

Loodi looduspargi territooriumile jääb 10 järve: Siniälliku järv, Pirmastu järv (Tillijärv), Rõikajärv (Rõikjärv), Viisu Kõverjärv, Viisu Samblajärv, Ulli järv, Kõlujärv, Holstre Linajärv, Mustjärv, Nõmme Mudajärv.

Lisaks looduslikele järvedele on rajatud paisjärvi ja inimese poolt kaevatud tiike. Tuntumad paisjärved (tiigid) on: Heimtali Viinaköögi tiikide süsteem allikalisel Heimtali ojal, Loodi paisjärv, Kääru paisjärv, Reeda paisjärv Siniälliku ojal, Holstre-Polli suusabaasi tiik Lolu ojal, Koordi järv Verilaske ojal. Ühtekokku on looduspargis 120 tiiki kogupindalaga 13,2 ha, tiikide suurus varieerub 0,1 - 0,9 ha.

Loodi looduspargi territooriumil on registreeritud 495 liiki soontaimi ja 136 liiki samblaid. Loodi looduspargis on registreeritud 114 liiki linde.

1.1.3. Loodi looduspargi kaitse-eesmärgid

Loodi looduspargi kaitse-eesmärgiks on kaitsta:

- 1) Sakala kõrgustiku eriilmelist maastikku;
- 2) Loodi mõisaparki;
- 3) Heimtali mõisaparki;
- 4) EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpe – vähe- kuni kesktoiteliste mõõdukalt kareda veega järved (3130), looduslikult rohketoitelised järved (3150), kadastik (5130), lamminiidud (6450), allikad ja allikasood (7160), liivakivipaljandid (8220), vanad loodusmetsad (9010*), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*) ning rusukallete ja jäärakute metsad (9180*);
- 5) EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ II lisas nimetatud liiki, mis on ühtlasi II kategooria kaitsealune liik.

Sulgudes on kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisale. Tärniga (*) on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid.

1.1.4. Loodi looduspargi kaitsekord

Inimestel on lubatud viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi ning püüda kala kogu kaitsealal. Telkimine ja lõkke tegemine kaitsealal on lubatud ainult kohtades, mille kaitseala valitseja on selleks ette valmistanud ja tähistanud. Telkimine ja lõkke tegemine õuemaal on lubatud omaniku loal.

Kaitseala teedel on lubatud sõidukiga sõitmine. Maastikusõidukiga sõitmine on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine kaitseala valitseja nõusolekuta on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, käesoleva kaitse-eeskirjaga lubatud tööde ja kaitseala valitsemisega seotud tööde tegemisel, liinirajatiste hooldamiseks vajalikel töödel ja maatulundusmaal metsamajandustöödel või põllumajandustöödel ning kaitseala valitseja nõusolekul teostatavas teadustegevuses.

Kaitseala vetel on lubatud mootoriga ujuvvahendiga sõitmine. Mootoriga ujuvvahendiga sõitmine kiirusega kuni 30 km/h on lubatud ainult avalikuks kasutamiseks määratud järvedel, mille pindala on üle 100 ha ja jõgedel, mille laius on vähemalt 10 meetrit. Mootoriga ujuvvahendiga sõitmine järvedel, mille pindala on väiksem kui 100 ha, ja jõgedel, mille laius on väiksem kui 10 meetrit ning kiiremini kui 30 km/h on lubatud ainult järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemisega seotud tööde tegemisel ja kaitseala valitseja nõusolekul teostatavas teadustegevuses.

Kaitsealal on lubatud jahipidamine, välja arvatud Holstre mägede sihtkaitsevööndis 1. märtsist 31. juulini.

Kaitseala maa- ja veeala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele üheteistkümneks sihtkaitsevööndiks ja üheks piiranguvööndiks. Kaitseala sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike koosluste säilitamiseks. Loodi looduspargi sihtkaitsevööndid on: Nõmme, Tilli, Polli mägede, Holstre mägede, Kindralimäe, Paistu ürgoru, Sinialliku, Mäemetsa, Loodi-Püstmäe, Tõllamäe, ja Heimtali sihtkaitsevöönd.

Sihtkaitsevööndites on lubatud kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine. Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud: rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine; koosluste ilme ja liigikoosseisu tagamiseks ning kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus; metsakoosluse kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile, kusjuures

kaitseala valitsejal on õigus esitada nõudeid raietehnoloogia, metsamaterjali kokku- ja väljaveo ning puistu koosseisu ja täiuse osas; olemasolevate maaparandussüsteemide hoiutööd ja veerežiimi taastamine; Heimtali sihtkaitsevööndis tuulemurru ja ohtlike puude koristamine teede ümbrusest; pilliroo varumine ja olemasolevate ehitiste hooldustööd.

Sihtkaitsevööndis on keelatud: majandustegevus, loodusvarade kasutamine ja uute ehitiste püstitamine, välja arvatud tee, tehnovõrgu rajatise või tootmisotstarbeta ehitise püstitamine kaitsealal paikneva kinnistu või kaitseala tarbeks.

Piiranguvööndi kaitse-eesmärk on elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine. Piiranguvööndis on lubatud: majandustegevus, kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja kaitseala valitseja poolt tähistamata kohas ning uute ehitiste, kaasa arvatud ajutiste ehitiste püstitamine. Piiranguvööndis on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud: rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja kaitseala valitseja poolt tähistamata kohas, uue maaparandussüsteemi rajamine, veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine ning uute veekogude rajamine, energiapuistute rajamine, pargis puuvõrade või põõsaste kujundamine ja puittaimestiku raie.

Piiranguvööndis on keelatud: puhtpuistute kujundamine; maavarade kaevandamine; Siniialliku ojaile Viljandi–Karksi-Nuia maanteest allavoolu uute tõkestusrajatiste rajamine; biotsiidide ja taimekaitsevahendite kasutamine looduslikul rohumaal ja metsamaal; uuendusraie, välja arvatud turberaie, kusjuures tuleb säilitada koosluse liikide ja vanuse mitmekesisus; puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnasel.

Looduspargi poollooduslike koosluste esinemisaladel on nende ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik heina niitmine (alates 1. juulist) ning puu- ja põõsarinde harvendamine.

1.1.5. Rahvusvaheline staatus

Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615-k „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 2 alapunkti 44 kohaselt hõlmab Loodi looduspargi Heimtali loodusala (EE0080520), alapunkti 286 kohaselt Paistu loodusala (EE0080518), alapunkti 392 kohaselt Siniialliku loodusala (EE0080519) ja alapunkti 436 kohaselt Tilli loodusala (EE0080507), kus tegevuste kavandamisel tuleb hinnata nende mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade suhtes kehtivaid erisusi.

Euroopa nõukogu loodusdirektiivide alusel moodustatud Natura 2000 võrgustik haarab alasid, kus kaitstakse Euroopa Liidus haruldasi elupaiku ja ohustatud liike. Heimtali loodusala on moodustatud, et kaitsta loodusdirektiivis nimetatud 3 elupaigatüüpi ja 1 liigi elupaika. Paistu loodusala on moodustatud, et kaitsta loodusdirektiivis nimetatud 4 elupaigatüüpi. Siniialliku loodusala on moodustatud, et kaitsta loodusdirektiivis nimetatud 6 elupaigatüüpi. Tilli loodusala on moodustatud, et kaitsta loodusdirektiivis nimetatud 2 elupaigatüüpi.

Heimtali loodusala (218,6 ha) jääb täies ulatuses Loodi looduspargi territooriumile. Heimtali loodusalast 17% jääb Heimtali sihtkaitsevööndisse ja 30% jääb Mäemetsa sihtkaitsevööndisse. Paistu loodusala (53,2 ha) jääb Loodi-Püstmäe, Tõllamäe ja Paistu ürgoru sihtkaitsevöönditesse. Siniialliku loodusala (98,8 ha) jääb täies ulatuses Siniialliku sihtkaitsevööndisse. Tilli loodusala (6,2 ha) on moodustatud kahe järve – Tilli ja Rõika järvede ning Tilli kadastiku kaitseks. Tilli järv ja Tilli kadastik paikneb Tilli sihtkaitsevööndis, Rõika järv aga on piiranguvööndis.

Loodusalade paiknemise kaart on toodud lisa 1.

1.2. Maakasutus

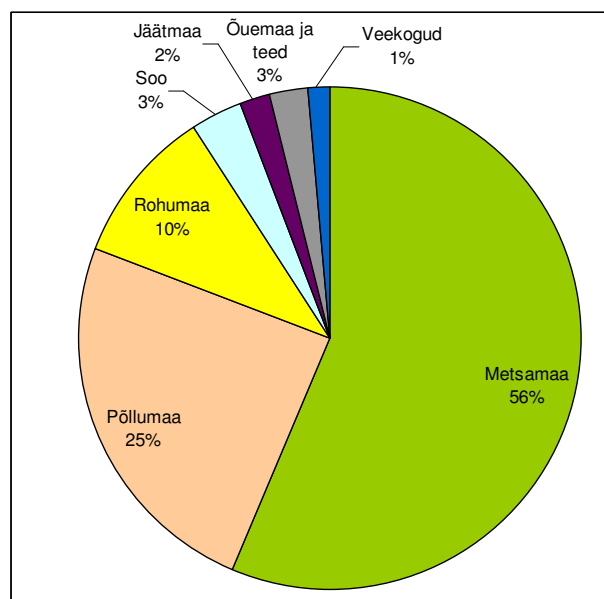
Loodi looduspargi pindala on 3 467 ha, millest 68% moodustavad looduslikud või poollooduslikud alad, ühtekokku 2 349 ha ja 32% moodustavad kultuuristatud maad, kokku 1 019 ha. Loodusmaastikust moodustavad metsad ca 1935 ha ja rohumaad 338 ha. Võsa ja põõsasikud võtavad enda alla ca 16 ha. Järved hõlmavad ca 25 ha.

Kultuurmaadest moodustab põllumaa ca 856 ha. Söötis või jäätmaana kasutuseta on ca 71 ha. Õuemaad on kokku 66 ha.

Looduspargi maakasutusest annavad ülevaate tabel 1. ja joonis 1.

Tabel 1. Loodi looduspargi maakasutus (ha)

Maakasutuse tüüp	Pindala (ha)
Metsamaa	1950,9
Põllumaa	855,6
Rohumaa	337,9
Soo	116,3
Jäätmaa	70,9
Õuemaad ja teed	91,3
Veekogud	44,1
Kokku	3467

Joonis 1. Loodi looduspargi maakasutuse jagunemine erinevate kõlvikutüüpide vahel.

Enamus kaitseala maast on eramaa. Seisuga 20.03.2011 oli kaitsealal 468 riiklikusse maakatastrisse kantud katastriüksust, kogupindalaga 3286,5 ha (tabel 2). Riigile kuulub sellest 756 ha. Jätakuvalt riigi omanduses on 180,5 ha. Maaomandi paiknemisest annab ülevaate kaart lisas 3.

Maareformi seaduse alusel kuuluvad kaitseala piiranguvööndis asuvad maad maatulundusmaa ja sihtkaitsevööndi maad kaitsealuse maa kategooriasse.

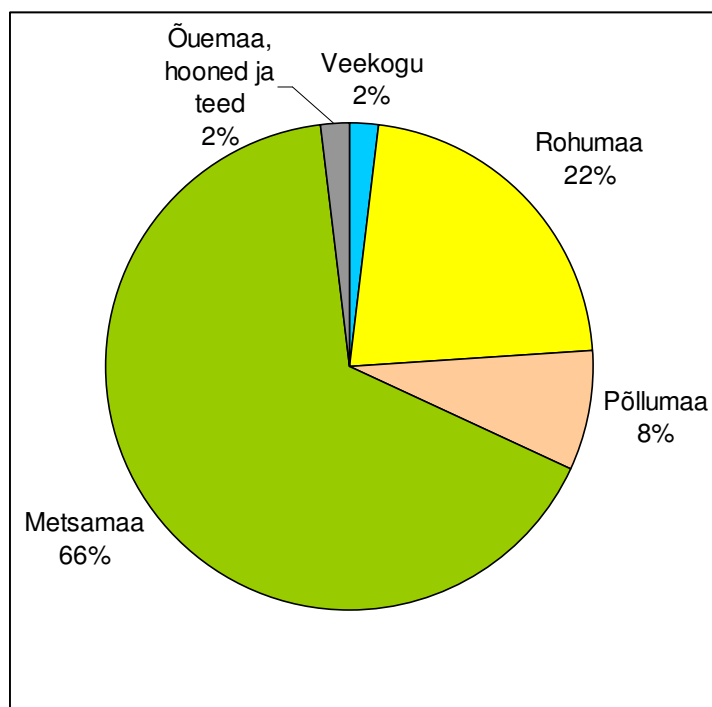
Tabel 2. Maaomand Loodi looduspargis (ha)

Vald	Üld-pindala	Katastri-üksuste arv	Katastriüksuste pindala	Eramaa	Riigimaa	Munitsipaal-maa	JRO ¹
Paistu vald	2636	318	2577,3	1946,3	629,9	1,1	58,7
Pärsti vald	679	129	560,2	437,4	109,6	13,2	118,8
Viiratsi vald	152	21	149	132,2	16,8	-	3
Kokku	3467	468	3286,5	2515,9	756,3	14,3	180,5

¹ Jätakuvalt riigi omanduses olev maa.

1.2.1. Heimtali loodusala

Heimtali loodusala pindalast 28% on eramaa, 45% on riigimaa, 6% on munitsipaalmaa ja 21% on veel reformimata maa. Heimtali loodusala maa jagunemine omandi alusel on toodud tabelis 3. Kõlvikuliselt on loodusala pindalast 66% metsamaa (Heimtali salumets ja Mäemetsa mets ning osaliselt Heimtali mõisapark). Loodusala pindalast 22% on looduslik rohumaa (Raudna luhaniidud) ning 8% põllumaa. Heimtali loodusala kõlvikuline jaotus on toodud joonisel 2.

Joonis 2. Heimtali loodusala maakasutuse jagunemine erinevate kõlvikutüüpide vahel.

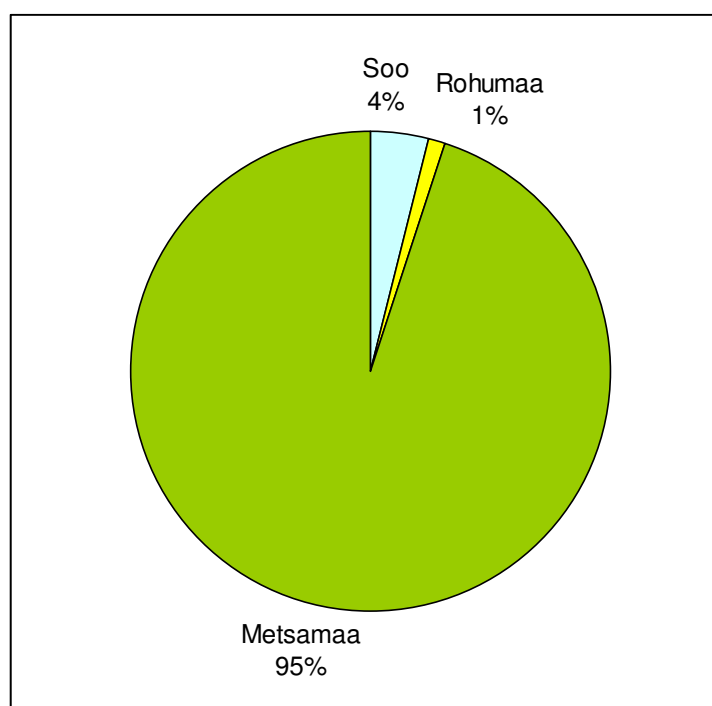
Tabel 3. Maaomand Heimtali, Paisu, Sinialliku ja Tilli looduslal (ha)

Vald	Üld-pindala	Katastriüksuste arv	Katastriüksuste pindala	Eramaa	Riigimaa	Munitsipaal-maa	JRO ¹
Heimtali loodusala	218,6	43	173,4	62	98,2	13,2	45,2
Paistu loodusala	53,2	21	53,2	23,2	29,9	-	0,1
Sinialliku loodusala	98,8	9	83,5	24,3	59,2	-	15,3
Tilli loodusala	6,2	6	3,7	3,7	-	-	2,5

¹Jätakuvalt riigi omanduses olev maa.

1.2.2. Paistu loodusala

Paistu loodusala pindalast 44% on eramaa ja 56% on riigimaa. Protsendikümnendik on veel reformimata maad, mis jääb maantee äärde ning peaks kinnitatama teemaana. Paistu loodusala maa jagunemine omandi alusel on toodud tabelis 3. Kõlvikuliselt on loodusala pindalast 95% metsamaa (Püstmäe lehisepuitu, Paistu ürgorg ning Tõllamäe metsasalu). Loodusala pindalast 4% on soo (Sinialliku oja soised kaldaalad) ning 1% rohumaad. Paistu loodusala kõlvikuline jaotus on toodud joonisel 3.

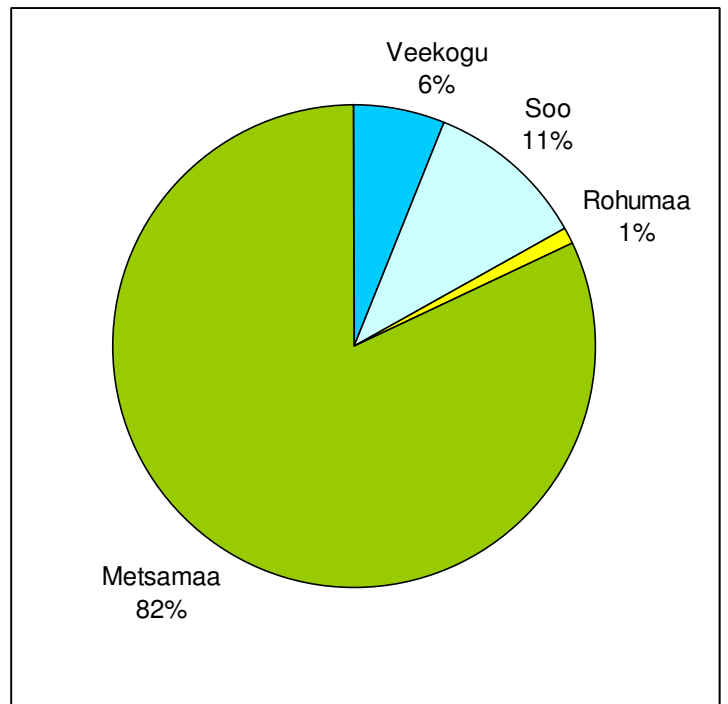

Joonis 3. Paistu loodusala maakasutuse jagunemine erinevate kõlvikutüüpide vahel.

1.2.3. Sinialliku loodusala

Sinialliku loodusala pindalast 25% on eramaa, 60% on riigimaa ja 15% on veel reformimata maa. Paistu loodusala maa jagunemine omandi alusel on toodud tabelis 3. Kõlvikuliselt on loodusala pindalast 82% metsamaa, 11% on soo (Sinialliku oja soised kaldaalad), 6% veekogud (Sinialliku järv ja oja) ning 1% rohumaad. Sinialliku loodusala kõlvikuline jaotus on toodud joonisel 4.

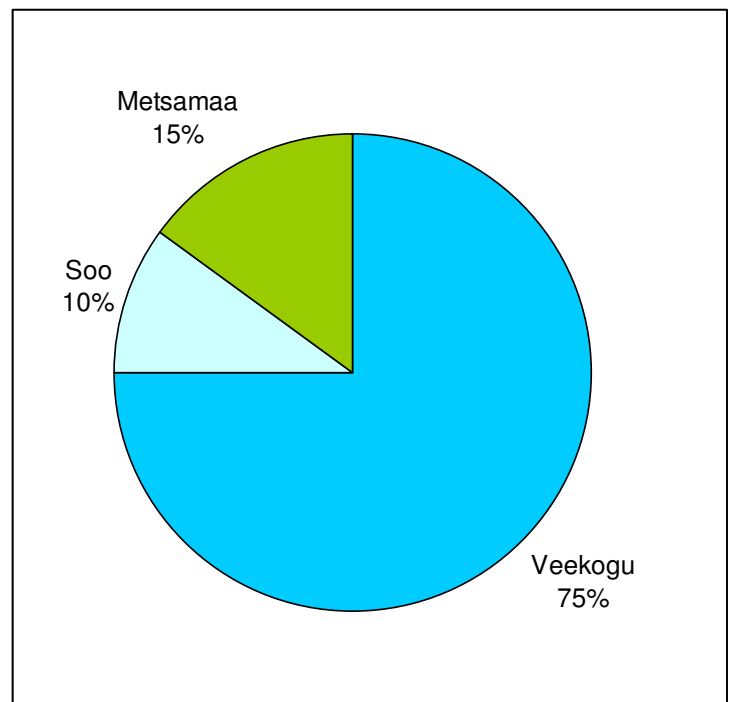
Joonis 4. Sinialliku loodusala maakasutuse jagunemine erinevate kõlvikutüüpide vahel.

1.2.4. Tilli loodusala

Tilli loodusala pindalast 60% on eramaa ja 40% on veel reformimata maa (Tilli järve veepeegel). Tilli loodusala maa jagunemine omandi alusel on toodud tabelis 3. Kõlvikuliselt on loodusala pindalast 15% metsamaa, 10% on soo ja 75% veekogud (Tilli ja Rõika järv). Tilli loodusala kõlvikuline jaotus on toodud joonisel 5.

Joonis 5. Tilli loodusala maakasutuse jagunemine erinevate kõlvikutüüpide vahel.

1.3. Huvigrupid

Looduspargi kaitse korraldamisel on oluline arvestada kohaliku kogukonna huvidega ja kaasata kohalikke elanikke aktiivselt osalema kaitseala kaitse korraldamisse. Looduspargi igapäevatoos ja strateegiate väljatöötamisel tuleb teha koostööd erinevate huvigruppidega. Tabelis 4 on välja toodud olulisemad huvigrupid ning nende põhilised eesmärgid Loodi looduspargi maa-alal.

Tabel 4. Huvigrupid Loodi looduspargis.

Huvigrupp	Huvid seoses Loodi looduspargiga
Maaomanikud	Maadel asuvate metsade majandamine, karjakasvatus ja poollooduslike koosluste majandamine, põllupidamine. Kinnistutele elamute ehitamine (kinnisvara arendamine). Olemasolevate majapidamiste korrastamine ja arendamine.
Omavalitsused	Looduspargi potentsiaali rakendamine piirkonna arenguks. Tulubaasi suurendamine, tööhõive kasv ja seeläbi sotsiaalse heaolu kasv. Oluline Viljandi maakonna rekreatsiooniala.
Kohalikud elanikud	Infrastruktuuri areng, liikumis- ja transpordivõimalused, kohaliku ressursi kasutamine – kalapüük, jahipidamine, marjade, seente ja teiste metsa kõrvalsaaduste korjamine. Küttepuude varumine.
Puhkajad, turistid (külastajad)	Võimalused aktiivseks puhkuseks. Ettevalmistatud puhkekohad, matkarajad, metsarajad, ujumiskohad, paadisõidu võimalused. Huvigrupi huvides on hea ligipääs veekogudele ja külustusobjektidele. Avalikud supuskohad ja nende heakord, selge ning külastajasõbralik infoedastus kaitsealal pakutavate teenuste kättesaadavusest ja paiknemisest.
Kalamehed	Harrastuskalapüük.
Jahimehed	Jahipidamine.
Ettevõtjad	Ettevõtluse arendamine, piirangute viimine miinimumini, külastajate/turistide arvu kasv, tehniliste/külastuskorralduslike kaitseala infrastruktuuride areng. Rahvaürituste korraldamine, rekreatiivse tegevuse pakkumine. Loodushariduslike ürituste korraldamine.
Keskkonnaamet	Keskkonnaamet on kaitseala valitseja. Keskkonnaameti eesmärk on tagada ala eesmärgiks olevate väärtuste soodne seisund.
Riigimetsa Majandamise Keskus	RMK on ala külastuse korraldaja - külustusobjektide rajaja ja hooldaja ning loodushoiutööde läbiviija riigi maadel, piiritähiste paigaldaja ja hooldaja. Riigimetsas metsatööde korraldamine, puidu varumine. Laiemalt on RMK huvi kaitsealale jääva riigimaa haldamine.
Muinsuskaitseamet	Looduspargi alale jäävate Heimtali ja Loodi mõisakomplekside (hooned ja park) säilimine ja arendamine, kasutamine kaasaegseteks vajadusteks.
Valitsusvälised organisatsioonid	Looduspargi arengule kaasaaitamine, külakogukonna arengu innustamine ja edasivedamine, Looduspargi potentsiaali rakendamine kogukonna arengu hüvanguks.
Teadlased	Looduspargi elustiku ja ökoloogiliste tingimuste uurimine. Liigilise mitmekesisuse ja arengusuundade uurimine. Elupaikade

Huvigrupp	Huvid seoses Loodi looduspargiga
	kaitseks ja haruldaste liikide säilimiseks sobivate tegevuste väljatöötamine, elluviimine ja tulemuslikkuse hindamine. Eluslooduse seire.
Euroopa Liit	Olemasolevate elupaikade ja liikide soodsa seisundi säilimine (Kuna Eesti riik on esitanud looduspargist neli loodusala Natura 2000 võrgustikku, siis on Eestil vastutus selle ala loodusväärtuste säilimise seisukohast ka Euroopa Liidu ees. Eesti riigi kohustus on kõigi Natura 2000 alade kaitse korraldamine ja loodusväärtuste püsimisele kaasa aitamine. Elupaikade seisundist ja kehtestatud kaitsemeetmetest annavad liikmesriigid perioodiliselt aru Euroopa Komisjonile).

1.4. Uuritus

1.4.1. Läbiviidud inventuurid ja uuringud

Abakumova, M. 2003. Loodi looduspargi floristiline iseloomustus.

Bratt, L. 1994. Valuable Nature In The Loodi Area, Viljandi Countri. Falun. Länsstyresens tryckeri. 56 lk.

Ingerpuu, N., Vellak, K., Leis, M. 1996. Ülevaade Loodi looduspargi mõnede piirkondade brüofloorast. (Paistu loodusala, Sinialliku ja Viraski ojade oru brüofloora).

Kaitsealuste taimeliikide kasvukohtade kaardistamine. 2007. Riiklik Looduskaitsekeskus.

Loodusdirektiivi I lisa linnuliikide asustustihedus. 2007. Riiklik Looduskaitsekeskus.

Metsakorraldus 2009. Loodi looduspark. Metsamajanduskava. Metsakorralduse Büroo OÜ.

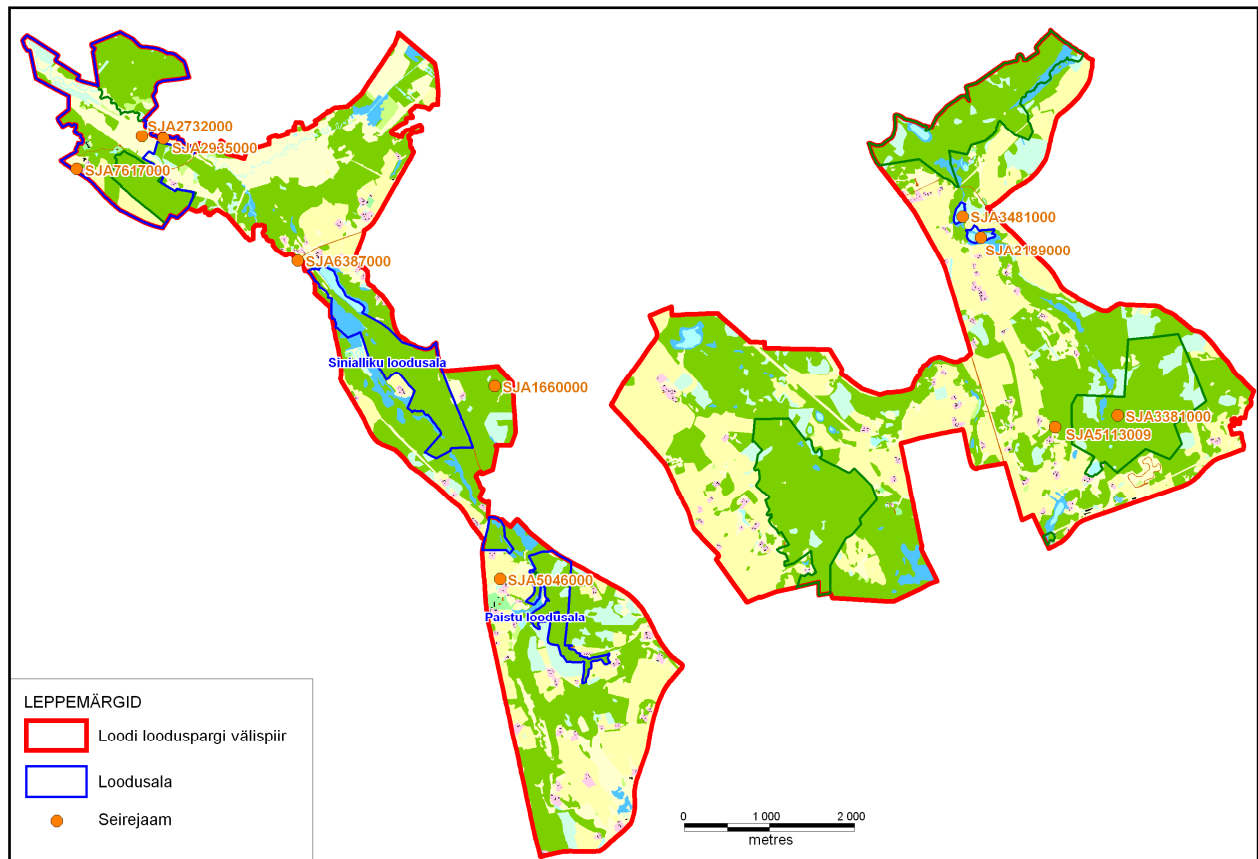
Rähniliikide asustustihedus Loodi looduspargis. 2007. Riiklik Looduskaitsekeskus.

Vellak, A. 1998. Viljandimaa liivakivipaljandid ja nende morfoloogilised näitajad.

1.4.2. Riiklik seire

Keskkonnaregistri andmete alusel on Loodi looduspargis kümme seirejaama (joonis 6.). Looduspargis teostatakse kümmet seireprogrammi:

1. Kaitsealuste seeneliikide seire (SJA7617000);
2. Ohustatud taimekoosluste seire (SJA2732000);
3. Maismaalimused (SJA2935000);
4. Jõgede hüdrokeemiline seire (SJA6387000);
5. Sademete keemia (SJA5046000);
6. Väikejärvede seire (SJA3481000, SJA189000);
7. Saarmas ja kobras (SJA5113009);
8. Raskmetallide sadenemise bioindikatsiooniline hindamine (SJA3381000);
9. Põhjavee seire (SJA1660000).
10. Väike-konnakotka seire.

Joonis 6. Loodi looduspargi riikliku seire jaamad.

1.4.3. Inventuuride ja tulemusseire vajadus

Inventuurid

1. Loodi looduspargi linnustiku inventuur kaitsekorralduskava edukuse hindamiseks ja andmebaaside täiendamiseks.

Kaitsekorraldusperioodi lõpus Loodi loodusparki hõlmav linnustiku inventeerimine. Inventuuri tulemus aitab hinnata kaitsekorralduse edukust ja planeerida tegevusi kaitsekorralduskava uuendamisel. Täiendatakse kaitseala andmebaasi. Inventeeritav ala hõlmab kogu Loodi loodusparki.

2. Loodusalade elupaikade kordusinventeerimine kaitsekorralduse edukuse hindamiseks.

Kaitsekorraldusperioodi lõpus tuleb teostada Loodi looduspargis asuvate loodusalade loodusdirektiivi elupaikade inventeerimine, et hinnata elupaikade seisundit ja kaitse edukust. Antud inventuuri koostatakse kaitsekorralduskava edukuse hindamisega ning uue kaitsekorralduskava koostamisega. Loodusdirektiivi elupaikade inventuurile on vajalik lisada Loodi looduspargi poollooduslike koosluste leviku ja seisundi inventeerimine (ligemale 50% kaitset väärivatest poollooduslikest kooslustest asuvad Loodi looduspargis väljaspool loodusalasid). Inventeerimine hõlmab Heimtali, Sinialliku, Paistu ja Tilli loodusala ning väljaspool loodusalasid olevad poollooduslikud kooslused.

3. Kaitsealuste taimeliikide kasvukohtade kordusinventeerimine kaitsekorralduse edukuse hindamiseks.

Loodi looduspargis on registreeritud 69 kaitsealuse taimeliigi kasvukohta. Hindamaks kaitseala kaitse edukust kontrollitakse inventuuri käigus registreeritud kaitsealuste liikide kasvukohtade ja liikide seisundit ja kirjeldatakse võimalikud uued leiukohad. Inventeeritav ala hõlmab kogu Loodi loodusparki.

4. Loodi looduspargi järvede ning vooluveekogude seisundi hindamine.

Oluline hinnata Loodi looduspargi 10 suurema järve ning peamiste vooluveekogude seisundit. Sinialliku järve, Tilli järve ja Rõika järve seisundit tuleb hinnata ka kui loodusdirektiivi elupaiga seisundit. Inventeeritav ala hõlmab kogu Loodi loodusparki.

Tulemusseire

1. Rukkiräägu loendus (seire) Raudna luhal.

Raudna luht on sobilik elupaik rukkiräägule. Raudna luhal ei ole rukkiräägu arvukust hinnatud. Laulvate isalindude arv iseloomustab nii elupaiga kui liigi seisundit. Soovitatavalt teostada loendust üle aasta. Seireala hõlmab poollooduslike koosluste levikuala Raunda jõe luhaaladel Loodi looduspargis, hinnanguliselt 175 ha.

2. Heimtali loodusala käsitiivaliste perioodiline seire.

Vajalik seire hindamiseks käsitiivaliste populatsiooni seisundit Heimtali looduslal. Soovituslik seiresamm kolm aastat. Seirata ala ühtib Heimtali looduslaga, millest on välja arvatud Mäemetsa sihtkaitsevööndi metsaalad. Seiratava ala pindala on ca 150 ha.

3. Külastuse mõju hindamine kaitsealustele elupaikadele ja teistele kaitseväärtustele.

Vajalik seire hindamiseks külastuse mõju kaitseala kaitseväärtustele. Soovitatav seiresamm 5 aastat. Soovitatav seire teostada 2017. ja 2022. aastal. Külastusmõju seire tulemusi kasutatakse kaitsekorralduskava vahehindamisel ning täitmise hindamisel ning uue kaitsekorralduskava ettevalmistamisel. Külastusmõju hindamisel analüüsitakse nii RMK poolt läbi viidud külastusobjektide seire kui ka Keskkonnaameti poolt läbi viidud elupaikade ja teiste kaitseväärtuste külastusseire tulemusi. Seirata territoorium hõlmab kogu Loodi loodusparki.

1.4.4. Uuringud

1. Paistu ürgoru liivakivipaljandite morfoloogiline mõõdistamine.

Kaitsekorralduskavasse on planeeritud Paistu looduslal asuvate liivakivipaljandite kordusmõõdistamine. Liivakivipaljandid on ajas muutuvad loodusobjektid. Paljandite seisundist ülevaate saamiseks on vajalik paljandite ülemõõdistamine. Uuring hõlmab Paistu ürgoru sihtkaitsevööndisse jääva Viraski oja 7 paljandi kordusmõõdistamist ning vajadusel uute paljandite mõõdistamist.

2. LOODI LOODUSPARGI KAITSEVÄÄRTUSED JA KAITSEMEETMED

2.1. Loodi looduspark

2.1.1. Elustik

2.1.1.1. Linnud

Loodi looduspargis on registreeritud 114 liiki linde. Täpsemalt on uuritud rähniliikide esinemist. Rähniliikide esinemine kajastab metsa elupaikade looduslikku seisundit. Loodi looduspargis esinevad rähniliigid: valgeselg-kirjurähn (*Dendrocopos leucotos*), tamme-kirjurähn (*Dendrocopos medius*), hallpea-rähn (*Picus canus*), musträhn (*Dryocopus martius*), suur-kirjurähn (*Dendrocopos major*), väike-kirjurähn (*Dendrocopos minor*), laanerähn (*Picoides tridactylus*). Hinnates Loodi looduspargi erinevaid piirkondi rähniliikide asustustiheduse alusel, on näha, et asustustiheduse poolset esinduslikud alad on Polli mägede sihtkaitsevöönd ja Holstre mägede sihtkaitsevöönd (joonis 7). Samuti on nimetatud vööndites suur Linnudirektiivi I lisa liikide asustustihedus, seda eriti Polli mägede sihtkaitsevööndis (joonis 8). Sellest tulenevalt tuleks tagada Holstre mägede ja Mäemetsa sihtkaitsevööndi metsade võimalikult looduslik areng ilma inimese vahelesegamiseta. Potentsiaalne ala rähnidele ja I lisa liikidele on veel Sinialliku sihtkaitsevöönd, kus tuleb leida kompromiss metsade loodusliku arengu ja puhkemajandusliku tegevuse vahel. Sinialliku sihtkaitsevööndile avaldab tugevat mõju vööndi naabruses asetleidev intensiivne kinnisvaraarendus.

Euroopa linnudirektiivi liikidest esineb Loodi looduspargis peale eespool nimetatud rähniliikidele veel: laanepüü (*Bonasa bonasia*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*), väike-konnakotkas (*Aquila pomarina*), händkakk (*Strix uralensis*), kodukakk (*Strix aluco*), nõmmelõoke (*Lullula arborea*), roo-loorkull (*Circus aeroginosus*), öösorr (*Caprimulgus europaeus*).

Loodi looduspargi kaitse-eesmärkideks on I kaitsekategooria liigi väike-konnakotka (*Aquila pomarina*), III kaitsekategooria liikide hallpea-rähni (*Picus canus*), musträhni (*Dryocopus martius*), tamme-kirjurähni (*Dendrocopos medius*), händkaku (*Strix uralensis*), roo-loorkulli (*Circus aeroginosus*) ja rukkiräägu (*Crex crex*) elupaikade kaitse.

Loodi looduspargi kaitseväärtuste, kaitse-eesmärkide ja meetmete koondtabel on esitatud lisa 4.

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis:
Loodi looduspargis elab vähemalt 6 paari hallpea-rähni, 3 paari musträhni, 1 paar tamme-kirjurähni, 5 paari händkakku, 1 paar roo-loorkulli ja 30 paari rukkiräägu.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul:
Loodi looduspargis elab vähemalt 6 paari hallpea-rähni, 3 paari musträhni, 1 paar tamme-kirjurähni, 5 paari händkakku, 1 paar roo-loorkulli ja 30 paari rukkiräägu.

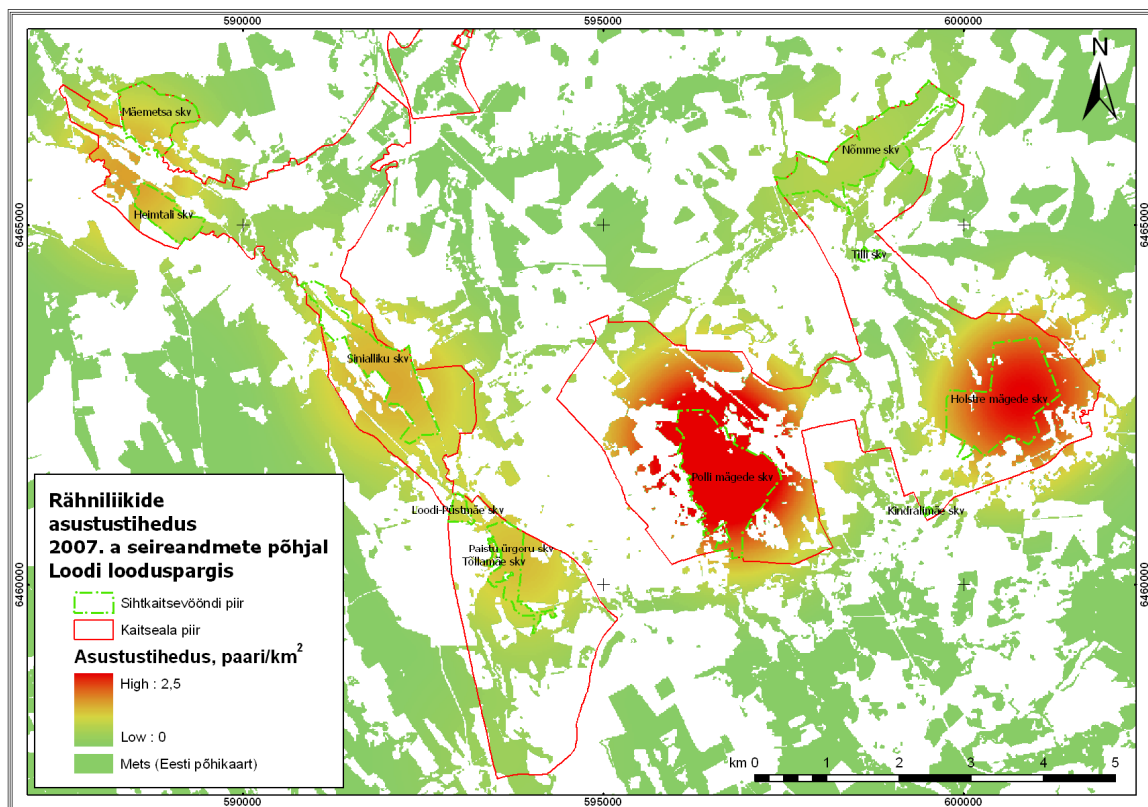
Mõjutegurid ja meetmed:

+ Olulisemad kaitsealuste linnuliikide elupaigad on tsoneeritud sihtkaitsevööndisse.

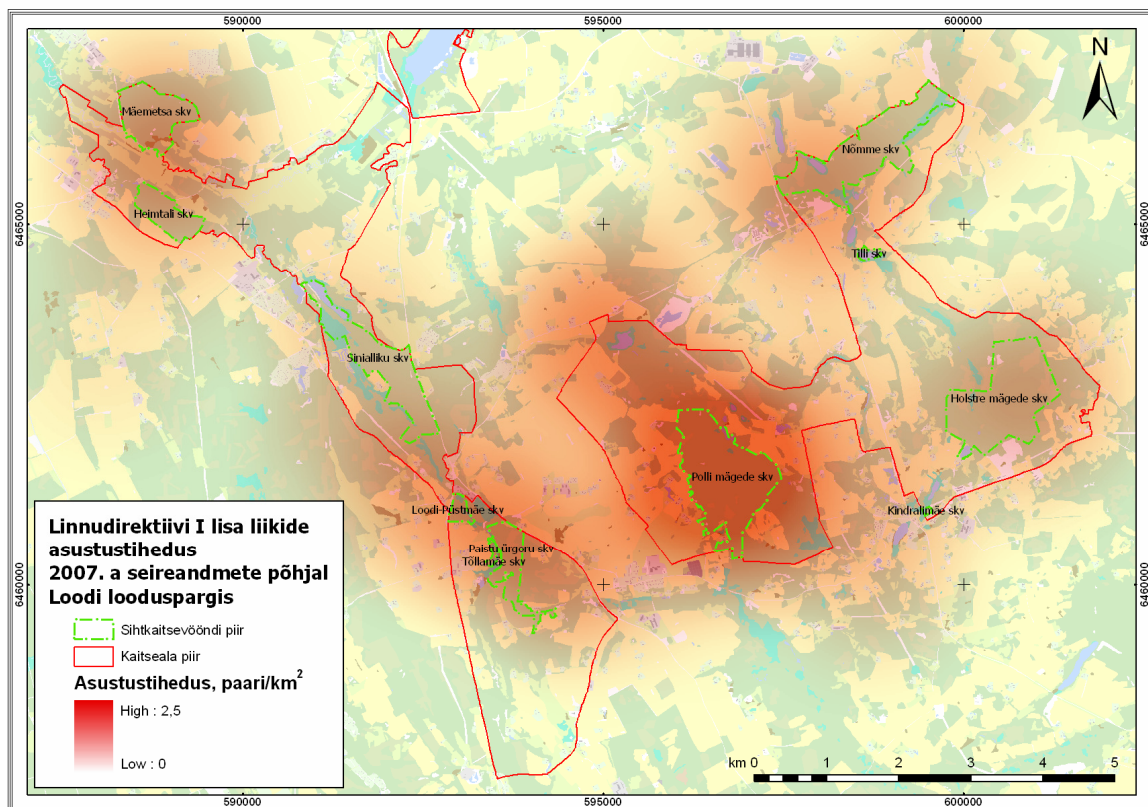
– Pesapaikade ja toitumisalade hävimine.

Meetmed:

1. Olulisemad kaitsealuste liikide elupaigad on tsoneeritud sihtkaitsevööndisse, mis tagab metsaelupaikade piisava kaitse.
2. Piiranguvööndi metsade madala intensiivsusega majandamine.
3. Poollooduslike koosluste taastamine ja hooldamine.

Joonis 7. Rahniliikide asustustihedus 2007. a seireandmete põhjal Loodi looduspargis.

Joonis 8. Linnudirektiivi I lisa liikide asustustihedus 2007. a seireandmete põhjal Loodi looduspargis.

Väike-konnakotkas

Väike-konnakotka elupaigaks on mosaiikne maastik, kus metsad vahelduvad niitude, karjamaade, põldude, jõeorgude ja soodega. Vähesse metsa ja intensiivse maakasutusega alasid, samuti suuri ühtlasi metsamassiive välditakse (Tucker 1994). Eestis võib ühe pesakonna kodupiirkonnaks pidada lihtsustatult ca 2 km raadiuses ala pesa ümber. Väike-konnakotkas eelistab tänapäeval jahti pidada niitudel, samuti lagedamatel luhtadel ja söötis põldudel (Lõhmus 2001).

Loodi looduspargis pesitseb regulaarselt kolm paari väike-konnakotkaid. Kaks pesapaika asuvad sihtkaitsevööndis.

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Loodi looduspargis elab vähemalt 3 paari väike-konnakotkaid.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul: Loodi looduspargis elab vähemalt 3 paari väike-konnakotkaid.

Mõjutegurid ja meetmed:

+ Kaks pesapaika asuvad sihtkaitsevööndis.

– Pesapaikade hävimine.

Meetmed:

1. Jätkuvalt riigi omanduses oleval maal asuva pesapaiga kaitseks tuleb vastav maa riigistada.
2. Väike-konnakotka pesapaikade lähedusse ei planeerita külastusrajatisi.

– Toitumisalade hävimine ja degradeerumine.

Loodi looduspargis on peamiseks probleemiks Raudna luhaalade võsastumine ning põllumajandusmaastikus söötis põllumaade ja endiste kultuurheinamaade võsastumine.

Meetmed:

1. Luhaniitude taastamine ja regulaarne hooldamine.
2. Kultuurmaastikus rohumaade säilitamine.
3. Väike-konnakotkale kvaliteetse toidubaasi tagamiseks pole soovitatav väetiste ja pestitsiidide kasutamine 2 km raadiuses pesapaigast.

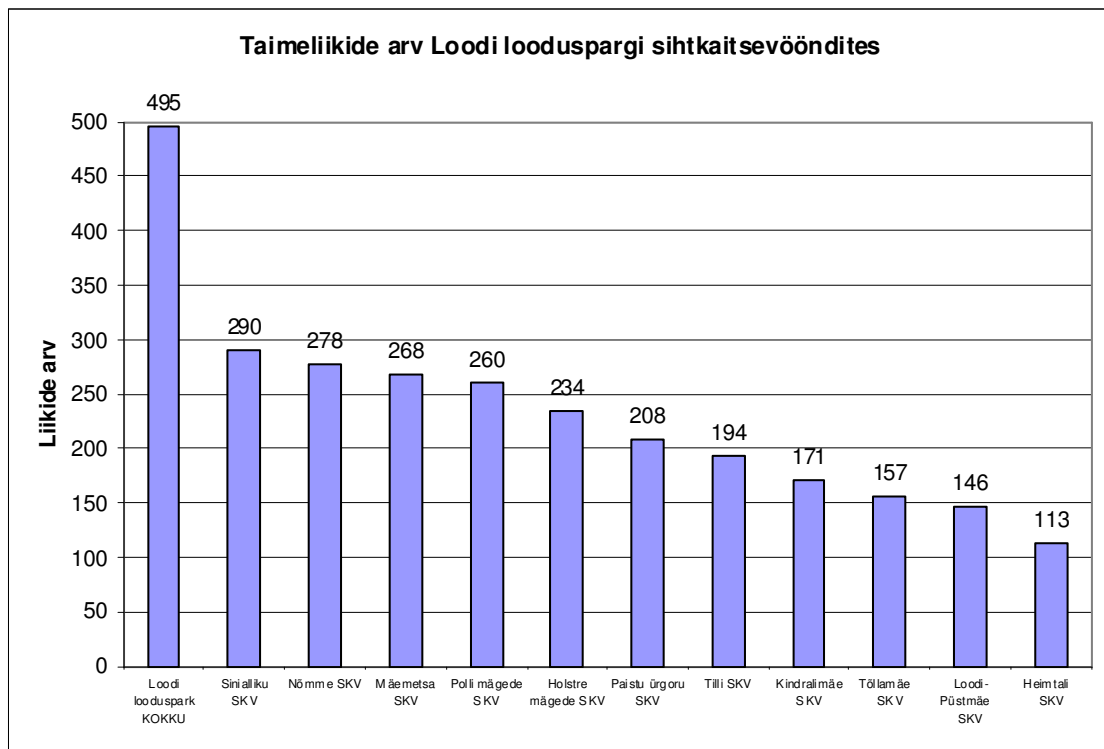
2.1.1.2. Taimed

Loodi looduspark on mitmekesine erinevate elupaigatüüpide ja liikide poolest. 2007. aasta taimestiku inventuuri andmetel kasvab Loodi looduspargi territooriumil kokku 495 liiki soontaimi. Nendest 17 liiki on looduskaitsealused liigid. Eesti Punasesse Raamatusse kuuluvad 2 liiki. Need on pääsusilm (*Primula farinosa*) ja künnapuu (*Ulmus laevis*). 1 liik kuulub Euroopa Loodusdirektiivi V lisa liikide hulka - kattedkold (*Lycopodium annotinum*). Loodi looduspargis kasvab 12 liiki käpalisi: pruunikas pesajuur (*Neottia nidus-avis*), harilik käoraamat (*Gymnadenia conopsea*), suur käopõll (*Listera ovata*), laialeheline neiuvaip (*Epipactis helleborine*), soo-neiuvaip (*Epipactis palustris*), kuradi sõrmkäpp (*Dactylorhiza maculata*), vööthuul-sõrmkäpp (*Dactylorhiza fuchsii*), kaheleheline käokeel (*Platanthera bifolia*), rohekas käokeel (*Platanthera chlorantha*), kahkjaspunane sõrmkäpp (*Dactylorhiza incarnata*), soovalk (*Malaxis monophyllos*), Russowi sõrmkäpp (*Dactylorhiza russowii*). Raunda luhtadel kasvab ahtalehine ängelhein (*Thalictrum lucidum*) ja järvedes valge vesiroos (*Nymphaea alba*).

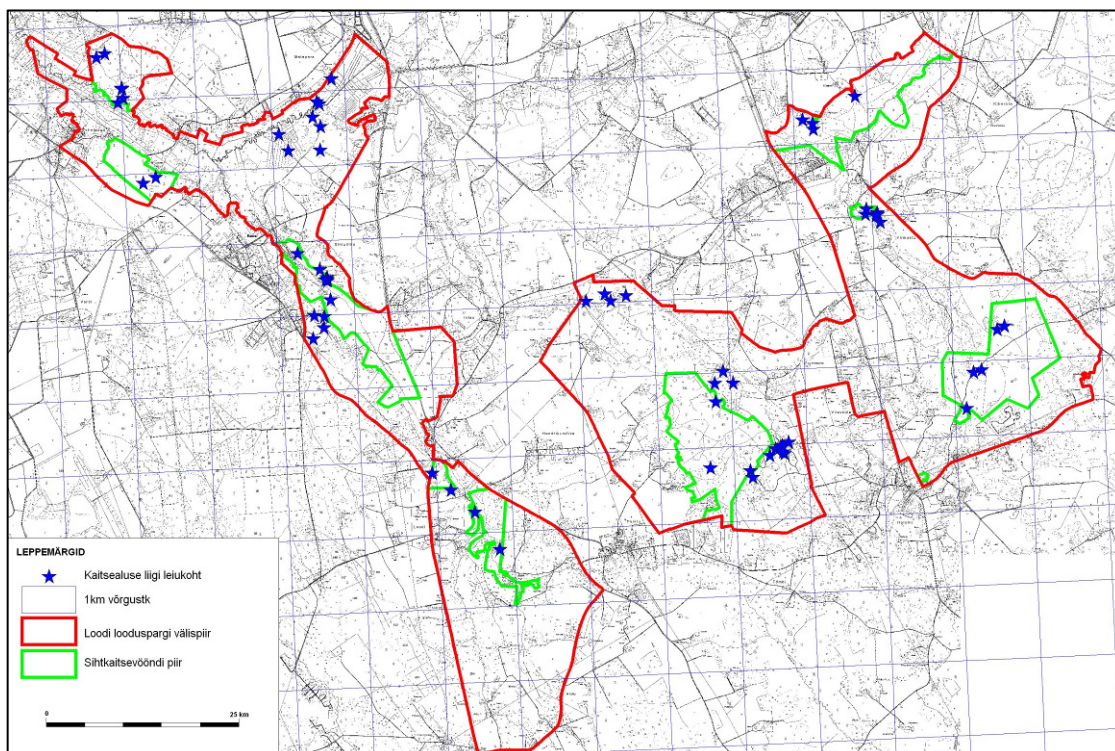
Kõige liigirohkemad on Sinialliku ja Nõmme sihtkaitsevööndid. Kõige vähem liike on suhteliselt ühetaolise elupaikadega Loodi-Püstmäe ja Heimtali sihtkaitsevööndis (joonis 9).

Kokku registreeriti Loodi looduspargis 17 kaitsealuse taimeliigi esinemist 69 kasvukohal (joonis 10). Kaitsealuste taimeliikide kasvukohtade iseloomustus on toodud lisas 14.

Loodi looduspargis on erinevate välitööde käigus registreeritud kokku 136 liiki samblaid. Täiendavat uurimist vajaks Viraski oja samblafloora, et täpsustada haruldaste liikide levikut ja esinemiskohti (õrn harkhammas (*Dichodontium pellucidum*), jõgi-tõmpkaanik (*Amblystegium tenax*), kähar põõssassammal (*Thamnobryum alopecurum*), vesi-kiilsirbik (*Dichelyma falcatum*), harilik vesiulmik (*Hygrohypnum luridum*)) (Ingerpuu 1996).

Joonis 9. Soontaimede liikide arv Loodi looduspargi vööndites.

Joonis 10. Looduskaitsealuste taimeliikide leiukohad Loodi looduspargis.

Loodi looduspargi kaitse-eesmärkideks on taimeliikide vööthuul-sõrmkäpp (*Dactylorhiza fuchsii*), kahkjaspunane sõrmkäpp (*Dactylorhiza incarnata*), soo-neiuvaip (*Epipactis palustris*), pruunikas pesajuur (*Neottia nidus-avis*), kahelehine käokeel (*Platanthera bifolia*), tähk-rapuntsel (*Phyteuma spicata*) ja ahtalehine ängelhein (*Thalictrum lucidum*) elupaikade kaitse.

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Loodi looduspargis kasvab vööthuul-sõrmkäpp, kahkjaspunane sõrmkäpp, soo-neiuvaip, pruunikas pesajuur, kahelehine käokeel, tähk-rapuntsel ja ahtalehine ängelhein.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul: Loodi looduspargis kasvab Loodi looduspargis kasvab vööthuul-sõrmkäpp, kahkjaspunane sõrmkäpp, soo-neiuvaip, pruunikas pesajuur, kahelehine käokeel, tähk-rapuntsel ja ahtalehine ängelhein.

Mõjutegurid ja meetmed:

– Kaitsealuste taimeliikide kasvukohtade hävimine.

Paljud kaitsealuste liikide kasvukohad asuvad erinevate kõlvikute piirialadel või kasutuse alt väljas kunagiste rohumaadel ja rohumaade servades.

Meetmed:

1. Poollooduslike koosluste taastamine ja hooldamine.

– Külastuskoormuse suurenemine.

See ohutegur mõjutab eeskätt tähk-rapuntsli kasvukohta Loodi ürgoru matkaraja naabruses.

– Taimede korjamine.

Meetmed:

1. Looduskaitse teadlikkuse tõstmine.

2.1.1.3. Seened

Loodi looduspargi Heimtali looduslal on registreeritud I kaitsekategooria seeneliigi roosa võrkheiniku (*Rhodotus palmatus*) kasvukoht. Seeneliiki on käsitletud Heimtali loodusala väärtuste kirjelduse juures peatükis 2.2.1.4. Seened.

2.1.2. Kooslused

2.1.2.1. Järved

Loodi looduspargi territooriumile jääb 10 järve: Sinialliku järv, Pirmastu järv (Tillijärv), Rõikajärv (Rõikjärv), Viisu Kõverjärv, Viisu Samblajärv, Ulli järv, Kõlujärv, Holstre Linajärv, Mustjärv, Nõmme Mudajärv.

Lisaks looduslikele järvedele on rajatud paisjärvi ja inimese poolt kaevatud tiike. Tuntumad paisjärved (tiigid) on: Heimtali Viinaköögi tiikide süsteem allikalisel Heimtali ojal, Loodi paisjärv, Käärü paisjärv, Reeda paisjärv Sinialliku ojal, Holstre-Polli suusabaasi tiik Lolu ojal, Koordi järv Verilaske ojal. Ühtekokku on looduspargis 120 tiiki kogupindalaga 13,2 ha, tiikide suurus varieerub (0,1 - 0,9) ha.

Sinialliku järv (ka Siniallika järv)

Sinialliku järve asub Loodi looduspargis Sinialliku looduslal. Järve iseloomustus on toodud Sinialliku loodusala väärtuste kirjelduse juures peatükis 2.4.2.1. Looduslikud rohketoitelised järved (3150).

Pirmastu järv (ka Tillijärv) ja Rõikajärv (ka Rõikjärv)

Pirmastu järv ja Rõikajärv asuvad Loodi looduspargis Tilli looduslal. Järvede iseloomustus on toodud Tilli loodusala väärtuste kirjelduse juures peatükis 2.5.1.1. Vähe- kuni kesktoitelised mõõdukalt karedaveelised järved (3130).

Linajärv (ka Holstre Linajärv, Linaäärne järv)

Linajärv asub Loodi looduspargi Holstre mägede sihtkaitsevööndis. Järve pindala on 1,7 ha, kaldajoone pikkus 545 m ja kaldajoone keerukus 1,12. Järv on kihistunud pehmeveeline segatoiteline järv, segatoiteliseks muutunud inimtegevuse mõjul (Tamre 2006).

Linajärv on Viljandi maakonnas sügavaim järv, sügavus 16,7 m. Järv asub erakinnistul ning ei ole avalikult kasutatav. Järv on looduslikult ilus, kõrgete künklike järsult tõusvate kallastega ja kõikjal liivase kaldavöötmega. Kalda ääres on palju linaleokive. Sügavamal on põhi kaetud pruuni sapropeeliga.

Linajärv on umbjärv, mis toitub suurel määral sademetest. Järve vesi on eriti tugevasti kihistunud. Pinna- ja põhjakihi temperatuuride vahe võib olla 20°, hüppekiht (temperatuuri langusega 9,4°) asub enamasti 2-3 m vahel. Samas sügavuses kaob ka hapnik, seda asendab rohke väävelvesinik. Järve omapärane tuhm, kollakaspruun vesi on vähe läbipaistev (0,5 – 1,4 m). Pinnakihtides on vee reaktsioon aluseline (pH 7,8), sügavamal nõrgalt happeline (pH 6,8); mineraalaineid on vees vähe, orgaanilisi ühendeid rohkesti. Linajärve omapärase režiimi on põhjustanud kunagine massiline linaleotamine, mille mõju püsib praeguseeni (Mäemets 1977).

Linajärv on erakordselt taimekehv järv, kus veesisene taimestik täielikult puudub. Kogu taimestik esineb väga kitsa ribana. On leitud ainult 8 liiki makrofüüte. Suhteliselt palju on laialehist hundinuia, kalmust, harulist jõgitakjat ja vesikirburohtu. Siin-seal kasvab mõne laiguna alssi ja konnaosja, läänekaldal järvekaislat.

Järves toimub väga tugev sinivetikate (*Microcystis*) õitsemine. Zooplanktonit on vähe, selles leidub rohkesti klaasiksääsklaste vastseid. Kaldavöötmes ujub väga palju hobukaane.

Järves elab veekonn. Kaladest leidub ainult kokre (Mäemets 1977).

Mustjärv (ka Holstre Mustjärv, Liivaussi järv)

Mustjärv asub Loodi looduspargi piiranguvööndis. Mustjärve pindala on 1,6 ha, kaldajoone pikkus 694 m ja kaldajoone keerukus 1,55, sügavus 7,6 m (Tamre 2006), väga mudase põhjaga ja kõikjalt piiratud õõtsikuga. Suhteliselt kõrgem on järve idakallas; kus asub männimetsaga kaetud Kindralimägi. Läänekaldal on õõtsik tunduvalt laiem. Mustjärv on umbjärv, mis varem on kraavi varal ühenduses olnud Viinakoja järvega ja selle kaudu siis ka Holstre järvega. Vesi on kollakaspruun ja võrdlemisi läbipaistev (2,7 m).

Mustjärv on kirjeldatud 16 liiki taimi. Kõige ohtramalt kavas järves kardheina, vesikarikat, kollast vesikuppu, ujuvat penikeelt, kilbukat, tarna ja soosõnajalga.

Nii füto- kui ka zooplanktonit on järves keskmiselt; väga palju leidub klaasiksääsklaste vastseid, mis viitab suurele hapnikupuudusele vees.

Kaladest on kokre, haugi ja särge (Mäemets 1977).

Mudajärv (ka Nõmme Mudajärv, Nõmmejärv)

Mudajärv asub Viiratsi vallas Mäeltküla külas. Järve pindala on 2,1 ha, kaldajoone pikkus 660 m ja kaldajoone keerukus 1,28 (Tamre 2006). Järv on taimederikas. Järve vesi on keskmise karedusega ning suhteliselt vähe kihistunud. Järve kaldapiirkonnas on ulatuslikud õõtsiksood, kus kasvab kahkjaspunast sõrmkäppa. Järves kasvab penikeelt, grupiti kollast vesikuppu ning valget vesiroosi, kaldapiirkonnas kasvab järvekaisel ning kallastarn.

Köverjärv (ka Pulli Köverjärv, Viisu Köverjärv, Pikkjärv)

Köverjärv asub Loodi looduspargi Polli mägede sihtkaitsevööndis, Polli mägedest põhja pool. Köverjärv on rohketoiteline mudase veega järv, mille pindala on 1,3 ha, kaldajoone pikkus 7,13

meetrit ning kaldajoone keerukus 1,76 (Tamre 2006). Järve kaldad on madalad ja soised, kuid õõtsikuriba puudub. Järves kasvab valge vesiroos.

Sumblajärv (ka Viisu Sumblajärv, Lohujärv, Laijärv, Lähkrujärv)

Samblajärv on looduslik järv pindalaga 0,5 ha, järve kaldajoone pikkus on 270 m ja kaldajoone keerukus 1,08 (Tamre 2006). Järv on madal ja mudase põhjaga, kaldad on pehmed ning mudased. Järves kasvab ohtralt penikeelt ning kallastel pilliroogu.

Ulli järv

Ulli järv on looduslik järv, mille pindala on 0,4 ha, kaldajoone pikkus on 232 m ja kaldajoone keerukus 1,03 (Tamre 2006). Ulli järv on madal, tugevasti taimestunud, mudase põhjaga ning järve kaldal on ulatuslikud õõtsiksoolad. Järve ümbrus on tugeval võsastunud ning kõikjal on kobraste tegevusjälgi.

Kõlu järv (ka Kõlujärv, Hintsu järv, Milistvere järv)

Kõlu järv on looduslik järv, mille pindala on 4,1 ha, kaldajoone pikkus on 1057 m ja kaldajoone keerukus 1,47 (Tamre 2006). Kõlu järv on madal, tugevasti taimestunud, mudase põhjaga ning järve kaldal on ulatuslikud õõtsiksoolad. Kohati on õõtsiksoo alad tugevasti võsastunud. Järvest voolab läbi Everti oja. Järve veepeegli juurde pääsemine üle õõtsikuala on väga vaevaline ja kohati võimatu. Järve lõunaosas on kohalikud ehitanud paadisilla, mida mööda pääseb järvele. Igal aastal pesitseb järvel üks paar kümnokk-luiki.

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Loodi looduspargis on heas seisundis 10 järve.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul: Loodi looduspargis on heas seisundis 10 järve.

Mõjutegurid ja meetmed:

+ Kaitsekorraga on sihtkaitsevööndites keelatud ning piiranguvööndis on ilma kaitseala valitseja nõusolekuta keelatud veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine.

+ Paljud järved on ümbritsetud ulatuslike õõtsikutega, mis vähendab järvede atraktiivsust küllastajatele.

– Küllastuskoormuse suurenemine.

See ohutegur mõjutab eeskätt Sinialliku järve ja Linajärve, mis on populaarsed puhkekohad. Linajärv asub eramaal ja pole avalikuks kasutamiseks.

Meetmed:

1. Sinialliku järve puhkekoha väljaehitamine.
2. Sinialliku ja Loodi puhkekoha hooldus.

– Kalapüük nakkevõrkudega ja röövpüük.

Meetmed:

1. Järelevalve tõhustamine röövpüügi piiramiseks.

2.1.2.2. Jõed ja ojad

Loodi looduspargi veestiku peatelje moodustavad Raudna jõgi ja Sinialliku oja. Vetevõrgustiku moodustavad Sinialliku ojasse suubuvad väiksemad Loodi oja, Heimtali oja, Viraski oja ja Sulioja. Raudna jõkke suubuv Everti oja koos Lolu ojaga. Verilaske oja, mis suubub väljapool Loodi loodusparki Härma jõkke. Raudna jõelõigu pikkus looduspargis on 8,7 km, Sinialliku oja lõigu pikkus on 11,2 km.

Raudna jõgi

Raudna jõgi algab Viljandi järvest ja suubub Halliste jõkke. Raudna jõgi on suurtaimederikas. Loodi loodusparki läbival lõigul on leitud 12 liiki veetaimi. Veetaimedest domineerivad kaeluspenikeel ja haruline jõgitakjas. Jõe põhjaloomastik on liigirikas (48 taksonit), väga isenditerohke ja kõrge biomassiga. Kalaliikidest on leitud jõforelli, haugi, linaskit, viidikat, angerjat, särge, turbi, säinast, latikat, lutsu ja ahvenat (Järvekül 2001). Raudna jõe lõik Sinialliku oja suudmest Kõpu jõe suudmeni kuulub lõhe, jõforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimekirja¹.

Majanduslikult ja puhkemajanduslikult ei ole Loodi loodusparki läbiv Raudna jõelõik oluline. Jõelõigul puuduvad hüdrotehnilised rajatised ning puhkerajatised. Jõelõigul on 2 kohaliku tähtsusega ujumiskohta. Luhtade kuivendamise ajal on jõelõik Viljandi-Nuia maanteesillast kuni endise kitsarööpmelise raudtee sillani õgvendatud sirgeks.

Sinialliku oja

Sinialliku oja algab Paistust 3 km lõunas Aidu järve läheduses. Sinialliku oja pikkus on 14 km (Arukaev 1986), millest 11,2 km jääb Loodi loodusparki. Loodi loodusparki läbivast ojalõigust jääb 1,0 km Paistu loodusale ja 2,1 km Sinialliku loodusale. Sinialliku oja on külma ja selge veega ning kiire vooluga. Forelliojana on oja tuntud juba XVIII sajandil (Moor 1964). Sinialliku oja lõik Imavere – Karksi-Nuia maanteesillast suubumiseni Raudna jõkke kuulub lõhe, jõforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimekirja.

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Loodi looduspargi vooluveekogud on heas seisundis.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul: Loodi looduspargi vooluveekogud on heas seisundis.

Mõjutegurid ja meetmed:

+ Kaitsekorraga on sihtkaitsevööndites keelatud ning piiranguvööndis on ilma kaitseala valitseja nõusolekuta keelatud veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine.

– Kalapüük nakkevõrkudega ja röövpüük.

Meetmed:

1. Järelevalve tõhustamine röövpüügi piiramiseks.

2.1.2.3. Niidukooslused

Põhikaardi andmetel on Loodi looduspargis looduslikke rohumaid kokku 343 ha, millest loodusliku mitmekesisuse seisukohast on eriti olulised 183,9 ha. Kaitset väärivatest poollooduslikest kooslustest asub ca 60 ha Heimtali looduslal ja loodusaladest väljapoole jääb ca 124 ha. Poollooduslikest kooslustest on lamminiitused 145,2 ha ja aruniitused 38,7 ha. Poollooduslike koosluste levikuala on esitatud joonisel 11.

Ulatuslikumad lamminiidud esinevad Raudna jõe orulammil. Eelmise sajandi 60 – 70-ndatel aastatel viidi läbi ulatuslik lamminiitide kuivendamine ning rohumaad olid kasutusel heina- ja karjamaadena. Tänapäeval on suur osa Loodi looduspargi lamminiitudest kasutusest väljas ning võsastuvad. Avatud maastiku ning kaitsealuste liikide elupaikade ja toitumisalade (eelkõige väike-konnakotka, rukkiräagu, rohunepi) säilitamiseks on vajalik olemasolevaid luhaheinamaid taastada ning regulaarselt hooldada.

¹ Keskkonnaministri määrus 15.06.2004 nr 73 „Lõhe, jõforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistu“

Aruniidud esinevad väiksematel kuivematel aladel ning omavad tähtsust eeskätt avatud maastiku ning maastikuvaadete säilitamise pärast.

Kaitse-eesmärk¹:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis:
 1. Loodi looduspargis on lamminiidu kooslus säilinud vähemalt 145 ha suurusel alal.
 2. Loodi looduspargis on aruniidu kooslus säilinud vähemalt 38 ha suurusel alal.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul:
 1. Loodi looduspargis on lamminiidu kooslus säilinud vähemalt 145 ha suurusel alal.
 2. Loodi looduspargis on aruniidu kooslus säilinud vähemalt 38 ha suurusel alal.

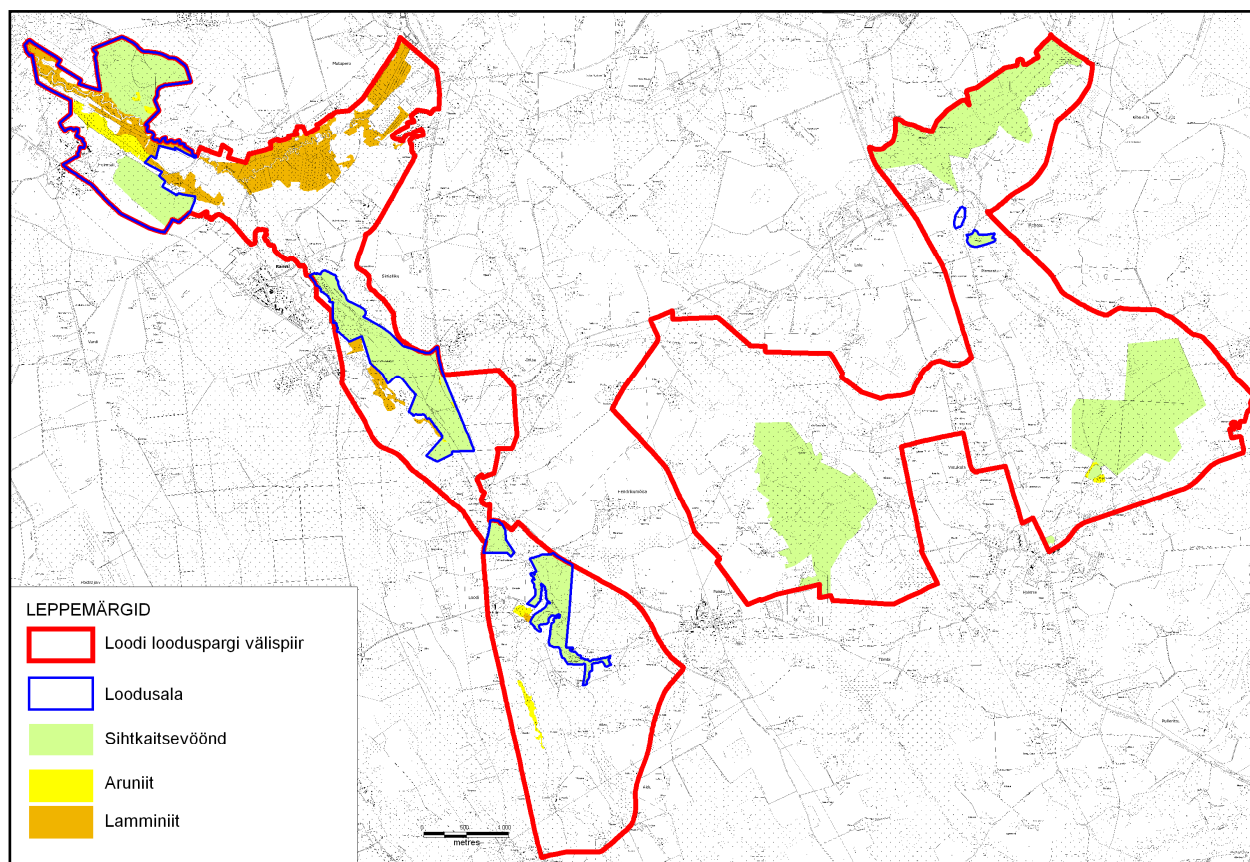
Mõjutegurid ja meetmed:

– Elupaiga võsastumine (metsastumine).

Lisaks elupaiga säilimisele on Loodi looduspargis oluline ka avatud maastikuvaadete säilimine.

Meetmed:

1. Võsastunud luhaalade taastamine.
2. Võsastunud aruniidualade taastamine.
3. Korrastatud alade regulaarne hooldus.

Joonis 11. Loodi looduspargi poollooduslike koosluste levik.

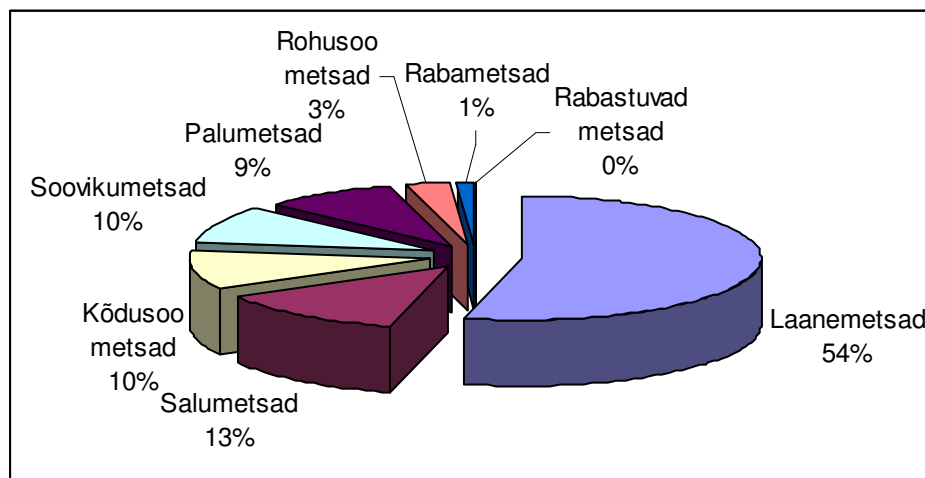
¹ Kaitse eesmärk on püstitatud kogu Loodi looduspargi kohta. Siia hulka on arvestatud ka loodusala kaitse-eesmärgid

2.1.2.4. Metsakooslused

Kaitseala 3467 ha suurusest üldpindalast moodustab metsamaa 1917 ha ehk kaitseala pindalast 55%. (Metsakoosluste analüüs on koostatud Looduskaitsekeskuse poolt 2009 aastal tellitud Loodi looduspargi metsamajanduskava alusel. Metsamajanduskava koostas Metsakorralduse Büroo OÜ.) Natuke üle poole Loodi looduspargi pindalast on kaetud metsaga. Loodi looduspargi reljeefi vaheldusrikkus ning muldade varieeruvus loob aluse metsakoosluste mitmekesisusele ning vaheldusrikkusele. Loodi looduspargile on iseloomulik suur laanemetsade osakaal, mis moodustavad 54% metsamaa pindalast. Salumetsade all on 13%, palumetsade all 9% rohusoometsi esineb 3%, soovikumetsi 10%, rabamatsi 1%, rabastuvaid metsi 0,1% ning kõdusoometsi 10% metsamaa pindalast (joonis 12).

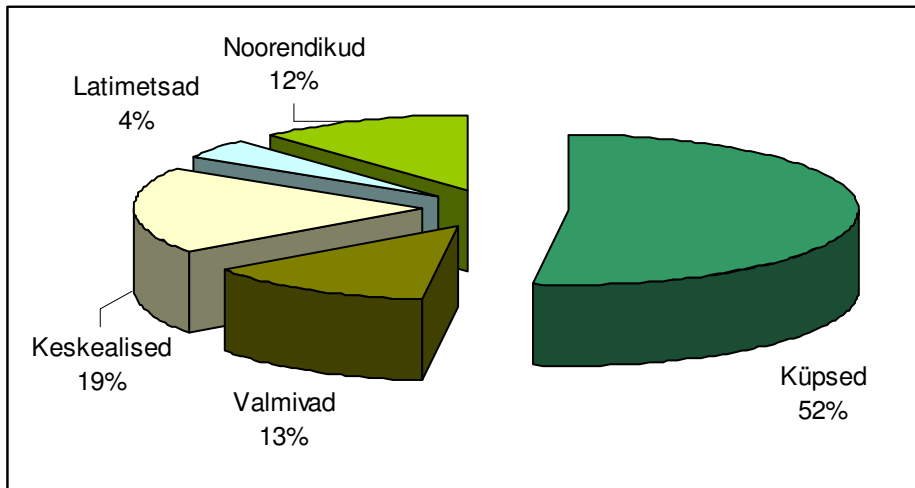
Kaasikute all on 620,8 ha ehk 33% ja hall-leppa on 277,7 ha ehk 14% metsamaa üldpindalast. Kase ja lepa enamusega puistud moodustavad kokku peaaegu 47% metsamaa üldpindalast. Kuusikuid kasvab kokku 590 ha ja männikuid 256,1 ha, mis kokku moodustavad 44% kaitseala metsamaa pindalast. Teiste puuliikide osakaal on vähenenud, näiteks saare ja tamme enamusega puistud moodustavad kokku 4% metsamaa pindalast.

Loodi looduspargi metsad on valdavalt kõrge vanusega. Küpseid puistusi on 52% metsade pindalast. Järgnevad keskealised puistud 19% ja valmivad puistud 13% (joonis 13). Laanemetsade hulga on suur osakaal 70-90 aastastel kuusikutel, mis viitab intensiivsele raietele 1919-1939 aastate paiku. Olemasolevad laanemetsad on suhteliselt stabiilses seisundis, mis väljendub esmajoonel 100-150 aastaste kuusikute ühtlases esindatuses. Kaasikute puhul on valdavalt tegemist sekundaarsete metsadega, mis on tekkinud endistele põllumajanduskõlvikutele heina- ja karjamaadele. Laialeheliste metsade esindatus kaitsealal on äärmiselt tagasihoidlik, mistõttu säilinud metsad on seda olulisemad elupaikade mitmekesisuse seisukohalt (Metsakorraldus 2009).

Joonis 12. Loodi looduspargi metsamaa jagunemine metsatüüpide järgi.

Metsaelupaigatüüpide kirjeldamisel registreeriti välitööde käigus 185 ha vanu loodumetsi, 52,8 ha vanu laialehelisi metsi, 12,6 okasmetsi moreenkõrgendikel, 9,9 ha allikasoo metsi, 5,6 soostuvaid ja soolehtmetsi ning 7,4 ha siirdesoo- ja rabametsi. Osad elupaigatüübile vastavad metsad asuvad aktiivselt virgestustegevuseks kasutatavatel aladel ning asulate vahetus läheduses ning ei ole otstarbekas neid arvestada Natura elupaikadeks. Pigem on tegemist oluliste maastikku ning elustikku rikastavate elementidega. Metsaelupaikade levikut on täpsustatud Loodi looduspargi territooriumil asuvatel looduseladel.

Joonis 13. Loodi looduspargi puistute jaotus arenguklasside järgi.

Loodi looduspargi piiranguvööndi metsade peamine kaitse-eesmärk on maastiku üldilme säilitamine ning võimaluste pakkumine virgestustegevuseks looduslikult kaunis keskkonnas.

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis:
 1. Metsamaa moodustab kaitseala pindalast vähemalt 1700 ha.
 2. Metsamaa pindalast vähemalt 1100 ha on küpsed ja keskealised puistud.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul:
 1. Metsamaa moodustab kaitseala pindalast vähemalt 1700 ha.
 2. Metsamaa pindalast vähemalt 1100 ha on küpsed ja keskealised puistud.

Mõjutegurid ja meetmed:

+ Väärtuslikud metsaelupaigad on tsoneeritud sihtkaitsevööndisse.

– Metsade intensiivne majandamine.

Meetmed:

1. Propageerida püsimetsamajandamist, minimaliseerides lageraied.
2. Soodustada ja propageerida segapuistut ja erivanuseliste puistute kujundamist.

2.1.3. Üksikobjektid ja maastikuelemendid

Loodi looduspargis on neli kaitsealust üksikobjekti: Tõllamäe tamm, Polli tamm, Liiva mänd ja Sinialliku seedermand (Sinialliku seedermand on hävinenud). Looduspargi territooriumile jäävad kaks kaitsealust mõisaparki – Heimtali mõisapark ja Loodi mõisapark. Heimtali mõisapark asub Heimtali loodusalaal ning on käsitletud peatükis 2.2.3.1. Maastikuelementidest on eraldi välja toodud Kindralimägi, Sinialliku linnamägi, Sinialliku allikas, Loodi-Püstmäe lehispuistu, Paisu põrgu e. Loodi põrguorg. Sinialliku linnamägi ja Sinialliku allikas asuvad Sinialliku loodusalaal ning on käsitletud peatükis 2.4. Sinialliku loodusala. Loodi-Püstmäe lehispuistu ja Paisu põrgu asuvad Paistu loodusalaal ning on käsitletud peatükis 2.3. Paistu loodusala.

2.1.3.1. Tõllamäe tamm

Tõllamäe tamm (KLO4000424)¹ on kaitsealune üksikpuu. Tamm asub Loodi looduspargi piiranguvööndis Paistu ürgoru veerul Loodi mõisahäärberist 400 meetrit idas (lisa 1). Üksikobjektina on Tõllamäe tamm kaitse all alates aastast 1958. Tamme ümbermõõt on 646 cm, kõrgus 25m ja vanus ca 300 aastat (EELIS). Tamme seisund on rahuldav. Tamme tüvi on õõnes ning alumised oksad kuivanud.

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Tõllamäe tamme soodsa seisundi säilimine ja kaitsealuse üksikobjekt on hinnatud külustusobjekt.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul:
 1. Tõllamäe tamme säilimine elujõulisena.
 2. Tõllamäe tamme ümbrus on korrastatud 0,2 ha suurusel alal.

Mõjutegurid ja meetmed:

– Tõllamäe tamme ümbruse võsastumine ja tammele avaneva vaate kadumine.

Tõllamäe tamm kasvab salumetsa servas ning tamme ümbruses toimub intensiivne noore alusmetsa kasvamine.

Meetmed:

1. Regulaarne tamme ümbruse korrastamine (noore võsa likvideerimine, niitmine, koristamine).

– Tõllamäe tamme läheduses kasvavate puude kasvamine tamme võrasse.

Meetmed:

1. Tamme võra ulatuses ja vahetult võra läheduses kasvavate puude likvideerimine.

– Tõllamäe tamme tervise halvenemine.

Kaitsekorralduskava koostamise hetkel oli tamme tervis rahuldav. Tamme seisundi halvenemisel tuleb tegutseda vastavalt olukorrale.

Meetmed:

1. Tamme võra valgustingimuste parandamine võra läheduses kasvavate puude eemaldamise teel.

2.1.3.2. Polli Tamm

Polli tamm (KLO4000423) on kaitsealune üksikpuu. Tamm asub Loodi looduspargi Polli mägede sihtkaitsevööndis (lisa 1). Üksikobjektina on Polli tamm kaitse all alates aastast 1958. Tamme ümbermõõt on 620 cm, kõrgus 16 m ja vanus ca 440 aastat (EELIS). Tamme seisund on halb. Tamme tüvi on suures osas õõnes ning põletusjälgedega.

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Polli tamme soodsa seisundi säilimine ja kaitsealuse üksikobjekt on hinnatud külustusobjekt.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul:
 1. Polli tamme säilimine elujõulisena.
 2. Polli tamme ümbrus on korrastatud 0,2 ha suurusel alal.

Mõjutegurid ja meetmed:

– Polli tamme ümbruse võsastumine ja tammele avaneva vaate kadumine.

¹ Kaitsealuse objekti registrinumber Keskkonnaregistris

Polli tamm kasvab soovikumetsa lagendikul ning tamme ümbruses toimub intensiivne noore alusmetsa kasvamine.

Meetmed:

1. Regulaarne tamme ümbruse korrastamine (noore võsa likvideerimine, niitmine, koristamine).

– Polli tamme läheduses kasvavate puude kasvamine tamme võrasse. Valgustingimuste halvenemine.

Meetmed:

1. Tamme võrasse kasvavate noorte kaskede ja kuuskede likvideerimine tamme võra ulatuses.
2. Valgustingimuste parandamiseks vähendada ümbritseva metsa liituvust tasemele 30%. Metsa harvendada tammest kauguseni, mis vastab tamme võraprojektsiooni kahekordsele ulatusele.

– Polli tamme tervise halvenemine.

Meetmed:

1. Valgustingimuste parandamine vastavalt eelmises punktis toodud tingimustele. Lisaks arvestada metsa harvendamisel alljärgnevaid tingimusi:
 - 1.1. Võimalusel raiuda metsa hõrendamisel kõrgemad ja suurema võraga puud ning tammest lõunapoolsemalt alalt.
 - 1.2. Mitte viia metsa üldist liituvust alla 30% kuna ümbritseva metsa liigsel harvendamisel võib esineda tuuleheite oht.
 - 1.3. Puude raiumisel raiuda välja puud, mis potentsiaalselt võivad murdudes kahjustada tamme võra.
 - 1.4. Säilitada tamme võrast kaugemal võrast madalam alusmets (tuuleohtu vältimiseks).

2.1.3.3. Liiva mänd

Liiva mänd (KLO4000378) on kaitsealune üksikpuu. Mänd asub Loodi looduspargi piiranguvööndis Palu talu maal. Puu kasvab kohalike teede ristumiskoha läheduses, lagedal, väikese liivapõndaku tipus (lisa 1). Üksikobjektina on Liiva mänd kaitse all alates aastast 1990. Mäni ümbermõõt on 260 cm, kõrgus 24 m ja vanus ca 120 aastat (EELIS). Mäni seisund on halb, puu latv on kuivanud ja tüvel koorevigastused.

Puu tagasihoidlike mõõtmete ning halva seisundi tõttu on tehtud ettepanek Liiva mänd kaitsealuste objektide hulgast välja arvata.

2.1.3.4. Sinialliku seedermand

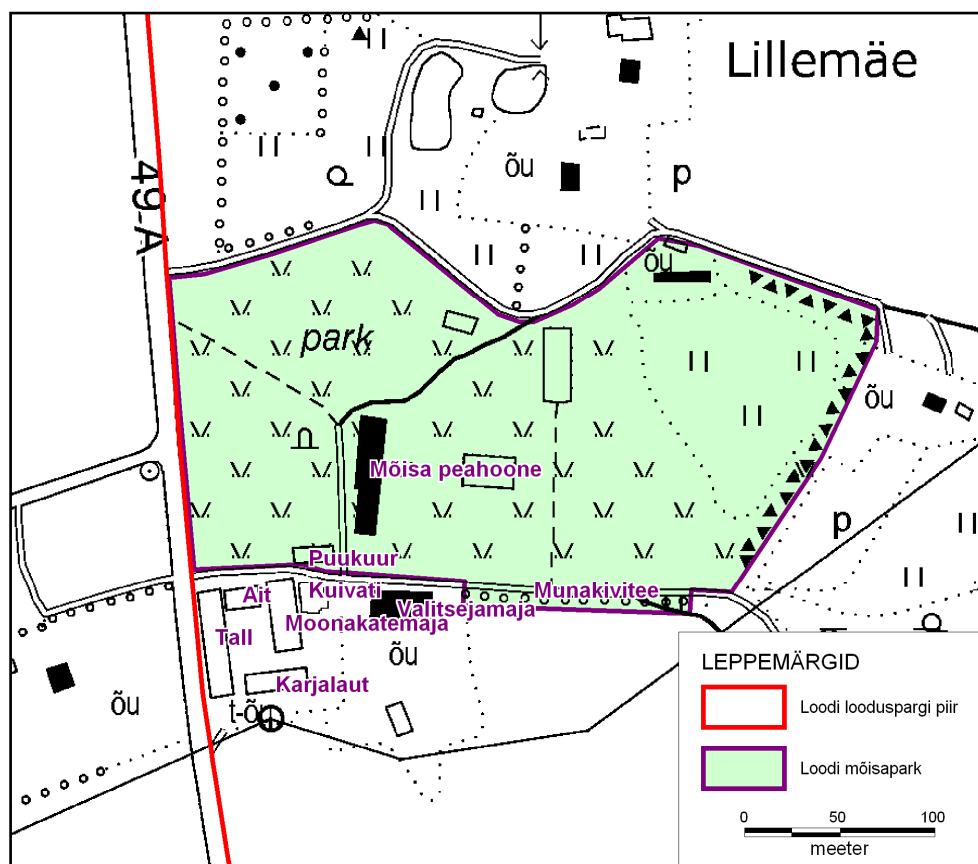
Sinialliku seedermand (KLO4000382) on kaitsealune üksikpuu. Seedermand asub Loodi looduspargi piiranguvööndis, Tölba talu maal, Sinialliku järve põhjaotsas (lisa 1). Üksikobjektina on Sinialliku seedermand kaitse all alates aastast 1990. Puu on hävinenud (kuivanud).

Kaitsealuse objekti hävimise tõttu on tehtud ettepanek Sinialliku seedermand kaitsealuste objektide hulgast välja arvata.

2.1.3.5. Loodi mõisapark

Loodi mõisapark on maastiku reljeefisust ärakasutava Viljandimaa erinevatel etappidel rajatud mõisapargi tüüpiline näide. Park on rajatud 18. sajandi lõpus algselt barokkstiilis pargina. 19. sajandi keskel ja II poolel on algele pargile juurde rajatud vabakujulised pargiosad, mis asuvad peahoonest lõunas ja idas.

19.s. ümberkujunduste käigus püüti pehmendada ka olemasolevate korrapärase pargiosade rangust juurdeistutatavate puudega ja teede kuju muutmisega esiväljakul. Sel ajal on rajatud ka kalmistupark – kuulus Loodi lehisepuistu. Tagaväljaku moodustab terrassidena langev, regulaarsete ristuvate pärnaalleeedega pargiosa, mille lõpus on kaks nelinurkset põhjaveetoitelist tiiki. Peahoone ees, esiväljakul on graniidist päikesekell (mis on osaliselt lagunenu). Pargis on mälestuskivi rahvalaulik Epp Vasarale. Loodi mõisapargi asendiplaan on toodud joonisel 14.

Joonis 14. Loodi mõisapargi asendiplaan ja kultuuriväärtuste paiknemine.

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: On säilinud ajalooliselt kujunenud planeeringuga, dendroloogiliselt, kultuurilooliselt, esteetiliselt ja puhkemajanduslikult väärtuslik Loodi mõisapark.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul:
 1. On koostatud ja ellu viidud Loodi mõisapargi rekonstrueerimisprojekt.
 2. Loodi mõisapargis on säilitatud ja kaasaegselt kasutusele võetud pargi- ja aiakujunduse hinnalised kujunduselemendid.
 3. Loodi mõisapargis on tagatud pargis olevate kultuurilooliste mälestiste kaitse.

Mõjutegurid ja meetmed:

– Ehitustegevuse ja kinnisvara arenduse nihkumine pargi piiridesse.

Meetmed:

1. Tsoneeringu muutmine.

Polli mõisapark on tsoneeritud loodi piiranguvööndisse. Piirangute täpsustamiseks on kavas Loodi looduspargi kaitse-eeskirja uuendamisel moodustada Loodi mõisapargist eraldi piiranguvöönd, kus on täpsustatud pargi kaitsemeetmed.

– Maastikuvaadete kinnikasvamine.

– Pargi vananemine ja sellest tingitud kahjustused.

– Pargialade võsastumine.

Meetmed:

1. Mõisapargi rekonstrueerimisprojekti (hoolduskava) koostamine ning elluviimine.

2. Mõisapargi regulaarne hooldus.

2.1.3.6. Kindralimägi

Kindralimägi on tegelikult kungas, mille põhjanõlv on madal, lõunapoolne aga kõrgem ja järsem. Künka suhteline kõrgus on 7,5 meetrit. Künkast idas, nõlva all, laiub vesine kaasik. Künkal endal kasvavad võimsad männid. Mändidele lisaks kasvab seal kuuski, kaski, vahtraid, pärni, haabu, pihlakaid ja ohtralt sarapuupõõsaid. Metsaregistri andmete kohaselt on puistu koosisuks 80Mä10Ks5Ku5Ha, mändide vanuseks 150 aastat ja puistu keskmine kõrgus 22 meetrit. Kindralimäe kaitseks on moodustatud Kindralimäe sihtkaitsevöönd. Kindralimägi on oluline piirkonna maastikuelement. Künka nõlva on rajatud maakelder ning künka lael on maakividest ring.

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Kindralimäe männipuistu ja maastik on heas korras.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul: Kindralimäe männipuistu ja maastik on heas korras.

Mõjutegurid ja meetmed:

+ Kindralimägi on tsoneeritud sihtkaitsevööndisse

Sihtkaitsevööndi režiim tagab puistu säilimise ning võimaldab teostada vajalikke hooldustöid.

– Puistu võsastumine.

Meetmed:

1. Kindralimäe puistu perioodiline niitmine. Soovitavalt vähemalt üle aasta.

2. Kindralimäe puistu korrastamine. Sealhulgas: lehtpuu järelkasvu kujundamine, kuivanud puude likvideerimine, okaspuude, eriti männi järelkasvu soodustamine ja vajadusel kujundamine.

– Ehitustegevus sihtkaitsevööndi naabruses.

Ehitustegevus vahetult sihtkaitsevööndi naabruses võib rikkuda vaated kaitsealusele objektile.

Meetmed:

1. Läbirääkimiste pidamine potentsiaalse(te) piirkonna arendajatega, kinnistu omanikuga. Kompromisside leidmine vajalike ehitiste püstitamisel.

2.1.3.7. Loodi looduspargi maastikud

Vastavalt Viljandi maakonnaplaneeringu teemaplaneeringule “Asustust ja maakasutust suunavad keskkonningimused” jäävad Loodi looduspargi maa-alale riikliku tähtsusega Heimtali maastik, maakondliku tähtsusega Paistu-Loodi, Sinialliku, Nõmme-Pirmastu ja Aidu-Sultsi maastik.

Heimtali maastiku iseloomustus, kaitse-eesmärgid ning meetmed on käsitletud Heimtali loodusala kirjeldamisel, peatükis 2.1.3.2. Heimtali maastik. Paistu-Loodi maastiku iseloomustus, kaitse-eesmärgid ning meetmed on käsitletud Paistu loodusala kirjeldamisel, peatükis 2.2.3.2. Paistu-Loodi maastik. Sinialliku maastiku iseloomustus, kaitse-eesmärgid ning meetmed on käsitletud Sinialliku loodusala kirjeldamisel, peatükis 2.3.3.1. Sinialliku maastik. Nõmme-Pirmastu maastiku iseloomustus, kaitse-eesmärgid ning meetmed on käsitletud Tilli loodusala kirjeldamisel, peatükis 2.4.2.1. Nõmme-Pirmastu maastik.

Aidu-Sultsi maastik

Aidu-Sultsi maastik hõlmab Aidu, Sultsi, Koera ja Lageduse külasid. Tegemist on lainja ja võrdlemisi vaheldusrikka põllumajandusmaastikuga, mida läbib vanade metsadega ääristatud Loodi org. Osa endistest madalamal asunud niitudest on põllustatud (näit. Sultsi järve juures, praeguseks juba võsastumas), osa metsa kasvanud, kuid üldiselt on põldudemuster üsna hästi säilinud. Teemaplaneeringuga kaardistatud maastikust jääb ligikaudu 1/5 Loodi looduspargi piiranguvööndisse. Loodi loodusparki jääb valdavalt metsane Loodi org (Viljandi Maavalitsus 2004).

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Ajalooliselt kujunenud planeeringuga Aidu-Sultsi maastik on säilinud.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul: Ajalooliselt kujunenud planeeringuga Aidu-Sultsi maastik on säilinud.

Mõjutegurid ja meetmed:

– **Maastikuvaadete kinnikasvamine ja kadumine.**

Meetmed:

1. Olemasoleva põllumajandusmaa sihipärane kasutamine ja hooldamine.

– **Maastikuvaateid rikkuvate ehitiste rajamine.**

Meetmed:

1. Koostöö kohaliku omavalitsusega rajatiste ehitamisel projekteerimistingimuste seadmine, mis tagab, et rajatavad objektid sobivad maastikusse.

2.1.4. Kultuuriloolised objektid

2.1.4.1. Loodi mõisaansambel

Muinsuskaitseameti andmetel kuuluvad Loodi mõisaansambelis riikliku kaitse alla 19 sajandist pärinevad järgnevad arhitektuurimälestised: Loodi mõisa meierei (14613¹), Loodi mõisa munakivitee (14612), Loodi mõisa karjalaut (14611), Loodi mõisa tall (14610), Loodi mõisa ait (14609), Loodi mõisa moonakatemaja (14608), Loodi mõisa kuivati (14607), Loodi mõisa puukuur (14606), Loodi mõisa valitsejamaja (14605) ja Loodi mõisa peahoone (16603) (joonis 14).

Esimesed teated Loodi mõisa kohta pärinevad 16. sajandi keskelt, mil mõis kuulus Tödwenite suguvõsale. Viimane omanik 1903-st aastast kuni võõrandamiseni oli Bernhard Woldemar von Bock. Peahoones oli Loodi algkool 1920-ndatest aastatest kuni 1967. aastani, mil peahoone anti üle Viljandi Laste Spordikoolile. Praegu on peahoone eravalduses.

Härrastemaja on ehitatud 18. sajandi II p ja on Viljandimaa üks vanimaid barokkstiilis härrastemaju.

Meetmed:

1. Loodi mõisakompleksi kaitse ja taastamine toimub vastavalt muinsuskaitsereeglitele.

¹ Kaitsealuse objekti registrinumber Kultuurimälestiste Riiklikus Registris

LOODI LOODUSPARGIS PAIKNEVAD LOODUSALAD

2.2. Heimtali loodusala

Heimtali loodusala on moodustatud, et kaitsta kolme elupaigatüüpi, milleks on lamminiidud (6450), rohunditerikkad kuusikud (9050) ning rusukallete ja jäarakute metsad (pangametsad – 9180*); Heimtali looduslal kaitstakse tiigilendlase elupaiku.

2.2.1. Elustik

2.2.1.1. Linnud

Heimtali loodusala linnustikku uuriti osaliselt 2007. aastal. Välitööde käigus kaardistati kakuliste ja rähniliste esinemine Loodi looduspargis. Heimtali looduslal paiknevad Heimtali ja Mäemetsa sihtkaitsevööndite metsad, mis on sobilikud elupaigad kakulistele ja rähnilistele. Kuna nimetatud metsad ei ole ulatuslikud ning on ümbritsetud kultuurmaastikust, siis ei ole isendite arv neis metsades suur. Heimtali salumetsas elab II kaitsekategooria liik valgeselg-kirjurähn (*Dendrocopos leucotos*); III kaitsekategooria liigid hallpea-rähn (*Picus canus*), väike-kirjurähn (*Dendrocopos minor*), musträhn (*Dryocopus martius*) ja kodukakk (*Strix aluco*). Mäemetsa metsas elab händkakk (*Strix uralensis*), tamme-kirjurähn (*Dendrocopos medius*), musträhn ja väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*).

Kaitse-eesmärk

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Heimtali looduslal elab 5 liiki rähne ja 2 liiki kakke.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul: Heimtali looduslal elab 5 liiki rähne ja 2 liiki kakke.

Mõjutegurid ja meetmed:

+ Kakuliste ja rähniliste elupaigad on tsoneeritud sihtkaitsevööndisse.

Metsaelupaikade tsoneerimine sihtkaitsevööndisse tagab kaitsealuste linnuliikide elupaikade säilimise.

– Pesapaikade ja toitumisalade hävimine.

Kakuliste ja rähnide pesapaigad võivad hävida Heimtali mõisapargi korrastamisel ilma projektita, mille käigus mõtlematult langetatakse vanu, kakkudele ja rähnidele sobivaid pesapuid. Pesapaigad hävivad ka vanade puude murdumisega.

Meetmed:

1. Heimtali mõisapargi korrastamiseks koostada rekonstrueerimisprojekt või hoolduskava. Tööde teostamine vastavalt rekonstrueerimisprojektile või hoolduskavale.

2.2.1.2. Imetajad

Heimtali vanas mõisapargis elavad tiigilendlased (*Myotis dasycneme*). Heimtali loodusala on sobilik elupaik käsitiivalistele. Raudna jõe oru laugemal osal laiuvad luhahainamaad, mis on sobilikud toitumisalad ning nõlvadel kasvavad vanad metsad/puudesalud, pakkudes käsitiivalistele varjevõimalusi. Eeldatavasti võib looduslal esineda ka teisi käsitiivaliste liike.

Kaitse-eesmärk

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Heimtali looduslal elab tiigilendlase populatsioon.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul:
 1. Heimtali looduslal elab tiigilendlase populatsioon.
 2. Heimtali mõisa ja mõisapargi korrastustööde on teostatud nii, et on säilinud käsitiivalistele vajalikud elupaigad.

Mõjutegurid ja meetmed:

– Pesapaikade ja toitumisalade hävimine.

Käsitiivaliste pesapaigad võivad hävida pargi võsastumisel, pargi korrastamisel ilma projektita, mille käigus mõtlematult langetatakse vanu, nahkhiirtele sobivaid elu- ja pesapuid. Vanade pargipuude tuuleheide.

Meetmed:

1. Pargi korrastamiseks koostada rekonstrueerimisprojekt või hoolduskava. Tööde teostamine vastavalt rekonstrueerimisprojektile või hoolduskavale.
2. Hoonete rekonstrueerimisel kavandada võimalused käsitiivaliste elu- ja pesapaikade säilimiseks.
3. Käsitiivaliste perioodiline seire.
4. Täiendavate uuringute teostamine loodusosal elavate teiste käsitiivaliste liikide kindlakstegemiseks. (Teostatav käsitiivaliste perioodilise seire käigus).

2.2.1.3. Taimed

Heimtali loodusosal kasvab 6 liiki kaitsealuseid taimi. III kategooria kaitsealustest taimedest kasvab loodusosal laialeheline neuuvaip (*Epipactis helleborine*), soo-neuuvaip (*Epipactis palustris*), suur käöpõll (*Listera ovata*), pruunikas pesajuur (*Neottia nidus-avis*), tähk-rapuntsel (*Phyteuma spicatum*) ja ahtalehine ängelhein (*Thalictrum lucidum*). Natura andmebaasis on kajastatud tähk-rapuntsli esinemine loodusosal.

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Heimtali loodusosal kasvab 6 liiki kaitsealuseid taimi, nende hulgas tähk-rapuntsel.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul: Heimtali loodusosal kasvab 6 liiki kaitsealuseid taimi, nende hulgas tähk-rapuntsel.

Mõjutegurid ja meetmed:

– Kaitsealuste taimeliikide kasvukohtade võsastumine.

Meetmed:

1. Poollooduslike koosluste esinemisalade puhastamine võsast ning regulaarne hooldus.

– Külastuskoormuse suurenemine.

– Taimede korjamine.

Meetmed:

1. Kaitseala külastajate looduskaitse teadlikkuse tõstmine.

2.2.1.4. Seened

Heimtali loodusosal on registreeritud I kaitsekategooria seeneliigi roosa võrkheiniku (*Rhodotus palmatus*) kasvukoht. Roosa võrkheinik kasvab surnud jalaka puidul (mahalangenud tüved või kännud), eelistades niiskemaid kasvukohti.

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Heimtali loodusosal kasvab roosa võrkheinik.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul: Heimtali loodusosal kasvab roosa võrkheinik.

Mõjutegurid ja meetmed:

– Puuliikide osakaalu muutumine metsades.

– Lageraie.

Meetmed:

1. Salumetsa elupaigatüübi säilimine.
2. Lageraie keelamine.

Salumetsa elupaiga säilimine ja lageraie keelamine on tagatud, kuna liigi elupaik on tsooneeritud sihtkaitsevööndisse, kus metsanduslik tegevus on piiratud.

3. Loodusala teeradade, teeservade ja vaadete korrastamisel jätta metsa maapinnale lagunema surnud jalaka tüved.

– Liigi leiuandmete ebaselgus.

Erinevates andmebaasides asub liigi leiukoht geograafiliselt ja elupaigaliselt väga erinevates kohtades. Vajalik on andmebaaside täpsustamine ja kooskõlastamine (erinevused EELIS-e, Riikliku seire andmebaasides ning märgitud leiukoht kaardil ei klapi elupaiga kirjeldusega).

Meetmed:

1. Täiendav inventeerimine roosa võrkheiniku elupaikade ja esinemisalade inventeerimine (väljaselgitamine).
2. Roosa võrkheiniku leiuandmete täpsustamine andmebaasides.

2.2.2. Elupaigad

2000 aasta Natura inventuuri kohaselt esinevad Heimtali looduslal Loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigad: lamminiidud (6450), rohunditerikkad kuusikud (9050) ning rusukallete ja jäärakute metsad (pangametsad – 9180*) (tabel 5). 2007. ja 2009. aastal läbiviidud elupaikade kaardistamisel täpsustati elupaikade levikut. Elupaikade leviku täpsustamise tulemusena kaardistati Heimtali looduslal täiendavad elupaigad: aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), vanad loodusmetsad (9010*) ja vanad laialehelised metsad (9020*). Ekslikult on määratud elupaik 9180 – rusukallete ja jäärakute metsad. Looduses on rusukallete metsa asemel tegemist Raudna ürgoru nõlval paikneva rohunditerikka kuusikuga ning nõlva ülaosas tamme ja pärna rikka salumetsaga. Elupaikade levik on toodud kaardil lisas 5.

Tabel 5. Heimtali loodusala loodusdirektiivi elupaigad.

Elupaiga KOOD ¹	Elupaik/kõlvik	Pindala (ha) (Natura andmebaas)	Pindala (ha) (2011 a. seisuga)	NATURA elupaikade seisund ² (ha)		
				A	B	C
6510	Aas-rebasesaba ja ürt- punanupuga niidud		16,5	16,5		
6450	Lamminiidud	19,5	33,2	2,3	23,6	7,3
9010*	Vanad loodusmetsad		13,4	8,1	5,3	
9020*	Vanad laialehelised metsad		29,3	17,5	11,3	0,5
9050	Rohunditerikkad kuusikud	13,6	5,1		5,1	
9180*	Rusukallete ja jäärakute metsad	17,9	0			
	KOKKU	51	97,5	44,4	45,3	7,8

¹ Kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu loodusdirektiivi 92/43/EMÜ I lisale. Tärniga (*) on tähistatud esmatahtsad elupaigatüübid.

² Elupaiga seisund: A – väga hea, B – hea, C- arvestatav.

2.2.2.1. Niidu elupaigad

Aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510)

Sellesse elupaika kuuluvad tugevalt inimtegevusest mõjutatud Raudna jõeoru jõest kaugematel lammiosadel levivad niidud. Kaitset väärivad need alad kui osa suuremast lammioru luhaheinamaade kompleksist. Olulisad on nad ka avamaastiku säilitamiseks. Aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud elupaik on 2007. aasta inventuuri alusel Heimtali looduslal levinud 16,5 ha suurusel alal (Natura andmebaasis seda elupaika ei ole mainitud). Elupaiga esinduslikkus on väga hea. Niidualasid on pidevalt niidetud ja karjatatud. Osale kunagi kuivendatud lammialale on kasvanud keskealine kõdusookaasik, kohatise tugeva lepa ja paju võsaga. Avamaastiku taastamise eesmärgil on mõistlik majandusliku huvi korral heinamaade pindala kõdusookaasikute arvel suurendada. Potentsiaalselt võiks heinamaade pindala suurendada 9,3 ha võrra.

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidu elupaigad on säilinud vähemalt 15 ha suurusel alal seisundiga A.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul: Aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidu elupaigad on säilinud vähemalt 15 ha suurusel alal seisundiga A.

Lamminiidud (6540)

Lamminiidu elupaik on 2007. aasta inventuuri alusel Heimtali looduslal levinud 33,2 ha suurusel alal (Natura andmebaasis 8,9% ehk 19,5 ha). Valdavalt on elupaiga esinduslikkus hea või arvestatav. Viimasel aastatel on elupaik hakanud kiiresti võsastuma. Maastikuliselt ning luhaniitudel toituvate liikide elupaikade säilitamise eesmärgil on vajalik luhaniite säilitada kogu nende esinemise ulatuses, ehk 33,2 ha ulatuses.

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Lamminiidu elupaiga säilimine vähemalt 30 ha suurusel alal seisundiga A.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul: Lamminiitude taastamine ja korrapärane hooldamine nii, et kaitsekorralduskava perioodi lõpuks oleks 20 ha lamminiite seisundiga A ja 10 ha lamminiite seisundiga B.

Mõjutegurid ja meetmed:

– Elupaiga võsastumine (metsastumine).

Lisaks elupaiga säilimisele on Loodi looduspargis oluline ka avatud maastikuvaadete säilimine.

Meetmed:

1. Võsastunud luhaalade taastamine.
2. Korrastatud alade regulaarne hooldus.

2.2.2.2. Metsa elupaigad

Kuna metsaelupaikasid ohustavad tegurid ja rakendatavad meetmed on sarnased, siis käsitletakse metsa elupaiku ühes peatükis.

Vanad loodusmetsad (9010*)

Vanade loodusmetsade elupaik esineb Heimtali looduslal 13,4 ha suurusel alal (tabel 5.). Natura andmebaasis ei ole nimetatud elupaika märgitud. Elupaiga levik kaardistati 2009. aastal

läbi viidud Loodi looduspargi metsakorralduse käigus. Elupaik esineb Heimtali ja Mäemetsa sihtkaitsevööndis.

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Vana loodusmetsa elupaiga säilimine vähemalt 13 ha suurusel alal seisundiga B.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul: Vana loodusmetsa elupaiga säilimine vähemalt 13 ha suurusel alal seisundiga B.

Vanad laialehelised metsad (9020*)

Vanade laialeheliste metsade elupaik esineb Heimtali looduslalal 29,3 ha suurusel alal. Natura andmebaasis ei ole nimetatud elupaika märgitud. Antud elupaiga levikualale on andmebaasis märgitud Rusukallete ja jäärakute metsa elupaik. Vanade laialeheliste metsade elupaiga levik kaardistati 2009 aastal läbi viidud Loodi looduspargi metsakorralduse käigus. Elupaik esineb Heimtali sihtkaitsevööndis (foto 2).

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Vana laialehelise metsa elupaiga säilimine vähemalt 30 ha suurusel alal seisundiga A.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul: Vana laialehelise metsa säilimine vähemalt 30 ha suurusel alal seisundiga B.

Rohunditerikkad kuusikud (9050)

Rohunditerikkad kuusiku elupaik esineb Heimtali looduslalal 5,1 ha suurusel alal. Natura andmebaasis on elupaik märgitud esinevat 13,6 ha suurusel alal. Probleem on Heimtali sihtkaitsevööndis ekslikult määratud rusukallete ja jäärakute metsad elupaigas. Heimtali sihtkaitsevööndis on kaldavalli ülemisel osas tegemist tamme ja pärna rikka salumetsaga, mis on kujunenud kunagise metsapargi maadele. Üksikute väiksemate gruppidega kasvab oruveeru ülemisel serval pärnasid ning grupiti nulgusid. Oruveerul paiknevad allikate sätkorud ning oruveeru allosas on pinnas liigniiske. Elupaiga täpsustamisel arvati elupaiga pindalast välja nulu ja männi enamusega metsaeraldised. Elupaiga esinduslikus ja seisund on hea.

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Rohunditerikka kuusiku elupaiga säilimine vähemalt 5 ha suurusel alal seisundiga B.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul: Rohunditerikka kuusiku elupaiga säilimine vähemalt 5 ha suurusel alal seisundiga B.

Rusukallete ja jäärakute metsad (9180*)

Rusukallete ja jäärakute metsad on ekslikult määratud elupaik. Looduses on rusukallete metsa asemel tegemist Raudna ürgoru nõlval paikneva rohunditerikka kuusikuga ning nõlva ülaosas tamme ja pärna rikka salumetsaga.

Teha ettepanek Natura andmebaasi parandamiseks. Arvata rusukallete ja jäärakute metsa elupaik loodusala kaitse-eesmärkidest välja, kuna alal puuduvad rusukallete ja jäärakute metsa elupaigale vajalikud tingimused.

Mõjutegurid ja meetmed:

+ Metsaelupaigad on tsoneeritud sihtkaitsevööndisse.

– Metsamajanduslikud tööd ja radade korrastamine.

Heimtali ja Mäemetsa sihtkaitsevööndi metsad on traditsiooniliselt olulised Heimtali ja Päri elanike virgestusalad. Vajalik on metsas kulgevate tervisespordi- ja metsaradade korrastamine ja ohutuse tagamine.

Meetmed:

1. Metsateede ja -radade korrastamine ja ohutuse tagamine.

Vajadusel murdunud ja ohtlike puude koristamine kuni 5 m kauguselt raja servast.

Erivajadusel ohtlike puude likvideerimine rajast kaugusel, mis vastab kuni ½ metsa kõrgusest, eesmärgiga tagada rajal (metsateedel) liikujate ohutus.

– Külüstuskoormuse suurenemine.

Külüstuskoormuse kasvamine suurendab nõlvade erosiooniohtu, tallamist ning prahistamist.

Meetmed:

1. Virgestustegevuseks vajalike radade ja teedevõrgustiku korrastamine. Küllastajate suunamine.

2. Regulaarsed hooldus ja korrastustööd (koristustööd).

3. Radade katmine hakkpuiduga, nõlvadele treppide rajamine.

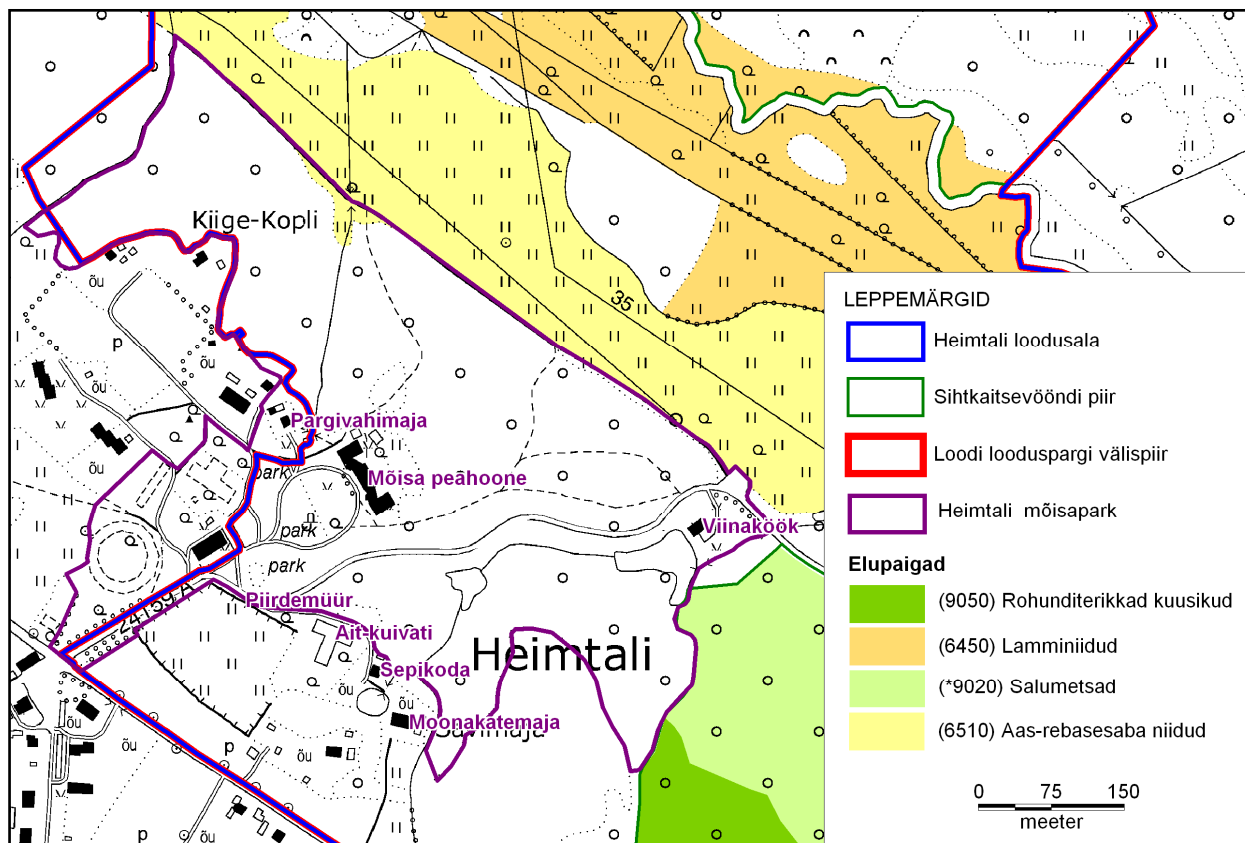
2.2.3. Üksikobjektid ja maastikuelemendid

2.2.3.1. Heimtali mõisapark

Heimtali mõisapark on Viljandimaa tüüpiline veekogule orienteeritud maastikupark (joonis 15). Park on suurelt osalt P. R. v Siversi kujundatud 19. sajandi teisel poolel vabakujulisena, säilitades peahoone lähimas ümbruses olevat regulaarset haljastust (mõisamaja peafassaadi esine ringteega piiratud muruväljak, mis pärineb juba 18. sajandist). Osa pargist on rajatud endisesse metsa. Pargi põhiosa moodustab suur vabakujuline metsailmeline puistu. Reljeef on pargis vahelduv: regulaarne osa on tasane, parkmetsa osas on tugev langus Raudna jõe ja Heimtali-Viljandi maantee suunas. Mõisasüdamikku suunduvad puiesteed Rimmu, Loodi ning Vardi poolt. Puudeks on lehtpuud – tamm, saar, jalakas, vaher.

Esiväljak on avar, ümar, ääristatud kaarja sissesõiduteega, ilmestatud üksikute puudegruppidega. Silmapaistvam neist on neljane pärnagrupp. Esiväljaku edelaosas olev kivirist olevat sinna püstitatud tiiki uppunud mõisniku tütre mälestuseks. Tiik olevat pärast seda täis aetud ja sinna moodustus väike künkake. Pargi esiväljak jääb Loodi looduspargi ja loodusala piiridest välja.

Mõisamaja ümbritsevas pargis ja lilleaias olid pargipaviljonid, mägede vahel rippillakesed, trepid ja kaugemal jahionnid. Jõe oru kõrgel kaldal asusid seenekujulised lusthooned, mis võimaldasid maalilisi vaateid (Kultuurimälestiste Riiklik Register www.muinas.ee)

Joonis 15. Heimtali mõisapargi asendiplaan ja kultuuriväärtuste paiknemine.

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: On säilinud ajalooliselt kujunenud planeeringuga, dendroloogiliselt, kultuurilooliselt, esteetiliselt ja puhkemajanduslikult väärtuslik Heimtali mõisapark.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul:
 1. On koostatud ja ellu viidud Heimtali mõisapargi rekonstrueerimisprojekt (hoolduskava).
 2. Heimtali mõisapargis on säilitatud ja kaasaegselt kasutusele võetud pargi- ja aiakujunduse hinnalised kujunduselemendid.
 3. Heimtali mõisapargis on tagatud pargis olevate kultuurilooliste mälestiste kaitse.

Mõjutegurid ja meetmed:

– Ehitustegevuse ja kinnisvara arenduse nihkumine pargi piiridesse.

Meetmed:

1. Tsoneringu muutmine.

Heimtali mõisapark on tsoneeritud loodi piiranguvööndisse. Piirangute täpsustamiseks on kavas Loodi looduspargi kaitse-eeskirja uuendamisel moodustada Heimtali mõisapargist eraldi piiranguvöönd, kus on täpsustatud pargi kaitsemeetmed.

– Maastikuvaadete kinnikasvamine.

– Pargi vananemine ja sellest tingitud kahjustused.

– Pargialade võsastumine.

Meetmed:

1. Mõisapargi rekonstrueerimisprojekti (hoolduskava) koostamine ning elluviimine.
2. Viljandi-Heimtali maanteeääres olevate liiklusele ohtlike ja kuivanud puude likvideerimine, teetammi ja kaldanõlvade korrastamine.

Maantee teeservade ja kaldanõlvade korrastamisega taastatakse vaated Heimtali viinaköögle ja Raudna ürgorule ning tagatakse ühtlasi liikluse ohutus.

3. Mõisapargi regulaarne hooldus.

2.2.3.2. Heimtali maastik

Viljandi maakonnaplaneeringu teemaplaneeringuga “Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused” on Heimtali piirkonnas kaardistatud maakondliku tähtsusega väga vaartuslik (klass I) Heimtali maastik. Tegemist on valdavalt kultuurmaastike kompleksiga, mille moodustab Heimtali mõisakeskus Raudna oru lõunapervel. Ala hõlmab veel mõisa ümber asetsevat metsaparki, põlde ning Raudna jõe orgu, mis on osalt rohumaade, osalt metsa ja võsa all. Ala sisse jääb ka looduskaitsealune mets teisel pool Raudna jõge (Mäemetsa sihtkaitsevöönd).

Teemaplaneeringuga kaardistatud maastikust jääb ligikaudu 1/5 Loodi loodusparki ja ühtlasi ka Heimtali loodusala.

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Ajalooliselt kujunenud planeeringuga Heimtali maastik ja maastikuvaated on säilinud.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul:
 1. Maastikuvaated on taastatud ja hooldatud.
 2. Ajalooliselt kujunenud planeeringuga maastik ja maastikuvaated on säilinud.

Mõjutegurid ja meetmed:

– Maastikuvaadete kinnikasvamine ja kadumine.

Meetmed:

1. Maastikuvaadete taastamine ja hooldamine.

Maastikuvaadete taastamine ja hooldamine toimud looduslal olevate niidualade ja põldude taastamise ja hooldamise läbi. Heimtali mõisapargi ja pargi ümbruse korrastamise kaudu.

– Maastikuvaateid rikkuvate ehitiste rajamine.

Meetmed:

1. Rajatiste ehitamisel projekteerimistingimuste seadmine, mis tagab, et rajatavad objektid sobivad maastikusse.

2.2.4. Kultuuriloolised objektid

2.2.4.1. Heimtali mõisaansambel

Muinsuskaitseameti andmetel kuuluvad Heimtali mõisaansambelis riikliku kaitse alla 19 sajandist pärinevad järgnevad arhitektuurimälestised: Heimtali mõisa viinaköök (14744)¹ (foto 1), Heimtali mõisa peahoone (14736), Heimtali mõisa piirdemüür (14743), Heimtali mõisa kelder (14741), Heimtali mõisa ait-kuivati (14740), Heimtali mõisa sepikoda (14747) ja Heimtali mõisa moonakatemaja (14746) (joonis 15).

Praeguseni säilinud Heimtali mõisa peahoone on rajatud Peter Reinhold von Siversi poolt tema enda jooniste järgi (valmis 1860. aastal). Pärast mõisate võõrandamist oli siin riigimõis ja alates 1932. aastast on peahoones kool. Praegu on peahoones Raudna Põhikool.

Heimtali mõisakompleksi tuntuim hoone on viinaköök. Viinaköök on tegutsenud juba 1856.a. 19 sajandi 60-ndatel aastatel kohandati hoone meiereiks (mõnikord nimetatud ka juustukojaks), millena tegutses kuni 1938. aastani. Täna on hoone eravaldues.

¹ Kaitsealuse objekti registrinumber Kultuurimälestiste Riiklikus Registris

Maakivist hoone on ühe, osaliselt kahekordne, elavalt liigendatud fassaadi ja nelja nurgatorniga (tõmbekorstnaga), meenutades miniatuurset lossi. Hoone on kaetud kõrge täiskelp kivikatusega. Alumine korrus on maakivist, peakorrus on krohvitud. Värvilise lisavad maa- ja telliskivi erinevad kombinatsioonid.

Meetmed:

1. Heimtali mõisakompleksi kaitse ja taastamine toimub vastavalt muinsuskaitsereeglitele.

Foto 1. Heimtali viinaköök.

Foto 2. Heimtali salumets.

2.3. Paistu loodusala

Paistu loodusala asub Loodi looduspargi territooriumil ning Paistu loodusala on tsoneeritud Loodi-Püstmäe sihtkaitsevööndi, Paistu ürgoru sihtkaitsevööndi ja Tõllamäe sihtkaitsevööndi (lisa 1). Paistu loodusala pindala on 53,2 ha. Paistu loodusala on moodustatud, et kaitsta nelja elupaigatüüpi¹, milleks on allikad ja allikasood (7160), liivakivipaljandid (8220), vanad loodumetsad (*9010) ja rohunditerikkad kuusikud (9050).

2.3.1. Elustik

2.3.1.1. Taimed

Paistu looduslal kasvab 7 liiki kaitsealuseid taimi. III kaitsekategooria kaitsealustest taimedest kasvab looduslal suur käöpõll (*Listera ovata*), tähk-rapuntsel (*Phyteuma spicatum*), kahelehine käokeel (*Platanthera bifolia*), rohekas käokeel (*Platanthera chlorantha*), kuradi sõrmkäpp (*Dactylorhiza maculata*), Balti sõrmkäpp (*Dactylorhiza baltica*), kahkjaspunane sõrmkäpp (*Dactylorhiza incarnata*). Natura andmebaasis ei ole kaitsealuste taimeliikide esinemine looduslal kajastatud.

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Paistu looduslal kasvab 7 liiki kaitsealuseid taimi.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul: Paistu looduslal kasvab 7 liiki kaitsealuseid taimi.

Mõjutegurid ja meetmed:

– Kaitsealuste taimeliikide kasvukohtade hävimine.

Palud kaitsealuste liikide kasvukohad asuvad erinevate kõlvikute piirialadel või kasutuse alt väljas kunagiste rohumaade servades, millel puudub perspektiiv kasutusele võtmiseks.

– Külastuskoormuse suurenemine.

See ohutegur mõjutab eeskätt tähk-rapuntsli kasvukohta Loodi ürgoru matkaraja naabruses.

– Taimede korjamine.

Meetmed:

1. Otseseid meetmeid kaitsealuste taimeliikide kaitseks ei planeerita. Taimeliikide elupaigad säilivad koos elupaikade säilimisega ning poollooduslike koosluste hooldamisel.
2. Kaitseala külastajate looduskaitse teadlikkuse tõstmine.

2.3.2. Elupaigad

Paistu loodusala esinevad alljärgnevad Loodusdirektiivi I lisa nimetatud elupaigad: allikad ja allikasood (7160), liivakivipaljandid (8220), vanad loodumetsad (*9010) ja rohunditerikkad kuusikud (9050) (tabel 6). Natura andmebaasi elupaikade levik on toodud kaardil lisa 6.

¹ Vabariigi Valitsuse 5.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“

Tabel 6. Paistu loodusala loodusdirektiivi elupaigad.

KOOD ¹	Elupaik/kõlvik	Pindala (ha) (Natura andmebaas)	Pindala (ha) (2011 a. inventuur)	NATURA elupaikade seisund ² (ha)		
				A	B	C
7160	Allikad ja allikasood ³	0	0	esineb		
8220	Liivakivipaljandid ⁴	0,3	0,3	0,3		
9010*	Vanad loodusmetsad	24,6	18,0		15,4	2,6
9050	Rohunditerikkad kuusikud	3,6	3,2		3,2	
	KOKKU	28,5	21,5	0,3	18,6	2,6

¹ Kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu loodusdirektiivi 92/43/EMÜ I lisale. Tärniga (*) on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid.

² Elupaiga seisund: A – väga hea, B – hea, C- arvestatav.

³ Elupaiga pindala on antud 0 ha, kuna elupaik esineb väikeste eraldiasuvate laikudena teiste elupaikade sees.

⁴ Liivakivipaljandi elupaik esineb maapinna suhtes vertikaalselt, leviku pindala on kokkuleppeline.

2.3.2.1. Allikad ja allikasood (7160)

Elupaik asub väikeste laikudena Viraski oja ürgorus, kus ürgoru nõlvadest immitsevad välja allikad. Viraski oja kaldale on kujunenud madalsoolaigud. Elupaik asub väikeste laikudena vana loodusmetsa elupaiga sees.

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Allika ja allikasoo elupaiga säilimine vähemalt 4 esinemisalal seisundiga A.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul:
 1. Allika ja allikasoo elupaiga säilimine vähemalt 4 esinemisalal seisundiga A.
 2. Allika ja allikasoo elupaiga samblaliikide ja soontaimeliikide andmed on täpsustatud.

Mõjutegurid ja meetmed:

– Viraski oja veerežiimi muutused.

Meetmed:

1. Elupaik on tsoneeritud Paistu ürgoru sihtkaitsevööndisse. Elupaiga kaitse tagab olemasolev kaitsereežiim. Eesmärgiks on elupaiga arenemine looduslike protsesside tulemusena.

– Elupaiga liigilise info ebaselgus.

Eelnevatel aastatel läbiviidud uuringute tulemusena on tuvastatud haruldaste samblaliikide esinemine. Elupaiga seisundi hindamiseks ning liigiinfo täpsustamiseks (kas haruldased samblaliigid on säilinud?) tuleks teostada elupaigas taime ja samblaliikide inventeerimine.

Meetmed:

1. Allikasoo elupaiga soontaimede ja sammaltaimede liigiline inventeerimine.

2.3.2.2. Liivakivipaljandid (8220)

Elupaiga levikut Paistu looduslalal on kaardistatud 0,5 ha suurusel alal Viraski oja kaldal. Elupaiga levik on toodud kaardil lisa 7. Viraski oja kaldanõlval paljanduvad seitse paljandit, Loodi 1 (põrguorg), Loodi 2, Loodi 3, loodi 4, Loodi 5, Loodi 6 ja Loodi 7 paljandid.

Loodi 1 (Loodi põrgu, põrguorg) mõõdud: Paljandi kalda kõrgus on 15,2 m; paljandi kogupikkus ehk seinami ja rusukalde pikkus on 52,2 m; paljandunud liivakivi, ehk seinami pikkus on 37,0 m ja seinami kõrgus 13,2 m; paljandunud seinami pindala on 292,2 m². Paljand asub Viraski oja vasakul kaldal ning on Viljandimaa suurimaid ja väärrikamaid paljandeid. Loodi 1. paljand on atraktiivne ürglooduse objekt. Paljand on kergesti külastatav. Paljandist möödub Loodi loodusrada.

Teised paljandid asuvad Loodi põrgust allavoolu ning juurdepääs neile on raskendatud.

Loodi 2. mõõdud: Paljandi kalda kõrgus on 13,0 m; paljandi kogupikkus on 27,2 m; seinami pikkus on 18,2 m ja kõrgus 2,2 m; paljandunud seinami pindala on 17,7 m². Mõõtudelt kuulub keskmiste paljandite hulka. Tulvaveed võivad paljandit tugevasti mõjutada.

Loodi 3. mõõdud: Paljandi kalda kõrgus on 10,1 m; paljandi kogupikkus on 16,0 m; seinami pikkus on 16,0 m ja kõrgus 4,3 m; paljandunud seinami pindala on 47,7 m². Mõõtmetelt kuulub väikepaljandite hulka.

Loodi 4. mõõdud: Paljandi kalda kõrgus on 14,6 m; paljandi kogupikkus on 16,2 m; seinami pikkus on 15,1 m ja kõrgus 5,9 m; paljandunud seinami pindala on 33,7 m². Mõõtmetelt kuulub väikepaljandite hulka.

Loodi 5. mõõdud: Paljandi kalda kõrgus on 3,4 m; paljandi kogupikkus on 9,8 m; seinami pikkus on 9,8 m ja kõrgus 1,8 m; paljandunud seinami pindala on 13,0 m². Mõõtmetelt kuulub pisipaljandite hulka.

Loodi 6. mõõdud: Paljandi kalda kõrgus on 2,9 m; paljandi kogupikkus on 3,0 m; seinami pikkus on 3,0 m ja kõrgus 1,3 m; paljandunud seinami pindala on 1,1m². Mõõtmetelt kuulub pisipaljandite hulka. On raskesti märgatav, kuna jääb lihtsalt kaldal kasvavate puude juurte alla.

Loodi 7. mõõdud: Paljandi kalda kõrgus on 5,5 m; paljandi kogupikkus on 9,1 m; seinami pikkus on 9,1 m ja kõrgus 4,2 m; paljandunud seinami pindala on 26,3 m². Mõõtmetelt kuulub pisipaljandite hulka ja asub Viraski oja paremkalda pörkeveerul (Vellak 1998).

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Liivakivipaljandi elupaika on säilinud ehk paljandite seinamid on säilinud kogupindaliselt vähemalt 430 m² seisundiga A.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul:
 1. Liivakivipaljandi elupaik on säilinud ehk paljandite seinamid on säilinud kogupindaliselt vähemalt 430 m² seisundiga A.
 2. Loodi 1. (Loodi põrgu) liivakivipaljandi ümbruse on korrastatud, külastajatele ohtlikud puud likvideeritud.
 3. Väljaehitatud on külastusobjektid Loodi 1. liivakivipaljandi tutvumiseks.

Mõjutegurid ja meetmed:

– **Paljandi pinna rikkumine nimede, aastaarvude jms kraapimise teel.**

Meetmed:

1. Üldise looduskaitse teadlikkuse tõstmine.

– **Paljandi servade kulutamine ülekõndimise teel.**

Paljandi servades ja ülaservas turnimine rikub väljakujunenud taimestikku, mis omakorda soodustab erosiooni tekkimist.

Meetmed:

1. Paistu ürgoru matkaraja väljaehitamine ja hooldamine.

– Põhjendamatu rusukallete koristamine.

Meetmed:

1. Jätta rusukallete pinnasevaringud koristamata.

– Paljandi varingust ja tormidest tingitud ohtlikud puud.

Loodi 1. paljandi servades ja ülaservas on tormidest vildakil ja murdunud puid.

Meetmed:

1. Küllastajatele ohtlike puude koristamine.

– Paljandi ümbruse prahistamine.

Külustusobjektidega kaasnev probleem.

Meetmed:

1. Paljandi ümbruse koristamine.

– Paljandite muutumine ja sellest tingitud mõõtmisandmete vananemine.

Meetmed:

1. Kaitsekorraldusperioodil Paistu ürgoru liivakivipaljandite morfoloogiline mõõdistamine.

2.3.2.3. Metsa elupaigad

Vanad loodusmetsad (9010*)

Natura andmebaasi alusel peaks Paistu looduslal vana loodusmetsa elupaika esinema 24,6 ha. suurusel alal. 2011. aastal elupaiga esinemisalasid kontrollides kaardistati elupaiga esinemine 18 ha suurusel alal. Elupaiga pindala vähenemine on tingitud kaardistamise täpsuse paranemisest ning kaitsealal teostatud raie tööde tõttu. 30 aasta perspektiivis on vana loodusmetsa elupaiga taastumine 18 ha ulatuses. Arvestades ala puhkemajanduslikku tähtsust, looduslal teostatud raie tööde ulatust ning asustustihedust ei ole võimalik ning otstarbekas vana loodusmetsa elupaiga säilitamine üle 18 ha suurusel alal.

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Vanade loodusmetsade elupaik on säilinud vähemalt 18 ha suurusel alal seisundiga B.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul:
 1. Vanade loodusmetsade elupaik on säilinud vähemalt 18 ha suurusel alal seisundiga B.
 2. Elupaigas olevate vaatamisväärsuste hooldustööde on teostatud elupaigale minimaalset mõju avaldades.
 3. Korrastatud maastikuvaated Viraski ojale ja ürgorule ning Loodi 1. liivakivipaljandile.

Rohunditerikkad kuusikud (9050)

Rohunditerikkad kuusiku elupaik esineb Natura andmebaasi andmetel Paistu looduslal 3,6 ha suurusel alal. 2011. aastal täpsustatud andmetel esineb rohunditerikka kuusiku elupaik Loodi-Püstmäe sihtkaitsevööndis 3,2 ha suurusel alal. Elupaiga pindala vähenemine on tingitud sellest, et loodusala moodustamisel oli elupaiga hulka arvestatud ka Loodi lehisepuistu maa-ala. Kuna euroopa lehis on Eesti metsades võõrliik, siis ei tohiks lehisepuistu ala Natura elupaigaks arvata.

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Rohunditerikka kuusiku elupaiga säilimine vähemalt 3,2 ha suurusel alal esinduslikkusega B.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul: Rohunditerikka kuusiku elupaiga säilimine vähemalt 3,2 ha suurusel alal esinduslikkusega B.

Mõjutegurid ja meetmed:

– Metsamajanduslikud tööd ja radade korrastamine.

Loodi-Püstmäe ja Paistu ürgoru sihtkaitsevööndi metsad on traditsiooniliselt olulised virgestusalad. Vajalik on metsas kulgevate metsateede ja -radade korrastamine ja ohutuse tagamine.

Meetmed:

1. Metsa elupaigad on tsoneeritud sihtkaitsevööndisse. Sihtkaitsevööndis on metsamajanduslik tegevus keelatud.
2. Metsateede ja -radade korrastamine ja ohutuse tagamine. Vajadusel murdunud ja ohtlike puude koristamine kuni 5 m kauguselt raja servast. Erivajadusel ohtlike puude likvideerimine rajast kaugusel, mis vastab kuni ½ metsa kõrgusest, eesmärgiga tagada rajal (metsateedel) liikujate ohutus.

– Külustuskoormuse suurenemine.

Külastajate hulga liigne kasvamine võib mõjuda negatiivselt pinnaseradadele ja põhjustada mäeveergude erosiooni. Erosioonioht on eriti suur kõrvalorundite nõlvadel ning ojakallastel.

Meetmed:

1. Paistu ürgoru loodusraja väljaarendamine (renoveerimine).
2. Külustusobjektide, loodusraja ja paljandite ümbruse koristamine ohtlikest ja objekte kahjustavatest puudest. Hooldustööd metsaradade hooldamiseks ja korrastamiseks.
3. Üksikuid murdunud puid, mis ei ohusta külastajaid, ei koristata.
4. Erosiooniohtlike kohtade kindlustamine. Treppide remontimine, uuendamine.
5. Järelvalve tõhustamine hooldustööde tingimustest kinnipidamise üle.

2.3.3. Üksikobjektid ja maastikuelemendid

2.3.3.1. Loodi-Püstmäe lehisepuistu

Loodi-Püstmäel kasvab 0,5 ha suurusel alal üks Eesti vanim ja arvatavasti Eesti kõrgeim euroopa lehise (*Larix desidua*) puistu. Puistu keskmiseks kõrguseks on 39 m ja rinnasdiameetriks 42 cm (Metsakorraldus, 2009). Puude suurimaks kõrguseks on 43,2 m ja suurimaks läbimõõduks 92 cm. Puude vanus on ca 190 aastat. Puistu on rajatud külvi teel 1820. aastal Loodi mõisniku Heinrich August von Bocki poolt.

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Loodi-Püstmäe lehisepuistu ja maastik on heas korras.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul:
 1. Loodi-Püstmäe lehisepuistu ja maastik on heas korras.
 2. Loodi-Püstmäe lehisepuistu on hinnatud külustusobjekt.

Mõjutegurid ja meetmed:

+ Loodi-Püstmäe lehisepuistu on tsoneeritud sihtkaitsevööndisse

Sihtkaitsevööndi režiim tagab puistu säilimise ning võimaldab teostada vajalikke hooldustöid.

– Puistu võsastumine.

Meetmed:

1. Loodi-Püstmäe puistu perioodiline niitmine. Soovitavalt vähemalt üle aasta.
2. Loodi-Püstmäe puistu korrastamine. Sealhulgas: lehtpuu järelkasvu ja põõsarinde kujundamine, kuivanud puude likvideerimine. Lehise järelkasvu soodustamine ja vajadusel kujundamine.

– Lehiste vananemine ning hävimine.

Lehised on pikaealised, kuid puistu on jõudnud küpsesse vanusesse.

Meetmed:

1. Loodi-Püstmäe puistu häiludes ja naabereraldistel lehise järelkasvu soodustamine.

– Ehitustegevus sihtkaitsevööndi naabruses.

Ehitustegevus vahetult sihtkaitsevööndi naabruses võib rikkuda vaated kaitsealusele puistule.

Meetmed:

1. Läbirääkimiste pidamine potentsiaalse(te) piirkonna arendajatega, kinnistu omanikuga. Kompromisside leidmine vajalike ehitiste püstitamisel.
2. Rajatiste ehitamisel projekteerimistingimuste seadmine, mis tagab, et rajatavad objektid sobivad maastikusse.

– Külustuskoormuse suurenemine.

Loodi-Püstmäe lehisepuistu on hinnatud ja populaarne külustusobjekt. See paikneb hästi ligipääsetavas kohas ning sobib ekskursioonide väikeseks vahepeatuseks.

Meetmed:

1. Lehisepuistu tutvustava loodusraja väljaehitamine koos raja juurde kuuluvate rajatistega.
2. Lehisepuistu loodusraja regulaarne hooldus.

2.3.3.2. Paistu-Loodi maastik

Paistu-Loodi maastik hõlmab Paistu kirikuküla-kolhoosiasulat, Hendrikumõisa põlde, Loodi mõisasüdant ja asundust ning Intsu küla. Ala sisse jäävad ka Kõlu ja Lolu järved ning suurem osa Polli mägedest. Tegemist on künklik-lainja avara põllumajandusmaastikuga, mida ida poolt piiravad kaitsealused metsad ja soised alad ning mida lõikavad Loodi org Sinialliku ojaga ja sellesse suubuv Paistu põrguorg (Viljandi Maavalitsus 2004).

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Ajalooliselt kujunenud planeeringuga maastik ja maastikuvaated on säilinud.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul: Maastikuvaated on taastatud ja hooldatud.

Mõjutegurid ja meetmed:

– Maastikuvaadete kinnikasvamine ja kadumine.

Traditsioonilised vaated Viraski ojale Oru talu heinamaa kõrgelt kaldalt, maastikuvaated Kalda talu heinamaadele jms.

Meetmed:

1. Maastikuvaadete taastamine ja hooldamine sh. maastikuvaadete taastamine ja hooldamine Viraski ürgorule.
2. Oluliste objektide (Viraski ürgorg ja Loodi põrgu paljand) esiletoomine.
3. Paistu ürgoru matkaraja väljaehitamine/regulaarne hooldus.
4. Matkaraja ääres heinamaade puhastamine võsast

– Maastikuvaateid rikkuvate ehitiste rajamine.

Meetmed:

1. Rajatiste ehitamisel projekteerimistingimuste seadmine, mis tagab, et rajatavad objektid sobivad maastikusse.

2.3.4. Kultuuriloolised objektid

2.3.4.1. Von Bockide perekonnakalmistu

Perekonnakalmistu rajas perekond von Bock Loodi Püstmäele. On kindlaks tehtud, et kalmistul on olnud üheksa matust – esimene aastal 1791 ning viimane aastal 1903. Kuulsaim sinna maetud isik olnud Liivimaa maamarssal Heinrich von Bock (rüütelkonna kõrgeim ametnik).

Meetmed:

1. Matmispaiga korrastamine ja regulaarne hooldus.

Foto 3. Loodi-Püstmäel asuv von Bockide perekonnakalmistu.

Foto 4. Põrguvärv Loodi põrgu liivakivipaljandis.

2.4. Sinialliku loodusala

Sinialliku loodusala on moodustatud, et kaitsta kuute elupaigatüüpi, milleks on looduslikult rohketoitelised järved (3150), lamminiidud (6450), vanad loodusmetsad (9010*), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*) ning siirdesoo- ja rabametsad (91D0*). Sinialliku loodusala pindala on 98,8 ha.

2.4.1. Elustik

2.4.1.1. Linnud

Sinialliku looduslal elavad III kaitsekategooria linnuliigid väike-kirjurähn (*Dendrocopos minor*), suur-kirjurähn (*Dendrocopos major*), musträhn (*Dryocopus martius*), händkakk (*Strix uralensis*), laanepüü (*Bonasa bonasia*) ja väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*).

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Sinialliku looduslal elab 6 kaitsealust linnuliiki.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul: Sinialliku looduslal elab 6 kaitsealust linnuliiki.

Mõjutegurid ja meetmed:

+ **Kakuliste ja rähnaliste elupaigad on tsoneeritud sihtkaitsevööndisse.**

Metsaelupaikade tsoneerimine sihtkaitsevööndisse tagab kaitsealuste linnuliikide elupaikade säilimise.

2.4.1.2. Taimed

Sinialliku looduslal kasvab 3 liiki kaitsealuseid taimi. III kategooria kaitsealustest taimedest kasvab looduslal valge vesiroos (*Nymphaea alba*), sooneiuvaip (*Epipactis palustris*), vööthuul-sõrmkäpp (*Dactylorhiza fuchsii*). Natura andmebaasis ei ole kaitsealuste taimeliikide esinemine looduslal kajastatud.

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Sinialliku looduslal kasvab 3 liiki kaitsealuseid taimi.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul: Sinialliku looduslal kasvab 3 liiki kaitsealuseid taimi

Mõjutegurid ja meetmed:

– **Kaitsealuste taimeliikide kasvukohtade hävimine.**

Peamine oht on Sinialliku järve veerežiimi muutused ning järve kallastel olevate õõtsikute võsastumine.

Meetmed:

1. Sinialliku järve veetaseme säilitamine.
2. Sinialliku järve kaldaalade puhastamine võsast.

– **Külustuskoormuse suurenemine.**

– **Taimede korjamine.**

Meetmed:

1. Kaitseala külastajate looduskaitse teadlikkuse tõstmine.

2.4.2. Elupaigad

Sinialliku loodusala esinevad alljärgnevad Loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigad: looduslikud rohketoitelised järved (3150), lamminiidud (6450), vanad loodumetsad (9010*), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*) ning siirdesoo- ja rabametsad (91D0*) (tabel 7). Loodusdirektiivi elupaigad moodustada 53% loodusala pindalast. Sinialliku loodusala elupaikade ja kõlvikute levik on toodud kaardil lisas 7.

Tabel 7. Sinialliku loodusala loodusdirektiivi elupaigad.

Elupaiga KOOD ¹	Elupaik/kõlvik	Pindala (ha) (Natura andmebaas)	Pindala (ha) (2011 a. seisuga)	NATURA elupaikade seisund ² (ha)		
				A	B	C
3150	Looduslikud rohketoitelised järved	6,2	6,2		6,2	
6450	Lamminiidud	0,4	0,2			0,2
9010*	Vanad loodumetsad	25,2	27,3	11,5	13,0	2,8
9050	Rohunditerikkad kuusikud	18,6	15,7	4,5	9,1	2,1
9080*	Soostuvad ja soo-lehtmetsad	2,2	1,4		0,1	1,3
91D0*	Siirdesoo- ja rabametsad	0,3	1,4		1,4	
	KOKKU	52,9	52,2	16,0	29,8	6,4

¹ Kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu loodusdirektiivi 92/43/EMÜ I lisale. Tärniga (*) on tähistatud esmatahtsad elupaigatüübid.

² Elupaiga seisund: A – väga hea, B – hea, C- arvestatav.

2.4.2.1. Looduslikud rohketoitelised järved (3150)

Sinialliku järv asub Sinialliku looduslal ja ühtlasi ka Loodi looduspargi Sinialliku sihtkaitsevööndis. Tegemist on avaliku veekoguga. Järve areng algas pärast Sinialliku ürgoru vabanemist jääsulamisvete alt. Nüüd on järv tugevasti soostunud ja mudasetetega täitunud.

Sinialliku järve pindala on 6,2 ha, suurim sügavus 10,7 m, keskmine sügavus ligikaudu 5,8 m. Järve kaldajoone pikkus on 1618 m ja kaldajoone keerukus 1,83 (Tamre 2006). Sinialliku järv on kalgiveeline rohketoiteline järv. Läbivool pole kuigi tugev. Peamiselt saab järv vett arvukatest põhjaallikatest, samuti edelakalda juures asuvat nn. Väikesest Siniallikast. Viimasest veidi lõuna pool olev Suur Siniallikas voolab Sinialliku ojasse, mis möödub järvest lääne pool.

Järve vesi on rohekaskollane ja läbipaistvus on küllaltki halb (2 m). Nähtavasti on vesi tugevasti kihistunud, põhja lähedal väga külm ja hapnikuvaene. Vesi on aluselise reaktsiooniga, rikas mineraalainetest ja vaene orgaanilistest ühenditest.

Taimestikku on vähevõitu, liike keskmiselt (16 liiki). Taimestikuvööndid on kitsad, tingitud järve järsust profiilist. Kaldaveetaimedest valitseb pilliroog, millele järgnevad tarn ja järvekaisel, leidub suurt tulikat ja soosõnajalga. Ujulehtedega taimedest kasvab kõige enam valget vesiroosi ja kollast vesikuppu. Veesiseses taimestikust domineerib *nitella spp* mille esinemine on ilmselt seotud põhjaallikatega; eriti massiliselt on teda järve kagupoelses osas, aga ka loodeotsa

ümbruses. Leidub harilikku vesihernest, kuuskheina, tähkjat vesikuuske, läik- ja kaelus-penikeelt jm. Veesiseseid taimi katab lubjakiht (Mäemets 1977).

Planktonit on järves keskmisel hulgal. Vetikatest on ülekaalus kold- ja ruskvetikad, zooplanktonist aerjalalised ja keriloomad. Leidub järve-jämekoodikut, süvakihtides elutsevad klaasiksääsklaste vastsed.

Kalastik on suhteliselt liigirikas. Leidub ahvenat, särge, haugi, latikat, viidikat, linaskit, lutsu ja angerjat. A. Järvekülje andmeil on Siniälliku järvest varem saadud väga suuri jõevähke, nüüd on vähid kadunud.

Suure maastikulise tähtsuse ja ilu tõttu on järv koos Suure Siniällika ja Siniälliku linnamäega olnud looduskaitse all juba 1964. aastast saadik (Mäemets 1977).

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Loodusliku rohketoitelise järve elupaik on säilinud vähemalt 6,2 ha suurusel alal seisundiga B.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul: Loodusliku rohketoitelise järve elupaik on säilimine vähemalt 6,2 ha suurusel alal seisundiga B.

Mõjutegurid ja meetmed:

– **Eutrofeerumine**

– **Kallaste võsastumine**

Meetmed:

1. Järve kaldaaladel loodusliku taimestikuriba säilitamine ja perioodiline võsa eemaldamine. Võsa eemaldamisel viia niidetud rohi ja raiutud võsa kaldaalast eemale ja likvideerida.
2. Ligikaudu 20% ulatuses järve kaldaalade ja kaldaõtsiku perioodiline puhastamine võsast maastikuvaadete tagamiseks. Soovitava tööde periood iga 3 aasta tagant.

– **Veerežiimi muutumine (veetaseme alanemine)**

Siniälliku järve veetaseme on kõrgem Siniälliku oja veetasemest. Oluline on siinjuures Siniälliku järve lõunaosas asuv nn. „Väikese siniällika“ voolusäng ja maakõrgendik, mis eraldab järve Siniälliku ojast. Järve kõrgest veeseisust ja külustuskoormusest põhjustatud erosiooni tulemusena võib maasäär järgi anda ning selle tulemusena järve vesi tekkinud voolutee kaudu järvest välja voolata.

Meetmed:

1. Kindlustada Siniälliku oja ja järve vaheline maasäär. Tõsta maasääre kõrgust.

– **Külustuskoormuse suurenemine**

Külustuskoormuse kasvamisega kaasneb kallaste erosioon ja prahistamine. Siniälliku järv on oluline piirkonna virgestusala.

Meetmed:

1. Siniälliku järve puhkekoha korrastamine ja regulaarne hooldus.

– **Röövpüük nakkevõrkudega**

Nakkevõrkudega püük kahjustab järve kalavarusid.

Meetmed:

1. Tõhustada järelvalvet röövpüügi (nakkevõrkudega püügi) piiramiseks.

2.4.2.2. Lamminiidud (6450)

Lamminiidu elupaik on 2011. aasta korrigeeritud kaardimaterjali alusel looduslal levinud 0,2 ha suurusel alal (Natura andmebaasis 0,4% loodusalast ehk 0,4 ha). Siniälliku looduslal ei ole perspektiivikaid lamminiidu alasid. Seega ei ole mõistlik Siniälliku looduslal seada kaitse-eesmärgiks lamminiidu elupaika (lamminiidu elupaikasid esineb Siniälliku oja kaldaaladel väljaspool Siniälliku loodusala). Siniälliku ohvriällika läheduses on ulatuslikud mätastunud ja võsastunud madalsoolad, mille avatud hoidmine on maastikuvaatelist oluline. Samas puudub

majanduslik huvi nimetatud alade korrastamiseks. Liigniiskus ja pidevad üleujutused takistavad madalsoopiirkonna heinamaadena kasutusele võtmist.

Teha ettepanek arvata lamminiitude elupaik loodusala kaitse-eesmärkidest välja, kuna alal puuduvad lamminiidu elupaigale vajalikud tingimused.

2.4.2.3. Metsa elupaigad

Kuna Siniälliku looduslal on vaheldusrikas reljeef ja kaks sarnast metsaelupaika vanad loodumetsad ja rohundirikkad kuusikud paiknevad kõrvuti, kohati vaheldumisi ning kohati on nende vahel piiri tõmbamine raske, käsitletakse metsaelupaiku ühes punktis. Loodusliku arengu korral kujuneb rohundirikka kuusiku elupaigast tõenäoliselt vana loodumetsa elupaik.

Vana loodumetsa elupaika ja rohunditerikka kuusiku elupaika läbivad ajalooliselt välja kujunenud matka- ja jooksurajad. Siniälliku loodusala on üks Viljandi linna ja piirkonna elanike olulisemaid virgestusalasid. Oluline on piirkonnas tagada peamiste matka- ja jooksuradade, metsateede korrasolek ning ohtlike puude likvideerimine Viljandi – Karksi-Nuia maantee äärest.

Vanad loodumetsad (9010*)

Vana loodumetsa elupaik esineb Siniälliku looduslal 27,3 ha suurusel alal (Natura andmebaasis 25,5% ehk 25,2 ha). Vana loodumetsa elupaiga kõrval ja vahel on nooremaelisi metsaeraldisi, mis ei vasta hetkel vana loodumetsa elupaiga tingimustele. Piirkonna loodusliku arengu tagamisel, on perspektiiv vana loodumetsa elupaiga suurenemiseks.

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Vana loodumetsa elupaik on säilinud vähemalt 25 ha suurusel alal seisundiga A.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul: Vana loodumetsa elupaik on säilinud vähemalt 25 ha suurusel alal seisundiga B.

Rohunditerikkad kuusikud (9050)

Rohunditerikka kuusiku elupaik esineb Siniälliku looduslal 15,7 ha suurusel alal (Natura andmebaasis 18,8% ehk 18,6 ha). 2009. aasta metsakorralduse andmetel on rohunditerikka kuusiku elupaiga pindala natuke vähenenud. Tõenäoliselt on osa metsaeraldisi arvatud vana loodumetsa elupaiga koosseisu ja on paranenud kaardistamise täpsus. Piirkonna loodusliku arengu tagamisel on perspektiiv, et rohunditerikkad kuusikud arenevad vana loodumetsa elupaigaks.

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Rohunditerikka kuusiku elupaik on säilimine vähemalt 15 ha suurusel alal seisundiga B.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul: Rohunditerikka kuusiku elupaik on säilimine vähemalt 15 ha suurusel alal seisundiga B.

Soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*)

Soostuva ja soo-lehtmetsa elupaik esineb Siniälliku looduslal 1,4 ha suurusel alal ((Natura andmebaasis 2,2% ehk 2,2 ha). 2009. aasta metsakorralduse andmetel on soostuva ja soo-lehtmetsa elupaiga pindala vähenenud. Tõenäoliselt on vähenemine seotud andmete täpsustamisega ning elupaikade kriitilise ülevaatamisega. Elupaigast on välja arvatud noore vanusega madalsoometsad. Kaitse-eesmärgiks kaitsekorraldusperioodi jooksul on säilitada

olemasolevat ca 1,5 ha suurust elupaiga osa. Pikemas, 30 aastases perspektiivis, on võimalik seada eesmärgiks 2,2 ha soostuva ja soo-lehtmetsa elupaiga säilimine. Loodusliku arengu tulemusena soovikumetsade vanus suureneb ja sellega seoses ka elupaiga pindala suureneb.

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Soostuva ja soo-lehtmetsa elupaik on säilimine vähemalt 2,2 ha suurusel alal seisundiga B.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul: Soostuva ja soo-lehtmetsa elupaik on säilimine vähemalt 1,5 ha suurusel alal seisundiga C.

Siirdesoo- ja rabametsad (91D0*)

Siirdesoo- ja rabametsa elupaik esineb Siniialliku looduslalal 1,4 ha suurusel alal ((Natura andmebaasis 0,3% ehk 0,3 ha). Siirdesoo- ja rabametsa elupaik paikneb Siniialliku oja lammil asuva madalsoo ala keskel ning pindala sõltub suuresti elupaiga piiri tõmbamisest. Antud kaitsekorralduskavas on lähtutud 2009. aasta metsakorralduse eralduse piirist.

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Siirdesoo- ja rabametsa elupaik on säilimine vähemalt 1,4 ha suurusel alal seisundiga B.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul: Siirdesoo- ja rabametsa elupaik on säilimine vähemalt 1,4 ha suurusel alal seisundiga B.

Mõjutegurid ja meetmed:

+ Metsaelupaigad on tsoneeritud sihtkaitsevööndisse.

– Metsamajanduslikud tööd ja radade korrastamine.

Siniialliku sihtkaitsevööndi metsad on traditsiooniliselt olulised virgestusalad. Vajalik on metsas kulgevate metsateede ja -radade korrastamine ja ohutuse tagamine.

Meetmed:

1. Metsa elupaigad on tsoneeritud sihtkaitsevööndisse. Sihtkaitsevööndis on metsamajanduslik tegevus keelatud.
2. Metsateede ja -radade korrastamine ja ohutuse tagamine elupaika säästval viisil. Vajadusel murdunud ja ohtlike puude koristamine kuni 5 m kauguselt raja servast. Erivajadusel ohtlike puude likvideerimine rajast kaugusel, mis vastab kuni ½ metsa kõrgusest, eesmärgiga tagada rajal (metsateedel) liikujate ohutus.

– Külustuskoormuse suurenemine.

Külustuskoormuse kasvamine suurendab nõlvade erosiooniohtu, tallamist ning prahistamist.

Meetmed:

1. Virgestustegevuseks vajalike radade ja teedevõrgustiku korrastamine. Teeradade korrastamine aitab kaitseala külüstust suunata külüstuseks sobivatesse piirkondadesse.
2. Regulaarsed hooldus- ja korrastustööd (koristustööd).
3. Siniialliku loodusraja väljaarendamine ja regulaarne hooldus.

2.4.3. Üksikobjektid ja maastikuelemendid

2.4.3.1. Siniialliku maastik

Siniialliku loodusala jääb teemaplaneeringuga “Asustus ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused” määratletud maakondliku tähtsusega väga väärtusliku (klass I) Siniialliku maastiku alale. Tegemist on suures osas kultuurmaastike kompleksiga, mis piirneb Viljandi-Loodi teega, Raudna jõe ja Siniialliku oja orgudega, mille vahele jääb kõrgem kolmnurkne ala, kus asuvad Matapera ja Siniialliku küla põllud. Ala langeb suures osas kokku Loodi looduspargiga. Ala väärtustavad tuumikobjektid on Siniialliku järv, allikas ja osaliselt säilinud linnamägi (Viljandi Maavalitsus 2004).

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Ajalooliselt kujunenud planeeringuga maastik ja maastikuvaated on säilinud.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul: Maastikuvaated on taastatud ja hooldatud.

Mõjutegurid ja meetmed:**– Maastikuvaadete kinnikasvamine ja kadumine.***Meetmed:*

1. Maastikuvaadete taastamine ja hooldamine.

Maastikuvaadete taastamine ja hooldamine on oluline Siniialliku linnamäe puhastamisel võsast, Siniiallika allika ümbruse korrastamine ning allika naabruses olevate lamminiitude puhastamine võsast, Siniialliku järve kallaste puhastamine võsast. Siniialliku piirkonna teeservade (maanteeservade), metsalagendike korrastamine vaadete säilimise eesmärgil.

– Maastikuvaateid rikkuvate ehitiste rajamine.*Meetmed:*

1. Rajatiste ehitamisel projekteerimistingimuste seadmine, mis tagab, et rajatavad objektid sobivad maastikusse.

2.4.4. Kultuuriloolised objektid**2.4.4.1. Siniialliku linnamägi**

Siniialliku linnamägi (13305)¹ paikneb ürgoru lammil, Siniialliku-Loodi vallseljaku loodepoolses osas. Linnus oli ehitatud ligi 400 m pikkuse loode-kagusuunalise oosi kagupoolsele otsale. Oosi piirab kirdest ja idast Siniialliku järv, lõunast ja edelast soine orulamm koos Siniialliku ojaga. Kalevipoja sängi tüüpi linnamägi ei ole säilinud tervena. Viljandi-Mõisaküla raudtee ehitamisel 19. sajandi lõpul kaevati maha linnuse idaosa koos kagupoolse valliga ning lubjapõletamisega seoses lõhuti loodeotsa eeslinnuse vall ja õu, samuti osa pealinnuse loodevalli edelaotsast. 1962. aastal lõhuti linnuseõuele viiva autotee rajamisega pealinnuse loodevalli kirdeots. Praegu on pealinnuse pikkus koos otsavallidega 106 m, kolmnurkse kujuga õue pikkus 89 m, suurim laius 25 m, õue pindala ca 1600 m². Pealinnuse kaguvallist on säilinud väike kuni 1 m kõrgune kühm, loodevall kujutab endast 20 m pikkust ja 26 m laiust küngast, mille kõrgus õuepinnalt on 4,19 m, välisjalamilt 5,19 m. Eeslinnuse õue pikkus on 20 m, laius kuni 20 m, pindala 400m², vall on säilinud 12, 5 m pikkuselt ja kuni 15 m laiuselt, kõrgus kuni 1,83 m. (Selirand 1972).

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis:
 1. Ajalooline Siniialliku linnamägi on säilinud.
 2. On säilinud ajalooliselt kujunenud maastik ja maastikuvaated.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul:
 1. Siniialliku linnamägi on korrastatud.
 2. Siniialliku maastikuvaated on taastatud ja hooldatud.

Mõjutegurid ja meetmed:**– Maastikuvaadete kinnikasvamine ja kadumine.***Meetmed:*

1. Siniialliku linnamäe kaitse ja korrastamine toimub vastavalt muinsuskaitsereeglitele.
2. Siniialliku linnamäe nõlvadelt võsa ja vaateid varjavate puude likvideerimine.

¹ Kaitsealuse objekti registrinumber Kultuurimälestiste Riiklikus Registris

Maastikuvaadete ja linnamäe eksponeerimiseks on vajalik linnamäe nõlvadelt eemaldada sinna kasvanud puud ja võsa, kujundades puudegrupid, mis liigendavad maastikku.

– **Nõlvade erosioon.**

Erosiooni suurenemist mõjutab külustuskoormuse kasv. Sinialliku linnamäe all asub Sinialliku ujumiskoht ning linnamäel korraldatakse rahvaüritusi.

Meetmed:

1. Linnamäe nõlvadel paiknevate teeradade kindlustamine.

2.4.4.2. Ohvriallikas „Suur Siniallikas“

Ohvriallikas, mida tuntakse „Suure Siniallika“ nime all (13306) paikneb Loodi-Sinialliku ürgorus.

Allikas asub Sinialliku järve lähedal, jäädes järvest lõunasse. Suur Siniallikas on tüüpiline tõusuallikas, mis on oma nime saanud vee sinakast värvusest, mida põhjustab põhjas olev sinine savi (Kink 2006). Suure Siniallika vooluhulk 7. VI 1976. aastal oli 24 l/s. Viljandi Hüdro meteoroloogiajaama andmeil on allika keskmine miinimumvooluhulk 20 l/s, maksimumvooluhulk kevadel - 60 l/s. Vaatamata intensiivsele põllumajanduslikule tootmisele oli allikavesi suhteliselt puhas: NO₃ - 3 mg/l, NO₂ - 0,2 mg/l. Allikate vesi suubub Sinialliku oja, edasi Raudna jõkke.

Tõusuallikad moodustavad tiigikese, milles grifoonide kohtades (nn. "keemiskohad") on kujunenud lehitraolised süvendid, mille sügavus ulatub 2 meetrini. Kaldaäärsete tõusuallikate grifoonide kohtadel moodustunud süvendites on vett 30 cm (EELIS)

Suur Siniallikas on muistne ohvriallikas. Legendi järgi on allikasse uppunud rahapada, mida allikavaim käib südaööseti mäeveerul kuivatamas. Varandust võib kätte saada ainult erakordsete tingimuste täitmisel (Kattai 1968).

Allika veel usuti olevat tervendav mõju.

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis:
 1. Suur Siniallikas on säilinud.
 2. Ajalooliselt kujunenud maastik ja avatud maastikuvaated on säilinud.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul:
 1. Suur Siniallikas on säilinud.
 2. Ajalooliselt kujunenud maastik ja avatud maastikuvaated on säilinud.
 3. Suur Siniallikas on eksponeeritud ja korrastatud.

Mõjutegurid ja meetmed:

– **Allika ümbruse võsastumine.**

Meetmed:

1. Allika ümbruses võsa likvideerimine.

– **Allika ja allika ümbruse risustumine.**

Meetmed:

1. Allika korrastamine (risust ja prügist puhastamine).
2. Allika juurde viivate teeradade korrastamine ja hooldamine, teeradade ümbruse puhastamine võsast.
3. Infostendide ümbertõstmise maastikuvaatelisele sobivasse kohta.

– **Vooluhulga vähenemine.**

Meetmed:

1. Piirkonna pinnaveetaseme säilitamine.

Foto 5. Ohvriallikas „Suur Siniallikas“

Foto 6. Teerada Siniallika juurde (planeeritav Sinialliku loodusrada)

2.5. Tilli loodusala

Tilli loodusala on moodustatud, et kaitsta kahte elupaigatüüpi, milleks on vähe- kuni kesktoitelised mõõdukalt kareda veega järved (3130) ja kadastikud (5130). Tilli loodusala pindala on 6,2 ha.

Loodusala mõlemas järves kasvab valge vesiroos ning Tilli kadastikus suur-käopõll. Tilli järvest kagusse, loodusala piiridest väljapoole, jääb õõtsik-madalsoo, millel kasvab arvukas kahkjaspunase sõrmkäpa populatsioon.

2.5.1. Elupaigad

Tilli looduslal esinevad elupaigad on toodud tabelis 8 ning elupaikade levik kaardil lisas 8.

Tabel 8. Tilli loodusala loodusdirektiivi elupaigad.

Elupaiga KOOD ¹	Elupaik/kõlvik	Pindala (ha) (Natura andmebaas)	Pindala (ha) (2011 a. inventuur)	NATURA elupaikade seisund ² (ha)		
				A	B	C
3130	Vähe- kuni kesktoitelised mõõdukalt karedaveelised järved	4,7	4,7		4,7	
5130	Kadastikud	0,9	0,1		0,1	
	KOKKU	5,6	4,8	-	4,8	-

¹ Kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu loodusdirektiivi 92/43/EMÜ I lisale.

² Elupaiga seisund: A – väga hea, B – hea, C- arvestatav.

2.5.1.1. Vähe- kuni kesktoitelised mõõdukalt karedaveelised järved (3130)

Tilli looduslal asuvad kaks järve Tilli järv ja Rõika järv. Kokku on elupaik levinud 4,7 ha suurusel alal.

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Vähe- kuni kesktoitelise mõõdukalt karedaveelise järve elupaiga säilimine vähemalt 4,7 ha suurusel alal seisundiga A.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul: Vähe- kuni kesktoitelise mõõdukalt karedaveelise järve elupaiga säilimine vähemalt 4,7 ha suurusel alal seisundiga B.

Ohutegurid:

– Eutrofeerumine.

Meetmed:

1. Järve kaldaaladel loodusliku taimestikuriba säilitamine ja perioodiline võsa eemaldamine. Võsa eemaldamisel viia niidetud rohi ja raiutud võsa kaldaalast eemale ja likvideerida.

– Kallaste võsastumine.

Meetmed:

1. Kaldaalade ja kaldaõõtsiku perioodiline puhastamine võsast, soovitatavalt iga 3 aasta tagant.

– Veerežiimi muutumine (veetaseme alanemine).

Tilli järv ja Rõika järv on ühendatud väikese ojaga, millest viib läbi kohalik põllutee. Autod/traktorid sõidavad läbi koolme. Koolmest läbisõidul kantakse osa pinnasest veevooluga

ära, nii et aja jooksul koolme absoluutkõrgus väheneb ning seega ka Tilli järve veetase.

Meetmed:

1. Jälgida Tilli järve veetaset ning veetaseme alanemisel täita koolmekohta kividega.

– **Külastuskoormuse suurenemine.**

Külastuskoormuse kasvamisega kaasneb kallaste erosioon ja prahistamine.

Meetmed:

1. Tilli ja Rõika järve äärde ei planeerita külastusraja.

2. Loodusala külastuspiirkondade (Tilli kadastik ja Rõika järve ujumiskoht) regulaarne koristamine ja hooldamine.

– **Röövpüük nakkevõrkudega.**

Nakkevõrkudega püük kahjustab järve kalavarusid.

Meetmed:

1. Tõhustada järelvalvet röövpüügi (nakkevõrkudega püügi) piiramiseks.

2.5.1.2. Kadastikud (5130)

Tilli looduslal asub „Tilli kadastik“. Kadastiku elupaik on looduslal levinud 0,1 ha suurusel alal. Lisaks leidub kadakaid 0,2 ha suurusel alal, mis aga ei vasta elupaiga tingimustele. Natura andmebaasis toodud pindala 0,9 ha on mõõdetud vanade kaartide alusel ning elupaiga sisse on arvestatud ka järve kaldaalal olev järveõõtsik ja lepik. Järveõõtsikule ei saa mitte kunagi kadastikku kujuneda, nii et elupaiga pindala tuleb vähendada ja viia vastavusse tegeliku olukorraga. 2/3 elupaiga pindalast on tugevasti võsastunud ning kasvanud metsa. Elupaiga taastamiseks tuleb teostada suuremahulist puude ja võsa eemaldamist. Samas kerkib üles probleem kadastiku säilitamisega, sest ilma järjepideva niitmise ja võsa eemaldamiseta kadastik ei püsi. Piirkonnas puudub majanduslik huvi kadastikku hooldada.

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Kadastiku elupaik on säilinud vähemalt 0,1 ha suurusel alal seisundiga B.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul: Kadastiku elupaik on säilinud vähemalt 0,1 ha suurusel alal seisundiga B.

Mõjutegurid ja meetmed:

– **Elupaiga võsastumine.**

– **Elupaiga kasvamine metsa.**

Puude liituvuse suurenemisel halveneb kadakate kasvutingimused ning kadakad hävivad.

Meetmed:

1. Võsa ja suuremate puude eemaldamine

2. Kadastiku perioodiline hooldamine st niitmine ja noore võsa likvideerimine vähemalt üle kahe aasta.

– **Elupaiga andmed Natura andmebaasis on valed.**

Meetmed:

1. Natura andmebaasi korrastamine.

Elupaiga leviku andmete korrigeerimine, tegelikkusega vastavusse viimine.

2.5.2. Üksikobjektid ja maastikuelemendid

2.5.2.1. Nõmme-Pirmastu maastik

Tilli loodusala jääb teemaplaneeringuga “Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused” määratletud kohaliku tähtsusega väärtusliku Nõmme-Pirmastu maastiku alale. Ala hõlmab Pirmastu, Nõmme ja Lolu külasid ning Nõmme liivikut, sh Loodi looduspargi sisse jäävat piirkonda. Tegemist on loodus- ja kultuurmaastiku kompleksiga. Oluline on hoida kasutusel kõiki põllu- ja rohumaid, erilist tähelepanu pöörates looduslike niitude traditsioonilisele hooldusele. Asustuse säilimist tuleks igati toetada (Viljandi Maavalitsus 2004).

Kaitse-eesmärk:

- Eesmärk 30 aasta perspektiivis: Ajalooliselt kujunenud planeeringuga maastik ja maastikuvaated on säilinud.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul: Maastikuvaated on taastatud ja hooldatud.

Mõjutegurid ja meetmed:

– Maastikuvaadete kinnikasvamine ja kadumine.

Meetmed:

1. Maastikuvaadete taastamine ja hooldamine

Maastikuvaadete taastamine ja hooldamine on tihedalt seotud Tilli kadastiku elupaiga hooldamisega. Lisaks kadastiku korrastamisele on oluline perioodiliselt puhastada võsas Tilli järve kaldaõõtsik.

– Maastikuvaateid rikkuvate ehitiste rajamine.

Meetmed:

1. Rajatiste ehitamisel projekteerimistingimuste seadmine, mis tagab, et rajatavad objektid sobivad maastikusse ja ei varjaks vaateid Tilli järvele.

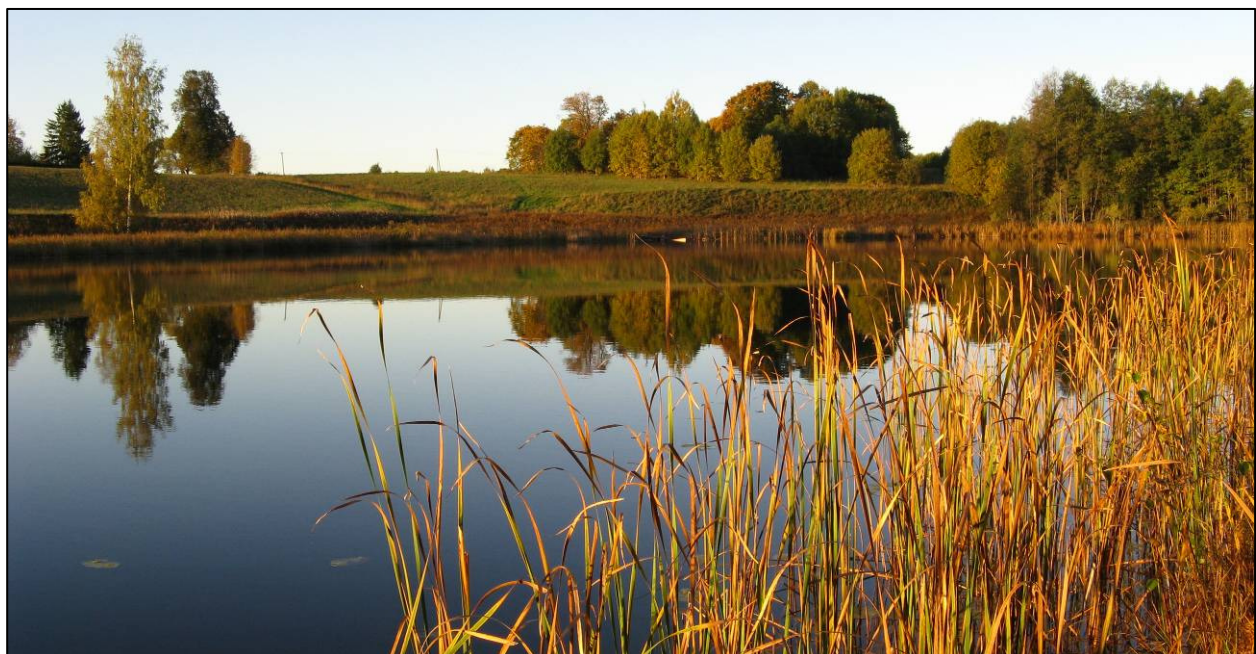

Foto 7. Tilli järv

3. LOODI LOODUSPARGI VÄÄRTUSTE TUTVUSTAMINE JA KÜLASTUSKORRALDUS

Loodi looduspark on oluline piirkonna külastus- ja rekreatsiooniala. Väga populaarsed on Siniialliku ümbruse metsarajad, Heimtali matkarada, Holstre mägedes asuv Holstre-Polli spordi ja puhkekeskus ja selle juurde kuuluvad suusarajad. Kaitsealal ei ole külastusuuringut läbi viidud. Loodi looduspargi tutvustamiseks on rajatud neli loodusrada ja piknikupidamiseks on rajatud üks laagriplats. Loodis looduspargi territooriumile jäävad populaarsed külastusobjektid: Siniialliku linnamägi, Siniialliku allikas, Loodi-Püstmäe lehisepuistu, von Bockide perekonnakalmistu, Paitsu ürgorg, Loodi põrgu, Tõllamäe tamm ja Polli tamm. Loodi looduspargi puhkemajanduslik taristu on toodud lisas 9.

- Visioon 30 aasta perspektiivis: Loodi looduspargis on inimestel võimalik mitmekülgne rekreatsiooniline tegevus looduslikult kaunis keskkonnas loodus säästval viisil.
- Eesmärk kaitsekorraldusperioodi jooksul:
 1. Loodi looduspargis on korrastatud ja hooldatud loodusradade võrgustik. On rajatud viis loodusrada.
 2. Loodi looduspark on seostatud ülemaakondliku terviseradade võrguga
 3. Loodi looduspargis on rajatud ja hooldatud kolm lõkkekohta.

3.1. Külastusrajatised

3.1.1. Loodusrajad

Loodi looduspargi tutvustamiseks on rajatud loodusrajad. Loodusrajad jagunevad infomaterjalide ja stendidega varustatud õpperadadeks ning ilma infostendideta matkaradadeks. Loodusradade taristu hulka kuuluvad radadel paiknevad infostendid, sillad, puhkekohad jms. mille paiknemist kaitsekorralduskavaga täpselt ei planeerita.

Olemasolevad loodusrajad

Heimtali loodusrada – Loodusrada tutvustab Heimtali salumetsa ökosüsteemi. Rada kulgeb Heimtali salumetsas. Rajal on infostendid, mis tutvustavad salumetsa puid. Heimtali loodusrada on pinnasrada. Ürgoru nõlvade kaitseks on nõlvadele rajatud trepiastmed. Üle Heimtali oja on rajatud sild ning oja kallaste soisele osale laudtee. Raja niiskemaid kohti on tugevdatud hakkpuiduga. Raja pikkus on 2,5 km. Raja teenindamiseks vajaliku infrastruktuuri juurde kuulub Heitali viinaköögi juures olev parkla. Parkla servas on Loodi loodusparki tutvustav infostend ja kuivtualett.

Loodi loodusrada – Loodusrada tutvustab Paistu ürgoru metsade ökosüsteemi, Viraski oja ning Loodi põrgu liivakivipaljandit. Vadavalt on tegemist pinnasrajaga, mis kulgeb mööda metsateid ja radasid. Ürgoru nõlvade kaitseks on nõlvadele rajatud trepiastmed, mida on tugevdatud hakkpuiduga. Raja pikkus on 1,7 km. Raja külastamiseks on rajatud kaks parkimisplatsi. Mõlemas parkimisplatsis on Loodi loodusparki tutvustav infostend ja kuivkäimla.

Holstre-Polli loodusrada – Loodusradade võrgustik, mis kulgeb mööda Holstre-Polli suusaradasid (metsateid) ning tutvustab piirkonna maastikku ning metsaökosüsteemi. Raja külastamisel saab kasutada Holstre-Polli spordi ja puhkekeskuse infrastruktuuri (parkimisplats, tualetid, kohvik, Loodi loodusparki tutvustav ekspositsioon).

Loodi lehisepuistu loodusrada – Loodusrada, mis viib läbi Loodi lehisepuistu von Bockide perekonnakalmistule. Rada on tugevdatud hakkpuiduga. Raja pikkus on 0,18 km. Raja alguses on parkimisplats, mille servas on infostend ja kuivkäimla.

Planeeritavad loodusrajad

Sinialliku loodusrada – Planeeritav rada, mis kulgeb mööda olemasolevaid metsateid Sinialliku järve parklast ja Sinialliku parklast Sinialliku allikani (Suure Siniallikani). Rada tutvustab piirkonna metsaökosüsteeme, Sinialliku järve, Sinialliku oja Siniallika Väikest ja Suurt allikat, Sinialliku linnamäge ja maastikuvaateid. Raja algusesse on planeeritud parkimisplats Loodi loodusparki tutvustava infostendiga, kahe puhkekohaga ning kuivkäimlaga. Erosiooni vältimiseks on planeeritud rajada üle vallseljaku Siniallikani pinnastrepid. Puhkamiseks ja maastikuvaadete imetlemiseks on rajale planeeritud paigaldada pingid. Raja pikkus on 1,5 km.

Meetmed:

1. Olemasolevate loodusradade korrastamine ja hooldus.
2. Külastuse mõju hindamine kaitsealustele elupaikadele ja teistele kaitseväärtustele, seiresammuga 5 aastat.
3. Holstre-Polli loodusraja edasiarendamine.
4. Sinialliku loodusraja väljaarendamine

3.1.2. Metsateed (metsarajad)

Loodi looduspark on populaarne Viljandi linna ja piirkonna inimeste puhkamise ja tervisespordi harrastamise koht. Looduspargi erinevates piirkondades on kujunenud metsaradade võrgustik, mida kasutatakse rekreatiivseks tegevuseks. Olulisemad metsateed (metsarajad) on kaardistatud. Küllastajate suunamisel on oluline, et oleks tagatud metsaradade korrasolek, läbitavus ja ohutus. Olulisemad metsarajad asuvad Mäemetsa, Sinialliku, Nõmme ja Polli mägede sihtkaitsevööndites.

Mäemetsa metsateed ja -rajad – Pinnasteed ja pinnasrajad, mis on ajalooliselt välja kujunenud piirkonna inimeste sportimiseks ning jalutamiseks (ajalooliselt kasutati radasid talviste suusavõistluste läbiviimiseks). Oluline on radade hooldamine ning nende läbitavuse tagamine. Raudna jõel paikneva jalakäijate silla (suusasilla) abil moodustavad Mäemetsa metsarajad võrgustiku Heimtali radadega. Mäemetsa metsaradade kogupikkus on 4,5 km.

Sinialliku metsateed ja -rajad – Pinnasteed ja pinnasrajad, mis on ajalooliselt välja kujunenud piirkonna inimeste sportimiseks ning jalutamiseks. Sinialliku metsaradade kogupikkus on 5,3 km

Nõmme liiviku metsateed ja -rajad – Pinnasteed ja pinnasrajad, mis on ajalooliselt välja kujunenud piirkonna inimeste sportimiseks ning jalutamiseks. Nõmme liiviku metsaradade kogupikkuseks on 6,6 km.

Holstre-Polli suusarajad ning metsateed – Holstre-Polli spordi- ja puhkekeskuse suusaradade võrgustik. Holstre-Polli suusaradade ning metsateede kogupikkus on 14,4 km.

Viljani – Holstre-Polli ratta- ja suusarada (terviserada) – Viljandipoolses osas endisel kitsarööpmelise raudtee tammil ning hiljem Sinialliku ja Holstre-Polli metsaradadel kulgev ratta- ja suusatee, mis ühendab Viljandi linna Holstre-Polli tervisekeskusega. Oluline tee piirkonna metsaradade ja loodusradade sidumisel ühtseks võrgustikuks. Viljani – Holstre-Polli ratta- ja suusaraja pikkus Loodi looduspargis on 6,8 km.

Holstre mägede tee – Pinnasteed, mis on ajalooliselt kujunenud piirkonna inimeste liikumiseks. Hooldustöödega tagada tee läbitavus. Holstre mägede tee pikkus on 2,1 km.

Meetmed:

1. Metsateede ja -radade korrapärane hooldus, sealhulgas hooajaline teeservade niitmine.
2. Metsateede ja -radade puhastamine võsast, teede puhastamine teele kukkunud puudest ja vajadusel teeserva kändude freesimine (suusatajate ja jalgrattasõitjate ohutuse tagamiseks).
3. Talvine teede hooldus, sealhulgas teedelt lume lükkamine ning olulisemate parkimisplatside ja parkimistaskute lumest puhastamine.

4. Viljandi – Holstre-Polli ratta- ja suusaraja väljaarendamine ja rajamine.

3.1.3. Infostendid

Loodi looduspargi külustusobjektide parkimisplatsidesse on planeeritud paigaldada Loodi loodusparki tutvustavad infostendid. Kokku on kavas paigaldada 8 Loodi looduspargi üldtutvustavat infostendi. Infostendide asukohad on toodud kaardil lisa 9.

Meetmed:

1. Loodi looduspargi üldtutvustavate stendide paigaldamine.
2. Külustusobjekte tutvustavate infostendide paigaldamine.
2. Infostendide regulaarne hooldus ja uuendamine.

3.1.4. Lõkke- ja puhkekohad

Loodi looduspargis on 1 lõkkekoht (Loodi paisjärve lõkkekoht) ja üks puhkekoht (Siniallika kaldal) ning rajatakse 2 lõkkekoht (Sinialliku ja Järve lõkkekoht) (lisa 9).

Lõkkekoha juurde kuuluvad parkimisplats, telkimisala, lõkkekoht, kuivkäimla. Parkimisplatsi servas on Loodi loodusparki tutvustav infostend. Loodi paisjärve lõkkekoha juurest algab Paistu ürgoru loodusrada. Sinialliku lõkkekoha juurest algab Sinialliku loodusrada. Sinialliku loodusraja äärde, Siniallika kaldale, jääb Siniallika puhkekoht.

Meetmed:

1. Sinialliku lõkkekoha rajamine.
2. Järve lõkkekoha rajamine.
3. Puhkekoha ja lõkkekohtade regulaarne hooldus ja korrastamine.

3.1.5. Parkimisplatsid

Loodi looduspargis on 6 parkimisplatsi ja planeeritud rajada lisaks 1 parkimisplats. Olemasolevad parkimisplatsid on: Heimtali, Sinialliku linnamäe, Loodi-Püstmäe, Loodi paisjärve, Loodi põrgu, Holstre-Polli spordi- ja puhkekeskus. Täiendav parkimisplats on kavandatud rajada Siniallikule (lisa 9).

Meetmed:

1. Olemasolevate parkimisplatside hooldus ja korrastamine.
2. Sinialliku parkimisplatsi rajamine.

3.1.6. Kuivtualetid

Loodi looduspargis on 4 kuivtualetti ja planeeritud rajada lisaks 1 kuivtualett. Olemasolevad kuivtualetid on: Heimtali, Loodi lehisepuistu, Loodi paisjärve, Loodi põrgu. Täiendav kuivtualett on kavandatud rajada Siniallikule (lisa 9).

Meetmed:

1. Olemasolevate kuivtualettide hooldus ja korrastamine.
2. Sinialliku kuivtualeti rajamine.

3.2. Infomaterjalid ja trükised

Loodi looduspargi ja looduspargi erinevate loodus- ja kultuuriväärtuste tutvustamiseks on vajalik erinevate trükiste ja infomaterjalide ettevalmistamine ja publitseerimine. Infomaterjalide ja trükiste ette valmistamiseks ning väljaandmisesse kaasata valitsusväliseid organisatsioone ja kohalikke ettevõtjaid.

Loodi loodusparki tutvustav ekspositsioon

Loodi looduspargis asuv Holstre-Polli spordi ja puhkekeskus on Viljandimaa talispordi keskus. Üha rohkem on keskusest kujunemas Viljandimaa tervisespordi tugipunkt nii talvel kui suvel. Otstarbekas on Holstre-Polli spordi ja puhkekeskuse potentsiaal ära kasutada Loodi looduspargi tutvustamiseks. Loodi looduspargi tutvustamiseks on Holstre-Polli spordi ja puhkekeskusesse kavandatud loodusparki tutvustav ekspositsioon.

Kavandatud ekspositsiooni lühikirjeldus:

Ekspositsioon luuakse Holstre-Polli spordi ja puhkekeskuse I korruse seminariruumi sisestendidena ja seintele. Ekspositsioon koosneb 4 sisestendist, soovituslikud stendide mõõdud (130 x 250 x 45 cm). Sisestendi on varustatud valgustuse ja elektroonikaga. Stendide teemad: 1. ja 2. sisestend tutvustab looduspargi linde (suure elupaiga taustafotoga, elupaiga ruumilise maketiga, linnutopistega, sisaldab elektroonikat kuni 3 (6) linnulauluga a 30-60 sekundit, valjuhääldaja, võrgutoide); 3. ja 4. sisestendi tutvustab looduspargi pinnavorme, stendid on 4 riiuliga ja klaasustega, riiulitel kivimite näidised, s.h. ühes stendis pinnavormide tekke ja kivimite näidised, teises stendis piirkonna pinnamoe ruumiline mudal.

Seminariruumi seintele 2,0 m. kõrgusele paigaldatakse perspektiivis looduspargis elavate loomade topised 10 tk. koos A3 laminaatalusel infoga iga looma kohta.

Sisestendid valmistatakse laminaatmaterjalist (võib ka täispuidust), suure fotostendi alus on raamiga ja 10 mm plastist. Fotod on kvaliteetse trükiga 130 cm laid.

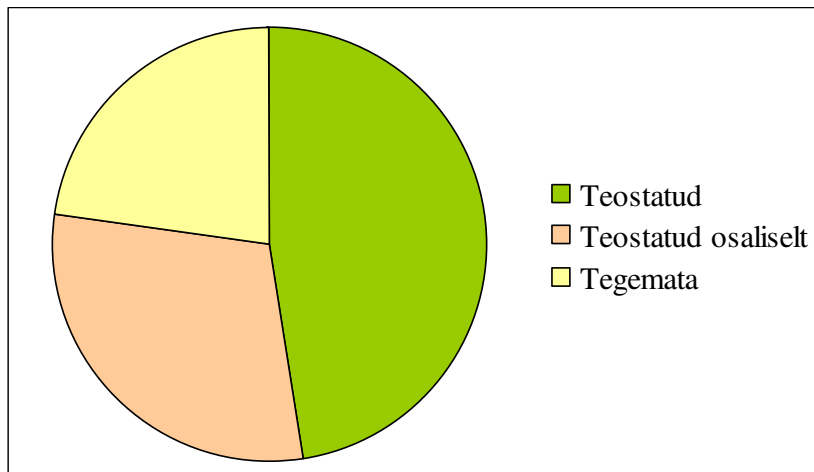
Meetmed:

1. Loodi looduspargi üldtutvustava voldiku väljaandmine.
2. Loodi looduspargi Heimtali, Paistu ürgoru ja Holstre-Polli loodusradade voldikute väljaandmine.
3. Loodi loodusparki tutvustava ekspositsiooni rajamine Holstre-Polli spordi ja puhkekeskus.
4. Holstre-Polli spordi ja puhkekeskus Loodi looduspargi külastuskeskuse väljaarendamine.

4. LOODI LOODUSPARGI KAITSEKORRALDUSKAVA AASTATEKS 2003-2007 TÄITMISE ANALÜÜS

Loodi looduspargi kaitsekorralduskava aastateks 2003-2007 on koostanud Mariliis Märtson Viljandimaa Keskkonnateenistuse tellimisel. Loodi looduspark on oluline Viljandi linnarahva ja piirkonna inimeste rekreatsiooniala. Kaitsekorralduskavaga on püütud reguleerida suhet looduskaitse-sport-kultuur-puhkus nii, et arvestatakse looduse eripära ning luuakse võimalusi inimestele puhkuse veetmiseks ning virgestustegevuseks. Loodi looduspargis paiknevad sellised populaarsed külastusobjektid nagu näiteks: Heimtali viinaköök ja selle kõrval asuv Heimtali salumets, Sinialliku allikas, Sinialliku järv ja linnamägi, Loodi-Püstmäe lehisepuistu, Loodi paisjärv ja Loodi põrgu. Loodi looduspargi territooriumil leidub palju sportimiseks sobilikke metsaradu ning Holstre-Polli spordi- ja puhkekeskus oma suusaradadega.

Loodi looduspargi kaitsekorralduskava aastateks 2003–2007 on täidetud 65% mahus. Täielikult on täidetud 27 püstitatud eesmärki, osaliselt on täidetud 17 eesmärki ning täitmata on 13 püstitatud eesmärki (joonis 16.). Lisas 10. on toodud planeeritud tegevuste nimekiri, tegevuste täitmise hinnang ning kirjeldus teostatud tegevustest. Kaitsekorraldusperioodil teostatud kaitsekorralduslikest töödest suuremahulisemad olid Loodi puhkekohta rajamine, Loodi põrguoru korrastamine ning Loodi (Paistu) matkaraja väljaehitamine. Loodi looduspargi tutvustamiseks on rajatud 4 loodusrada, 1 puhkekohta, 4 parklat, paigaldatud 3 DC. On korrastatud osaliselt (taastatud osaliselt) maastikuvaateid Sinialliku järvele, Sinialliku allikale, Kindralimäele jms. Suurematest töödest ootavad veel tegemist Heimtali ja Loodi mõisaparkide rekonstrueerimine, Sinialliku linnamäe korrastamine.

Joonis 16. Loodi looduspargi kaitsekorralduskava aastateks 2003-2007 täitmine.

5. KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED, EELARVE JA AJAKAVA

Tegevuskavas on toodud Loodi looduspargi ja Loodi looduspargis asuvate Heimtali, Paistu, Sinialliku ja Tilli loodusala kaitse-eesmärkide saavutamiseks vajalikud tegevused. Elupaikade soodsa seisundi tagamiseks on vajalik hooldustööde tegemisel arvestada kaitsekorralduskavas seatud tingimustega. Tegevuskava tabelisse 10 on koondatud kõik eelnevates analüüsid esitatud tööd, mis on täitmiseks käesoleva kaitsekorralduskavaga ettenähtud perioodi jooksul. Tabelis on tegevused jaotatud vastavalt tegevuse olulisusele järgmistesse prioriteetsusklassidesse:

Esimene prioriteet – hädavajalik tegevus, milleta kaitse-eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on väärtuste säilimisele ja toimiva ohuteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus; kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks vajalik tegevus;

Teine prioriteet – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele, eksponeerimisele ja potentsiaalsete ohutegurite kõrvaldamisele;

Kolmas prioriteet – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele.

Hooldustööde ulatus on toodud kaartidel lisas 11.

5.1 Liigikaitseelised tegevused

5.1.1. Väike-konnakotka elupaikade hooldustööd

1. Otseseid hooldustöid kaitsekorralduskava väike-konnakotka toitumisalade hooldamiseks ei planeerita. Väike-konnakotka soodsa seisundi säilimiseks on olulised pesitsusterritooriumi elupaikade hooldustööd, eeskätt lamminiitide hooldamine ja avatud hoidmine.

5.1.2. Tiigilendlase elupaikade hooldustööd

1. Heimtali mõisapargi korrastamiseks koostada rekonstrueerimisprojekt või hoolduskava. Tööde teostamine vastavalt rekonstrueerimisprojektile või hoolduskavale.
2. Heimtali mõisakompleksi hoonete rekonstrueerimisel kavandada võimalused käsitiivaliste elu- ja pesapaikade säilimiseks.

5.1.3. Taimeliikide hooldustööd

1. Kaitsealuste taimeliikide kaitse toimub läbi elupaikade kaitsmise.

5.1.4. Võõr- ja probleemliikide tõrje

Loodi looduspargi territooriumil esineb üks võõrliik, mille leviku piiramiseks on vaja rakendada aktiivseid kaitsekorralduslikke meetmeid. Loodi looduspargis kasvav võõrliik on Sosnovski karuputk (*Heracleum sosnovskyi*), karuputke tõrje toimub riikliku tõrjeprogrammi raames.

Sosnovski karuputk

Loodi Looduspargi Sosnovski karuputke kolooniad asuvad valdavalt Kibekülas ja Mäeltkülas. 2011. aasta seisuga oli putkekolooniate kogupindalaga 6,7 ha (lisas 11.1).

1. Sosnovski karuputke kasvukohtade likvideerimine.

5.2. Elupaikade hooldus- ja taastamistööd

Elupaikade kaitsmine ja nende soodsa seisundi säilitamine on oluline nii elupaiga kui elupaigas elavate liikide kaitseks. Suurem osa liikide kaitseks ettenähtud tegevusi seisneb elupaiga kaitsmises või elupaiga soodsa seisundi hoidmiseks vajalikes tegevustes. Elupaiga kaitse läbi kaitstakse ka looduspargi maastike ning piirkonna väljakujunenud miljööväärtust.

5.2.1 Vähe- kuni kesktoitelised mõõdukalt karedaveelised järved (3130)

Nimetatud elupaik esineb Loodi looduspargis asuval Tilli loodusosal. Järvede elupaiga kaitsel on oluline säilitada järvede veetaset ning vältida toitainete sattumist järvedesse.

1. Kaldaalade ja kaldaõõtsiku perioodiline puhastamine võsast, soovitatavalt iga 3 aasta tagant. Võsa eemaldamisel viia niidetud rohi ja raiutud võsa kaldaalast eemale ja likvideerida.
2. Loodusala külastuspiirkondade regulaarne koristamine ja hooldamine. Tilli ja Rõika järve äärde ei planeerita avalikke ujumiskohti.

5.2.2 Looduslikud rohketoitelised järved (3150)

Nimetatud elupaik esineb Loodi looduspargis asuval Tilli loodusosal. Järvede elupaiga kaitsel on oluline säilitada järvede veetaset ning vältida toitainete sattumist järvedesse.

1. Järve kaldaaladel loodusliku taimestikuriba säilitamine ja perioodiline võsa eemaldamine. Võsa eemaldamisel viia niidetud rohi ja raiutud võsa kaldaalast eemale ja likvideerida.
2. Ligikaudu 20% ulatuses järve kaldaalade ja kaldaõõtsiku perioodiline puhastamine võsast maastikuvaadete tagamiseks. Soovitav tööde periood iga 3 aasta tagant.
3. Ujumiskoha väljaehitamine Sinialliku järve kaldale.
4. Sinialliku ujumiskoha pidev hooldus.

5.2.3 Kadastikud (5130)

Perioodiliselt hooldatava kadastiku pindala on 0,1 ha

1. Tilli kadastiku puhastamine võsast ja suuremate puude eemaldamine (lisa 11.5)
2. Kadastiku perioodiline hooldamine st niitmine ja noore võsa likvideerimine vähemalt üle aasta.
3. Natura andmebaasi korrastamine.

5.2.4 Aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510)

Elupaigatüüp aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud esinevad Loodi looduspargis Heimtali loodusosal.

1. Aruniidulade taastamine.
2. Aruniitude regulaarne hooldus.

5.2.5 Poollooduslike koosluste taastamine ja hooldus

Loodi looduspargis on kaitsekorralduslikult väärtuslikke poollooduslikke kooslusi kokku ca 187,4 ha. Hooldatavate ja taastavate alade kaardid on toodud lisa 11.1. Poollooduslike koosluste hooldamine on vajalik ka piirkonna maastikilme säilitamiseks. Kaitsekorralduskavaga ei ole planeeritud poollooduslike koosluste majandamiseks vajalikke väikerajatisi. Poollooduslike koosluste hooldamisel tuleb juhinduda „Aru- ja soostunud niitude hoolduskavas“ toodud tingimustest (Meripuu, M. 2011. Aru- ja soostunud niitude hoolduskava).

1. Poollooduslike koosluste regulaarne hooldus.

Hooldatavate poollooduslike koosluste jaotumine hooldatavateks ja taastatavateks aladeks on toodud tabelis 9. Hooldamiskõlblikke luhtasid 2011. aasta seisuga on kokku 71,8 ha, sellest regulaarselt on suudetud hooldada ca 22 ha.

2. Võsastunud poollooduslike koosluste taastamine ja korrastamine.

Potentsiaalselt taastatavaid poollooduslikke kooslusi on ca 112,2 ha. Niidualade taastamisel tuleb arvestada alljärgneva tingimusi:

a) Raiutud võsa tuleb kaitsealalt likvideerida.

b) Koos poollooduslike rohumaade taastamisega on vajalik korrastada ka niidualade servad. Niidualade servad puhastada võsast ja niidualale kaldu olevatest puudest. Mõistlik on niiduservad korda teha koos niiduala taastamisega, sest praktikas murduvad võsast puhastatud ja kaldu kasvanud lepad rohumaale ja takistavad järgnevatel aastatel niidualade hooldamist.

Tabel 9. Loodi looduspargi hooldatavate ja taastatavate poollooduslike koosluste pindalad.

Tegevus	Prioriteet	Pindala (ha)		KOKKU
		Loodusalad	Muu kaitseala	
Poollooduslike koosluste hooldus	I prioriteet	36,7	-	36,7
	II prioriteet	10	7,5	17,5
	III prioriteet	-	17,6	17,6
HOOLDATAVAD ALAD KOKKU		46,7	25,1	71,8
Poollooduslike koosluste taastamine	I prioriteet	-	-	0
	II prioriteet	-	64,2	64,2
	III prioriteet	13,0	35	48,0
TAASTATAVAD ALAD KOKKU		13,0	99,2	112,2

5.2.6. Metsa elupaigad ja metsakooslused

Loodi looduspargis metsa elupaikade hooldustööd on seotud elupaikade kasutamisega rekreatsiooniliseks tegevuseks ning kaitseala külastajate ohutuse tagamisega. Külastajate suunamiseks ning külastuskoormuse reguleerimiseks hooldatakse elupaiku läbivaid metsateid ja -radasid. Metsaradade, teede ja külastusobjektide ümbruse hooldustööde nõuded on toodud peatükis 5.5. Loodusõppe- ja puhkemajanduslikud tegevused.

Loodi looduspargi metsad jagunevad kolme suurde gruppi: piiranguvööndi metsad, kus on metsade majandamine lubatud; loodusalade metsad, kus tegevuste kavandamisel tuleb hinnata

nende mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade suhtes kehtivaid erisusi ja sihtkaitsevööndi metsad, kus metsasi ei majandata puidu saamiseks ega hooldata.

Sihtkaitsevööndites pole kaitsekorralduskava perioodil kavandatud metsakoosluste kujundamist. Loodi looduspargis on valdavalt tegemist erinevas seisundis vana loodusmetsa elupaigaga, mille seisund paraneb loodusliku arengu tulemusena. Loodi looduspargi loodusaladel esineb rohunditerikka kuusikute elupaiku. Loodusliku arengu jätkudes kujuneb rohundirikka kuusiku elupaigast Loodi looduspargi tingimustes vana loodusmetsa elupaik. Seega kaitse-eesmärkide saavutamiseks ei ole vajalik metsakoosluste kujundamine. Kaitseala külastajate ohutuse tagamiseks, maastikuvaadete säilimiseks on vajalik metsateede, radade ja külustusobjektide ümbruse kooldus.

Metsa elupaikade kaitse korraldamise üldnõuded Heimtali, Paistu ja Sinihalliku loodusaladel ja Holstre mägede sihtkaitsevööndis.

Üldnõuete koostamise aluseks on võetud teos Palo, A. 2004. Natura 2000 metsaelupaigad.

- a) Kõrge loodusväärtusega vanu rohundirikkaid kuusikuid, vanu loodusmetsi ja vanu laialehelisi metsi ei majandata puidu saamiseks ega hooldata.
- b) Erandkorras võib eemaldada üldkasutatavatel teedel ja matkaradadel liikujaid ohustavaid puid. Matkaradade ja metsateede hooldamise tingimused on toodud peatükis 5.5. Loodusõppe- ja puhkemajanduslikud tegevused.
- c) Metsi kaitstakse põlengute eest. Looduspargis puhkenud metsapõlengud kustutatakse.
- d) Kaitseala valitseja tellimisel võib vahetult külustusobjektide naabruses ja metsateede ääres likvideerida üraskite kahjustuskoldeid, tormimurdu ning tormiheidet. Raiatud materjalist võib välja vedada 50% tüvematerjalist, oksad ja peenem materjal peenatakse ning jäetakse hajutatult langile, vältides külustusobjektide ja maastikuvaadete risustumist. Oksad ja peenema materjali võib kaitsealalt ka eemaldada.
- e) Külustusobjektidest ja radadest kaugemale jäävaid tormi- ja üraskikahjustuskoldeid ei likvideerita (radadest ja külustusobjektidest kaugemateks aladeks loetakse kaugust, mis vastab metsa kõrgusele). Kahjustunud mets jäetakse looduslikule uuenemisele.
- f) Raielangid ja põlenud alad jäetakse looduslikule uuenemisele. Vajadusel korrastatakse külustusobjektide ja teeradade ümbrus.
- g) Metsatöid on soovitatav teha sügis-talvisel ajal külmunud pinnase ja lumekatte olemasolu korral. Vajadusel ka teistel aegadel, kui pinnase kahjustused on minimaalsed.
- h) Suuremahulisi raie- ja hooldustöid ei tehta lindude pesitsemise ajal ajavahemikus 01. aprillist kuni 15. juulini.

Metsakoosluste kaitse korraldamise üldnõuded Polli mägede ja Nõmme sihtkaitsevööndis

Polli mägede ja Nõmme sihtkaitsevööndi metsadekoosluste kaitse-eesmärgiks on maastikuilme ja metsade elustiku mitmekesisuse säilitamine. Nimetatud sihtkaitsevööndites ei ole kirjeldatud metsa Natura metsa elupaiku. Peamine eesmärk on olemasolevate metsakoosluste säilitamine ja ühtlasi puhkevõimaluste tagamine.

- a) Sihtkaitsevööndi metsasi ei majandata puidu saamiseks ega hooldata.
- b) Võib eemaldada üldkasutatavatel teedel ja matkaradadel liikujaid ohustavaid puid. Matkaradade ja metsateede hooldamise tingimused on toodud peatükis 5.5. Loodusõppe- ja puhkemajanduslikud tegevused.
- c) Metsi kaitstakse põlengute eest. Looduspargis puhkenud metsapõlengud kustutatakse.
- d) Kaitseala valitseja tellimisel võib vahetult külustusobjektide naabruses ja metsateede ääres likvideerida üraskite kahjustuskoldeid, tormimurdu ning tormiheidet. Radade ja külustusobjektide vahetuks kauguseks loetakse kaugust, mis vastab metsa kõrgusele.
- e) Kaitseala valitseja tellimisel võib Polli mägede ja Nõmme sihtkaitsevööndis likvideerida ulatuslikke üraskite kahjustuskoldeid, tormimurdu ning tormiheidet kogu sihtkaitsevööndi ulatuses. Ulatuslikeks kahjustuskolleteks loetakse metsa kahjustumist üle 0,5 ha suurusel

- alal. Väiksemaid kahjustuskoldeid ei likvideerita, vaid jäetakse looduslikule uuenemisele välja arvatud vahetult külustusobjektide naabruses ja metsateede ääres.
- f) Raielangid ja põlenud alad jäetakse üldjuhul looduslikule uuenemisele, korrastatakse külustusobjektide ja teeradade ümbrus. Hinnanud metsauuenduse olukorda, tellib kaitseala valitseja metsakoosluse taastamiseks metsaistutuse.
 - g) Metsa istutamise korral järgneb metsaistutamisele metsanoorendike hooldus, piirkonnale iseloomuliku metsakoosluse kujundamiseks.
 - h) Metsatöid on soovitatav teha sügis-talvisel ajal külmunud pinnase ja lumekatte olemasolu korral. Vajadusel ka teistel aegadel, kui pinnase kahjustused on minimaalsed.
 - i) Suuremahulisi raie- ja hooldustöid ei tehta lindude pesitsemise ajal ajavahemikus 01. aprillist kuni 15. juulini.

5.2.7. Liivakivipaljandid (8210)

1. Külustajatele ohtlike puude koristamine.
2. Paljandi ümbruse koristamine.

5.3. Üksikobjektide ja maastikuelementide kaitsekorralduslikud tegevused

5.3.1. Tõllamäe tamme hooldustööd

1. Regulaarne tamme ümbruse korrastamine (noore võsa likvideerimine, niitmine, koristamine).
2. Tamme võra ulatuses ja vahetult võra läheduses kasvavate puude likvideerimine.
3. Tamme võra valgustingimuste parandamine võra läheduses kasvavate puude eemaldamise teel.

5.3.2. Polli tamme hooldustööd

1. Regulaarne tamme ümbruse korrastamine (noore võsa likvideerimine, niitmine, koristamine).
2. Tamme võrasse kasvavate noorte kaskede ja kuuskede likvideerimine tamme võra ulatuses.
3. Valgustingimuste parandamiseks vähendada ümbritseva metsa liituvust tasemele 30%. Metsa harvendada tammest kauguseni, mis vastab tamme võraprojektsiooni kahekordsele ulatusele. Hooldustööde teostamisel lähtuda alljärgnevatest tingimustest:
 - a) Võimalusel raiuda metsa hõrendamisel kõrgemad ja suurema võraga puud ning tammest lõunapoolsemalt alalt.
 - b) Mitte viia metsa üldist liituvust alla 30% kuna ümbritseva metsa liigsel harvendamisel võib esineda tuuleheite oht.
 - c) Puude raiumisel raiuda välja puud, mis potentsiaalselt võivad murdudes kahjustada tamme võra.
 - d) Säilitada tamme võrast kaugemal võrast madalam alusmets (tuuleohtu vältimiseks).

5.3.3. Kindralimäe hooldustööd

1. Kindralimäe puistu aluse perioodiline niitmine. Soovitatavalt vähemalt üle aasta. Niidetava ala suurus 0,5 ha
2. Kindralimäe puistu korrastamine.

5.3.4. Loodi-Püstmäe lehisepuistu hooldustööd

1. Loodi-Püstmäe puistu perioodiline niitmine. Soovitatavalt vähemalt üle aasta. Hooldatav ala pindala 0,6 ha.
2. Loodi-Püstmäe puistu korrastamine.
3. Loodi-Püstmäe puistu häiludes ja naabereraldistel lehise järelkasvu soodustamine.
4. Lehisepuistu tutvustava matkaraja väljaehitamine koos raja juurde kuuluvate rajatistega.
5. Lehisepuistu matkaraja regulaarne hooldus.

5.3.5. Heimtali mõisapargi hooldustööd

1. Mõisapargi rekonstrueerimisprojekti (hoolduskava) koostamine ning elluviimine.
2. Viljandi-Heimtali maantee ääres olevate liiklusele ohtlike ja kuivanud puude likvideerimine, teetammi ja kaldanõlvade korrastamine.
3. Mõisapargi regulaarne hooldus.
4. Mõisapargi tiikide taastamine.

5.3.6. Loodi mõisapargi hooldustööd

1. Mõisapargi rekonstrueerimisprojekti (hoolduskava) koostamine ning elluviimine.
2. Mõisapargi regulaarne hooldus.

5.3.7. Maastike hooldustööd.

Vastavalt Viljandi maakonnaplaneeringu teemaplaneeringule "Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused" hõlmab Loodi looduspark Heimtali maastiku, Paistu-Loodi maastiku, Sinialliku maastiku, Nõmme-Pirmastu maastiku ja Aidu-Sultsi maastiku.

Maastiku hooldamiseks rakendatavad kaitsekorralduslikud tegevused on seotud elupaikade kaitsekorralduslike tegevustega ning on käsitletud vastavates punktides. Maastikuvaadete säilimiseks on oluline traditsiooniliste põllumajanduslike tegevuste jätkumine kultuuraladel ning võsastunud alade uuesti kasutuselevõtt.

1. Sinialliku järve ja Sinialliku allika vahelise tee teeservade puhastamine võsast ja puistu korrastamine, et avada vaateid Sinialliku luhale ja järvele (lisa 11.4).
2. Sinialliku linnamäe nõlvade puhastamine võsast ning hooldamine.
3. Sinialliku järve kaldaalade korrastamine ja võsast puhastamine.
4. Suuremate maanteedee äärsete heinamaade, metsalegendike hooldamine, et hoida vaateid kaitseala maastikuelementidele.
5. Poollooduslike elupaikade taastamis- ja hooldustööd (luhaniitude hooldustööd).
6. Maastikuvaade avamine endiselt kitsarööpmelise raudtee tammilt (Viljandi – Holstre-Polli tervisekeskuse ratta- ja suusarajalt).

5.4 Kultuuriväärtuste säilitamine

Pärandobjektide hooldustööd

Sinialliku linnamägi

1. Sinialliku linnamäe nõlvadelt võsa ja vaateid varjavate puude likvideerimine.

2. Siniialliku linnamäe nõlvadel paiknevate teeradade kindlustamine.
3. Siniialliku linnamäe nõlvade võsast puhastatud alade regulaarne niitmine.

Ohvriallikas „Suur Siniiallikas“

1. Allika ümbruses võsa likvideerimine.
2. Allika korrastamine (risust ja prügist puhastamine).
3. Allika juurde viivate teeradade korrastamine ja hooldamine, teeradade ümbruse puhastamine võsast.
4. Infostendide uuendamine ja ümberpaigutamine maastikuvaateliselt sobivamasse kohta.

Kultuurilooliste objektide hooldustööd

1. Von Bockide perekonnakalmistu korrastamine ja regulaarne hooldus.

5.5. Loodusõppe- ja puhkemajanduslikud tegevused

Loodusrajad

1. Heimtali loodusraja hooldamine ja infostendide uuendamine.
2. Paistu ürgoru loodusraja korrastamine ja rekonstrueerimine.
3. Holstre-Polli loodusraja hooldamine ja infostendide uuendamine.
4. Loodi-Püstmäe loodusraja hooldamine ja infostendide uuendamine.
5. Siniialliku loodusraja välja arendamine. (Siniialliku loodusraja hooldus toimub samaaegselt Siniialliku metsateede ja -radade hoolduse ja korrastamisega).

Metsateed ja -rajad

1. Mäemetsa metsaradade hooldus ja korrastamine.
2. Siniialliku metsateede ja -radade hooldus ja korrastamine.
3. Holstre-Polli metsateede ja suusaradade hooldus ja korrastamine (lisa 12)
4. Nõmme liiviku metsaradade hooldus ja korrastamine.
5. Holstre mägede metsatee läbitavana hoidmine. Holstre mägede sihtkaitsevööndi ei ole planeeritud külustusrajatisi. Holstre mägede metsatee korrastamise eesmärk on võimaldada kohalikel elanikel liigelda. Holstre mägede tee korrastamisel piirduda minimaalselt vajaliku tegevusega (s.t. piirduda liiklejatele ohtlike puude kõrvaldamisega).
6. Viljandi – Holstre-Polli ratta- ja suusaraja väljaarendamine ja rajamine.

Olulisemad tööd raja korrastamisel:

- a) Raja puhastamine võsast. Siniialliku raudteetammi lõigul puhastada rada raudteetammi laiuselt (tammi ääristava kraavi välisservast). Metsateedel ja radadel puhastada võsast 3 m laiune ala (teekoridor).
- b) Raudteetammil korrastada kolm silda.
- c) Paigaldada rajamärgised (35-45 rajatähistusmärki).
- d) Raja tasandamine ja pinnase tugevdamine kruusaga.

Sihtkaitsevööndis ning loodusaladel asuvate metsateede, -radade, külustusobjektideni viivate teede ja loodusrada hooldamise peamiseks eesmärgiks on tagada kaitseala külustajate ohutus. Hooldustööde läbiviimisel on soovitatav lähtuda alljärgnevatest tingimustest:

- a) Hooldustööd käigus likvideeritakse murdunud ja ohtlikud puud kuni 5 m kauguselt raja servast. Erivajadusel likvideeritakse ohtlikud puud rajast kaugusel, mis vastab kuni ½ metsa kõrgusest, eesmärgiga tagada rajal (metsateedel) liikujate ohutus. (Rajast kaugemal kui 5m asuvad üksikud likvideerimist vajavad puud võib langetada rajast eemale ja jätta metsa alla).

- b) Hooldustööde käigus raiutud võsa ja puitmaterjal ei tohi risustada metsateede, -radade, loodusradade ümbrust ja maastikuvaateid. Raiejäätmed tuleb radade vahetust ümbrusest likvideerida. Hooldustööde teostamisel kahjustada saanud teed ja rajad tuleb korrastada, likvideerides metsa väljaveost tingitud pinnasekahjustused.
- c) Üksikuid murdunud puid, mis ei ohusta külastajaid, ei koristata.
- d) Raietööde käigus kahjustada saanud alusmetsa taimestik korrastatakse, vigastatud põõsaste oksad (vajadusel terve põõsas) lõigatakse tagasi, murdunud noored puud raiutakse jms.
- e) Metsatöid on soovitatav teha sügis-talvisel ajal külmunud pinnase ja lumekatte olemasolu korral. Vajadusel ka teistel aegadel, kui pinnase kahjustused on minimaalsed.
- f) Suuremahulisi raie- ja hooldustöid ei tehta lindude pesitsemise ajal ajavahemikus 01. aprillist kuni 15. juulini.

Puhke- ja lõkkekohad

1. Loodi looduspargi puhke- ja lõkkekohtade hooldus ja korrastamine. Loodi looduspargis on kolm lõkkekohta: Sinialliku, Järve ja Loodi. Loodi looduspargis on üks puhkekoht: Siniallika puhkekoht

Viidad ja piiritähised

1. Loodi looduspargi suured piiritähised maanteede ääres (2 tk)
2. Loodi looduspargi külustusobjektidele suunavate liiklusmärkide, suunaviitade korrastamine.

Infostendid

1. Loodi loodusparki tutvustavate infostendide uuendamine.
2. Loodi loodusparki tutvustavate üldstendide paigaldamine Heimtali, Loodi, Loodi põrgu, Sinialliku, Holstre-Polli Tervisekeskuse parklasse ja Orikale Viljandi – Holstre-Polli ratta- ja suusarajale Loodi looduspargi piiril.
3. Külustusobjekti tutvustava infostendi paigaldamine Loodi-Püstmäe lehisepuitu juurde, Loodi ürgoru rajale.
4. Infostendide regulaarne hooldus ja uuendamine.

Infomaterjalid ja trükised

1. Loodi loodusparki tutvustava voldiku väljaandmine.
2. Heimtali loodusrada tutvustava voldiku väljaandmine.
3. Paistu ürgoru loodusrada tutvustava voldiku väljaandmine.
4. Holstre-Polli õpperada tutvustava voldiku väljaandmine.

5.6 Kaitseala piiritähiste uuendamine ja tähistamata piirilõikude tähistamine

Loodi looduspargi välispiirile ja tsoneeringu vööndite piirile on paigaldatud kokku 20 piiritähist. Piiri arusaadavaks tähistamiseks on vaja paigaldada täiendavalt 27 tähist. Olemasolevatest tähistest tuleb kolm asendada uute tähistega, kuna sihtkaitsevööndi piiril asuval tähisel puudub info sihtkaitsevööndi kohta. Olemasolevate ja paigaldatavate piiritähiste kaart on toodud lisa 13.

Maanteeameti poolt on Viljandi – Mustvee ja Viljandi – Karksi-Nuia maantee äärde paigaldatud Loodi looduspargi tähised.

Tabel 10. Loodi looduspargi kavandatavad kaitsekorralduslikud tegevused, eelarve ja ajakava

Nr. ¹	Tegevuse nimetus	Tegevuse tüüp	Korraldaja ²	Priori- teet	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Maksumus kokku
					X*100 euro										
INVENTUURID, SEIRED, UURINGUD															
Inventuurid															
1.4.3.	Loodi looduspargi linnustiku inventuur kaitsekorralduskava edukuse hindamiseks ja andmebaaside täiendamiseks	Inventuur	KA	2									35		35
1.4.3. 2.1.2.	Loodusalade elupaikade kordusinventeerimine kaitsekorralduse edukuse hindamiseks.	Inventuur	KA	2										70	70
1.4.3.	Kaitsealuste taimeliikide kasvukohtade kordusinventeerimine kaitsekorralduse edukuse hindamiseks.	Inventuur	KA	2										12	12
1.4.3. 2.1.2.1. 2.1.2.2.	Loodi looduspargi järvede ning vooluveekogude seisundi hindamine.	Inventuur	KA	2										10	10
Uuringud															
1.4.4. 2.3.2.2.	Paistu ürgoru liivakivipaljandite morfoloogiline mõõdistamine.	Uuring	KA	2							30				30
Riiklik seire															
1.4.2. 2.2.1.4.	Kaitsealuste seeneliikide seire (SJA7617000)	Seire	KA	2							X				0
1.4.2.	Ohustatud taimekoosluste seire (SJA2732000)	Seire	KA	2			X								0
1.4.2.	Maismaalimused (SJA2935000)	Seire	KA	2			X								0
1.4.2.	Saarmas ja kobras (SJA5113009)	Seire	KA	2			X								0
1.4.2.	Väike-konnakotka seire.	Seire	KA	2		X			X			X			0
Tulemusseire															
1.4.3. 2.1.1.1.	Rukkiräagu loendus Raudna luhal.	Seire	KA	2	X		X		X		X		X		0

Nr. ¹	Tegevuse nimetus	Tegevuse tüüp	Korraldaja ²	Priori- teet	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Maksumus kokku
					X*100 euro										
1.4.3. 2.2.1.2.	Heimtali loodusala käsitiivaliste perioodiline seire.	Seire	KA	2	X			X			X			X	0
1.4.3. 3.1.1.	Külastuse mõju hindamine kaitsealustele elupaikadele ja teistele kaitseväärtustele	Seire	KA/RMK	2					X					X	0
HOOLDUS, TAASTAMINE JA OHJAMINE															
Probleemliigi tõrje															
6.1.11.	Sosnovski karuputke kasvukohtade likvideerimine.	Võõrliigid	KA	1	10,7	10,7	10,7	10,7	10,7						53,5
Koosluse taastamistööd															
2.2.2.1.	PLK taastamine	Kooslused	MO/H	2				211,9	211,9	211,9					635,7
2.2.2.1.	PLK taastamine	Kooslused	MO/H	3								110,5	110,5	110,5	331,5
2.2.2.1.	PLK taastamine (Loodusaladel)	Kooslused	MO/H	3								43	43	43	129
Koosluse hooldustöö															
2.1.2.2. 2.2.2.1.	PLK hooldamine (Loodusaladel)	Kooslused	MO/H	1	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	68,2	682
2.1.2.2. 2.2.2.1.	PLK hooldamine (Loodusaladel)	Kooslused	MO/H	2	18,6	18,6	18,6	18,6	18,6	18,6	18,6	18,6	18,6	18,6	186
2.1.2.2. 2.2.2.1.	PLK hooldamine	Kooslused	RMK/MO/H	2	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	140
2.1.2.2. 2.2.2.1.	PLK hooldamine	Kooslused	MO/H	3	32,7	32,7	32,7	32,7	32,7	32,7	32,7	32,7	32,7	32,7	327
2.1.2.2. 2.2.2.1.	PLK hooldamine peale taastamist	Kooslused	MO/H								119,4	119,4	119,4	119,4	477,6
2.3.2.2.	Loodi paljandi korrastamine, küllastajatele ohtlike puude likvideerimine.	Kooslused	RMK	2	5				5					5	15
5.3.4.	Loodi-püstmäe lehisepuistu puhastamine võsast (enelast ja teistest põsastest)	Kooslused	RMK	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
2.5.1.1.	Tilli järve kaldaalade ja kaldaõõtsiku perioodiline puhastamine võsast.	Kooslused	H	2	4,6			4,6			4,6			4,6	18,4
2.5.1.2.	Tilli kadastiku hooldustööd	Kooslused	MO	1	1,8		1,8		1,8		1,8		1,8		9

Nr. ¹	Tegevuse nimetus	Tegevuse tüüp	Korraldaja ²	Prioriteet	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Maksumus kokku
					X*100 euro										
Maastike taastamistöö															
2.3.2.3.	Maastikuvaate taastamine Paistu ürgorule	Maastik	H	2	1,5				1,5				1,5		4,5
2.4.3.1. 2.4.4.1.	Sinialliku linnamäe nõlvadelt võsa ja vaateid varjavate puude likvideerimine.	Maastik	MO	2				8	3						11
2.4.2.1. 2.4.3.1.	Maastikuvaate taastamine Sinialliku järvele	Maastik	RMK	2					1,2	1,2					2,4
Maastike hooldustöö															
2.1.3.6.	Kindralimäe puistu perioodiline niitmine.	Maastik	MO	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
2.1.3.6.	Kindralimäe puistu korrastamine	Maastik	MO	2	1			1			1			1	4
2.3.4.1.	von Bockide perekonnakalmistu hooldus	Maastik	RMK	2	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	4
2.4.3.1. 2.4.4.1.	Sinialliku linnamäe hooldus	Maastik	MO	2	1,8	1,8	1,8	1,8	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	39,6
2.4.4.2.	Sinialliku allika ümbruse hooldus	Maastik	RMK	2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	3
2.4.3.1.	Maastikuvaadete hooldus	Maastik	RMK/MO/H	2	3,8	5,5	10,3	5,5	9,5	6,3	8,8	6,2	9,6	6,2	71,7
2.4.3.1.	Maastikuvaadete hooldus	Maastik	H	3		1,4		1,4	19,9	1,4		1,4		1,4	26,9
Parkide taastamistöö															
2.1.3.5.	Loodi mõisapargi rekonstrueerimisprojekti (hoolduskava) koostamine ning elluviimine.	Pargid	MO	2	100										100
2.2.3.1.	Heimtali mõisapargi rekonstrueerimisprojekti (hoolduskava) koostamine ning elluviimine.	Pargid	KO	2			135								135
2.2.3.1. 5.3.5.	Heimtali mõisapargi tiikide taastamine	Pargid	MO	3					75						75
Parkide hooldustöö															
2.1.3.5.	Loodi mõisapargi hooldustööd	Pargid	MO	2	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	90
2.2.3.1.	Heimtali mõisapargi hooldustööd	Pargid	KOV	2	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	80

Nr. ¹	Tegevuse nimetus	Tegevuse tüüp	Korraldaja ²	Priori- teet	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Maksumus kokku
					X*100 euro										
Üksikobjekti hooldus- ja taastamistöö															
2.1.3.1.	Tõllamäe tamme võra ulatuses ja vahetult võra läheduses kasvavate puude likvideerimine.	Üksikobjektid	RMK	1	0,8										0,8
2.1.3.1.	Regulaarne Tõllamäe tamme ümbruse korrastamine	Üksikobjektid	RMK	1		0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	2,7
2.1.3.2.	Polli tamme võra ulatuses ja vahetult võra läheduses kasvavate puude likvideerimine.	Üksikobjektid	RMK	1	1										1
2.1.3.2.	Regulaarne Polli tamme ümbruse korrastamine	Üksikobjektid	RMK	1		0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	2,7
2.4.4.2.	Sinialliku allika koristamine	Üksikobjektid	RMK	2			2								2
TARISTU, TEHNIKA JA LOOMAD															
Radade ja puhkekohtade rajamine															
3.1.1.5.5.	Sinialliku loodusraja rajamine	Külastuskorraldus	RMK	2	15										15
3.1.4.5.5.	Viljandi - Holstre-Polli ratta- ja suusaraja rajamine	Külastuskorraldus	KOV	2			25	25	25	25					100
Radade ja puhkekohtade hooldamine															
2.2.2.2.3.1.1.	Heimtali loodusraja hooldamine ja korrastamine	Külastuskorraldus	RMK	2	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	150
2.3.3.1.3.1.3.	Loodi lehisepuistu loodusraja hooldus	Külastuskorraldus	RMK	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
2.3.2.3.	Loodi loodusraja hooldus	Külastuskorraldus	RMK	2	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	200
3.1.1.5.5.	Holstre-Polli loodusraja hooldus	Külastuskorraldus	KOV	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20
3.1.1.5.5.	Sinialliku loodusraja hooldus	Külastuskorraldus	RMK	2		5	7	7	7	7	7	7	7	7	61
2.1.3.1.	Tõllamäe tamme raja hooldus	Külastuskorraldus	RMK	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
3.1.2.	Puhke- ja lõkkekohtade hooldus	Külastuskorraldus	RMK	2	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	60

Nr. ¹	Tegevuse nimetus	Tegevuse tüüp	Korraldaja ²	Priori-teet	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Maksumus kokku
					X*100 euro										
3.1.3.	Külastusobjektide hooldus	Külastuskorraldus	RMK	2	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	60
2.2.2.2. 3.1.4.	Mäemetsa metsateede ja -radade hooldus	Külastuskorraldus	RMK	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20
2.4.2.3. 3.1.4.	Sinialliku metsateede ja -radade hooldus, nõlvade kindlustamine.	Külastuskorraldus	RMK	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	40
3.1.4.	Nõmme liiviku metsateede ja -radade hooldus	Külastuskorraldus	MO	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
3.1.4.	Holstre-Polli suusaradade ja metsateede hooldus	Külastuskorraldus	KOV	3	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	70
3.1.4.	Viljandi - Holstre-Polli ratta- ja suusaraja hooldus	Külastuskorraldus	H	3	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	150
Infotahvlite rajamine ja hooldamine															
3.1.5.	Loodi loodusparki tutvustavate üldinfostendide paigaldamine	Külastuskorraldus	RMK	2	14	14									28
3.1.5.	Infostendide regulaarne hooldus ja uuendamine.	Külastuskorraldus	RMK	2					4			4			8
Kaitsealuste objektide tähistamine															
3.1.5. 5.7.1.	Kaitseala tähistamine	Tähistamine	RMK	2		27									27
KAVAD, EESKIRJAD															
Tegevuskava															
6.	Kaitsekorralduskava vaahindamine	Tegevuskava	KA	1					X						0
6.	Kaitsekorralduskava uuendamine	Tegevuskava	KA	1										60	60
Kaitsekorra muutmine															
	Kaitse-eeskirja uuendamine	Kaitse-eeskiri	KA	1	5										5

Nr. ¹	Tegevuse nimetus	Tegevuse tüüp	Korraldaja ²	Priori-teet	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Maksumus kokku
					X*100 euro										
KAITSEALA TUTVUSTAMINE JA KESKKONNAHARIDUS															
Trükiste väljaandmine ja infotahvlite koostamine															
3.2.	Infovoldikute väljaandmine	Külastuskorraldus	KA/H/KOV	3		5		5							10
Ekspositsiooni rajamine, hooldamine ja uuendamine															
3.2.	Loodi loodusparki tutvustava ekspositsiooni rajamine Holstre-Polli spordi- ja puhkekeskusesse	Külastuskorraldus	KOV	3			90								90
	KOKKU				399,2	304,2	517,4	515,7	614,7	492	411,8	530,7	572	684,3	5042

¹ Peatüki number, kus on tegevuse täpsem seletus.

² KA - Keskkonnaamet, RMK – Riigimetsa Majandamise Keskus, MO – Maaomanik, KOV - Kohalik omavalitsus, H – Huvilised (Erinevad huvigrupid nagu kodanike ühendused, mittetulundusühingud, kohalikud elanikud, ettevõtjad jms. Jätkuvalt riigi omanduses olevatel maadel maade lepinguline kasutaja.)

X - Keskkonnaameti poolt täidetavad plaanipärased tööülesanded.

6. KAITSEKORRALDUSKAVA TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE JA UUENDAMINE

Kaitsekorralduskava tulemuslikkuse hindamise aluseks on perioodiliselt teostatud seired ja inventuurid ning kaitsekorralduslike tööde käigus kogutud andmed. Kaitsekorralduskava perioodi lõpus tellitakse elupaikade inventuur ning hinnatakse tulemuste põhjal kaitsekorralduskava edukust.

Kaitsekorralduskava on koostatud 10 aastaks (2013-2022). Käesoleva kaitsekorralduskava täitmise vaheanalüüs teostatakse 2018. aastal, kaitsekorralduskava täitmise analüüs 2022. aastal. Kaitsekorralduskava täitmise analüüs on ühtlasi ka aruanne selle täitmise efektiivsuse osas. Tulemuslikkuse hindamiseks võetakse aluseks alljärgneva tabeli näitajad.

Tabel 11. Loodi looduspargi ning Heimtali , Sinialliku, Paistu ja Tilli loodusalade kaitsekorralduskava täitmise edukuse hindamiskriteeriumid.

Väärtus	Indikaatorid	Kriteerium	Lävend	Oodatav tulemus ¹	Selgitus
HEIMTALI LOODUSALA					
LIIGIKAITSE					
Tiigilendlane	Esineb looduslal	Esineb looduslal	jah	jah	
Kaitsealuste taimeliikide soodne seisund	Liikide arv	Liikide arv	6	6	
Kaitsealuse seeneliigi soodne seisund	Esineb looduslal	Esineb looduslal	kinnitamata	jah	
ELUPAIKADE KAITSE					
Poollooduslike elupaikade soodne seisund	Aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud	Elupaiga pindala (ha)	15	15	
		Elupaiga seisund	A	A	
	Lamminiidud	Elupaiga pindala (ha)	20	20	
		Elupaiga seisund	B	B	

Väärtus	Indikaatorid	Kriteerium	Lävend	Oodatav tulemus ¹	Selgitus
	Ahtalehine-ängelhein	Esinemine lamminiitudel	jah	jah	
Metsaelupaikade soodne seisund	Vanad loodumetsad	Elupaiga pindala (ha)	13	13	
		Elupaiga seisund	B	B	
	Vanad laialehelised metsad	Elupaiga pindala (ha)	30	30	
		Elupaiga seisund	B	B	
	Rohundirikkad kuusikud	Elupaiga pindala (ha)	5	5	
		Elupaiga seisund	B	B	
	Rähnid	Liikide arv	5	5	
	Kakud	Liikide arv	2	2	
PAISTU LOODUSALA					
LIIGIKAITSE					
Kaitsealuste taimeliikide soodne seisund	Liikide arv	Liikide arv	7	7	
ELUPAIKADE KAITSE					
Sooelupaikade soodne seisund	Allikad ja allikasood	Allikasoodede esinemisalade arv	4	4	Elupaiga pindala on antud 0 ha, kuna elupaik esineb väikeste eraldiasuvate laikudena teiste elupaikade sees.
		Elupaiga seisund	A	A	
Metsaelupaikade soodne seisund	Vanad loodumetsad	Elupaiga pindala (ha)	18	18	
		Elupaiga seisund	B	B	
	Rohundirikkad kuusikud	Elupaiga pindala (ha)	3,2	3,2	
		Elupaiga seisund	B	B	

Väärtus	Indikaatorid	Kriteerium	Lävend	Oodatav tulemus ¹	Selgitus
Liivakivipaljandi elupaiga soodne seisund	Liivakivipaljand	Seinamite kogupindala (m ²)	430	430	Kokku 7 paljandit
SINIALLIKU LOODUSALA					
LIIGIKAITSE					
Kaitsealuste linnuliikide soodne seisund	Liikide arv	Liikide arv	6	6	
Kaitsealuste taimeliikide soodne seisund	Liikide arv	Liikide arv	3	3	
ELUPAIKADE KAITSE					
Elupaiga looduslikud rohketoitelised järved soodne seisund	Looduslikud rohketoitelised järved	Elupaiga pindala (ha)	6,2	6,2	Sinialliku järv
		Elupaiga seisund	B	B	
Metsaelupaikade soodne seisund	Vanad loodusemetsad	Elupaiga pindala (ha)	25	25	
		Elupaiga seisund	B	B	
	Rohundirikkad kuusikud	Elupaiga pindala (ha)	15	15	
		Elupaiga seisund	B	B	
	Soostuvad ja soolehtmetsad	Elupaiga pindala (ha)	1,5	1,5	
		Elupaiga seisund	C	C	
	Siirdesoo- ja rabametsad	Elupaiga pindala (ha)	1,4	1,4	
		Elupaiga seisund	B	B	

Väärtus	Indikaatorid	Kriteerium	Lävend	Oodatav tulemus ¹	Selgitus
TILLI LOODUSALA					
ELUPAIKADE KAITSE					
Elupaiga vähe- kuni kesktoitelised mõõdukalt karedaveelised järved soodne seisund	Vähe- kuni kesktoitelised mõõdukalt karedaveelised järved	Elupaiga pindala (ha)	4,7	4,7	Tilli ja Rõika järv
		Elupaiga seisund	B	B	
Elupaiga kadastikud soodne seisund	Kadastikud	Elupaiga pindala (ha)	0,1	0,1	
		Elupaiga seisund	B	B	
LOODI LOODUSPARK (kokku, kaasa arvatud loodusalad)					
LIIGIKAITSE					
Kaitsealuste linnuliikide soodne seisund	Väike-konnakotkas	Paaride arv	3	3	
	Hallpea-rähn	Paaride arv	6	6	
	Tamme-kirjurähn	Paaride arv	1	1	
	Musträhn	Paaride arv	3	3	
	Händkakk	Paaride arv	5	5	
	Roo-loorkull	Paaride arv	1	1	
	Rukkirääk	Paaride arv	-	30	
Kaitsealuste taimeliikide soodne seisund	Vööthuul-sõrmkäpp	Kasvukohtade arv	5	5	
	Kahkjaspunane sõrmkäpp	Kasvukohtade arv	7	7	
	Soo-neiuvaip	Kasvukohtade arv	2	2	
	Pruunikas pesajuur	Kasvukohtade arv	7	7	
	Kahelehine käokeel	Kasvukohtade arv	6	6	
	Tähk-rapuntsel	Kasvukohtade arv	5	5	

Väärtus	Indikaatorid	Kriteerium	Lävend	Oodatav tulemus ¹	Selgitus
	Ahtalehine ängelhein	Kasvukohtade arv	11	11	
	Kaitsealuste taimeliikide koguarv kaitsealal	Liikide arv	17	17	
	Kaitsealuste taimeliikide kasvukohtade arv kaitsealal	Kasvukohtade arv	69	69	
KOOSLUSTE KAITSE					
Soodsas seisundis looduslikud järved	Looduslikud järved	Soodsas seisundis järvede arv	10	10	
Niidukooslused	Lamminiidud	Koosluse pindala (ha)		145	
	Aruniidud	Koosluse pindala (ha)		38	
Metsakooslused	Metsamaa osatähtsus	Metsamaa pindala (ha)	1917	1700	Lävendis on metsamaa hulgas ka noorendikud endiste heinamaade ja põldude asemel.
	Küpsed ja keskealised metsad	Pindala	1361	1100	
KAITSEALUSE ÜKSIKOBJEKTIDE ja MAASTIKUELEMENTIDE KAITSE					
Kaitsealune üksikobjekt	Tõllamäe tamm	Kaitsealuse objekti säilimine	Jah	Jah	
	Polli tamm	Kaitsealuse objekti säilimine	Jah	Jah	
Kindralimägi	Heakorrastatud maastik	Heakorrastustööd teostatud	Jah	Jah	
Loodi –Püstmäe lehisepuistu	Heakorrastatud maastik	Heakorrastustööd teostatud	Jah	Jah	

Väärtus	Indikaatorid	Kriteerium	Lävend	Oodatav tulemus ¹	Selgitus
KAITSEALUSE PARGI KAITSE					
Heimtali mõisapark	Pargi rekonstrueerimisprojekti (hoolduskava) teostamine	Rekonstrueerimisprojekti (hoolduskava) teostuse ulatus protsentides	0	100%	
	Pargi regulaarne hooldus	Hooldustööde ulatus protsentides pargi pindalast	20%	75%	
Loodi mõisapark	Pargi rekonstrueerimisprojekti (hoolduskava) teostamine	Rekonstrueerimisprojekti (hoolduskava) teostuse ulatus protsentides	0	100%	
	Pargi regulaarne hooldus	Hooldustööde ulatus protsentides pargi pindalast	20%	75%	
PÄRANDKULTUURI KAITSE					
Sinialliku linnamägi	Linnamäe säilimine	Objekti säilimine heas korras	Jah	Jah	
	Avatud maastikuvaated linnamäelt	Maastikuvaated taastatud	Ei	Jah	
Ohvriallikas „Suur Siniallikas“	Allika säilimine	Objekti säilimine heas korras	Jah	Jah	
	Korrastatud allika ümbrus ja maastikuvaated	Allika ümbrus korrastatud	Osaliselt	Jah	
von Bockide perekonnakalmistu	Perekonnakalmistu säilimine.	Objekti säilimine heas korras	Jah	Jah	
KÜLASTUSKORRALDUS ja LOODUSÕPE					
Külastuskorraldus	Loodusrajad	Loodusradade arv	4	5	Heimtali, Loodi, Loodi lehisepuistu, Holstre-Polli, Sinialliku

Väärtus	Indikaatorid	Kriteerium	Lävend	Oodatav tulemus ¹	Selgitus
	Puhkekohad	Lõkkekohtade arv	1	3	Loodi, Sinialliku, Järve
	Parkimisplatsid	Parkimisplatside arv	6	7	
	Hooldatud metsateed (rajad)	Kogupikkus (km)	4	30	Hooldatavaid radasid kokku 30,8 km
	Viljandi – Holstre-Polli rattarada	Kogupikkus kaitsealal (km)	-	6,8	Rattaraja pikkus 6,8 km
Loodusõpe ja looduspargi tutvustamine	Loodi looduspargi ekspositsioon Holstre.Polli spordi- ja puhkekeskus	Teostatud	-	jah	
	Loodi loodusparki tutvustavad infostendid	Paigaldatud infostendid	2	8	
	Loodi loodusparki ja/või loodusradasid tutvustavad infomaterjalid	Ilmunud infomaterjalid	-	4	

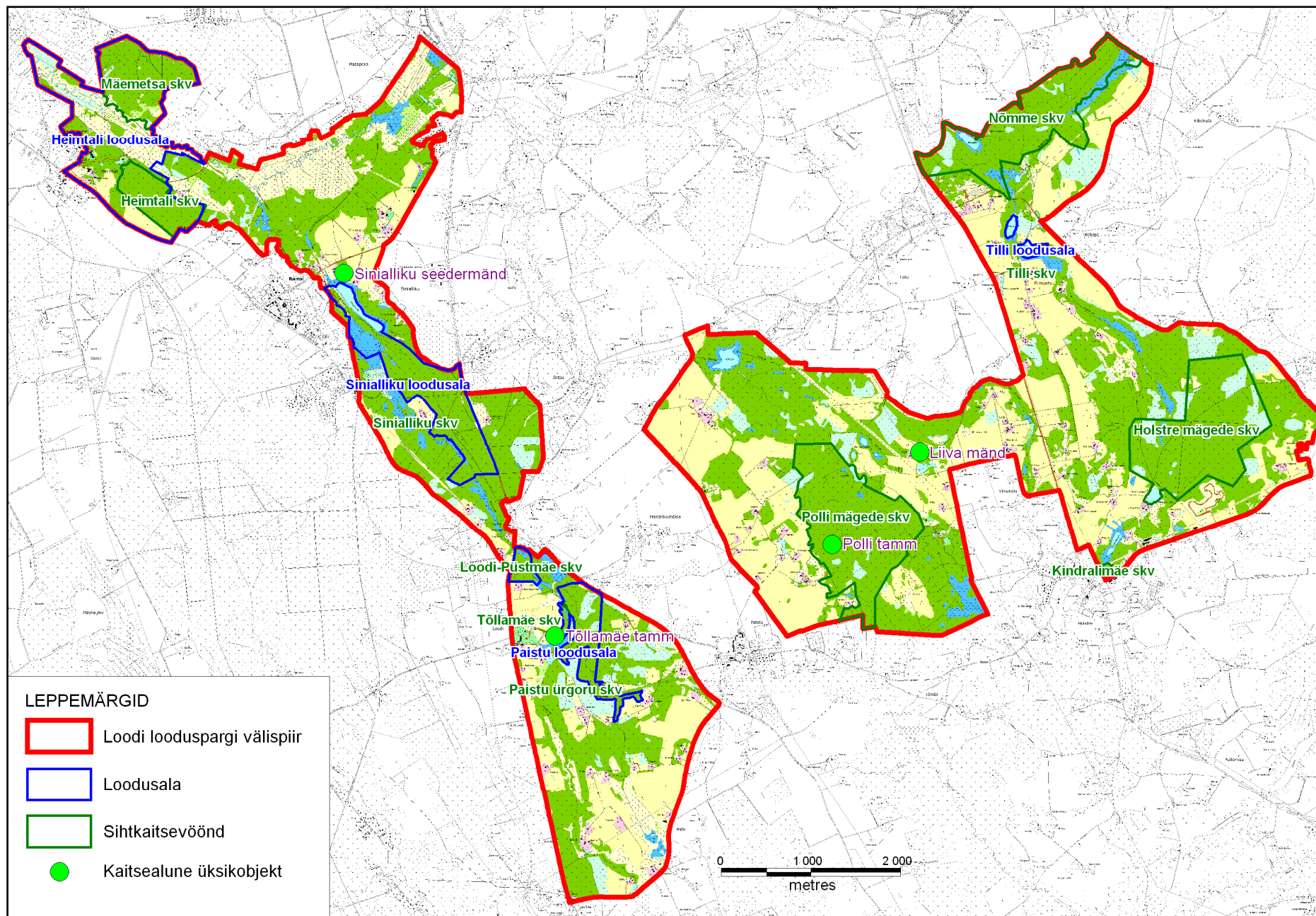
¹ Loodusalade puhul oodatav tulemus vastab Natura standartandmebaasis seatud väärtusele.

7. KASUTATUD MATERJALID

- Arold, I. 2005. Eesti maastikud. Tartu Ülikooli Kirjastus. Tartu.
- Arukaev, K. 1986. Eesti NSV jõgede, ojade ja kraavide nimestik. Kirjastus Valgus. Tallinn.
- EJOKN = Eesti NSV jõgede, ojade ja kraavide ametlik nimestik. 1986. Tallinn.
- Ingerpuu, N., Vellak, K., Leis, M. 1996. Ülevaade Loodi looduspargi mõnede piirkondade brüofloorast. (Paistu loodusala, Sinialliku ja Viraski ojade oru brüofloora).
- Järvekül, A. 2001. Eesti jõed. Tartu Ülikooli kirjastus. Tartu.
- Kattai, H. 1968. Kesk-Sakala kutsub. Eesti Raamat. Tartu.
- Kink, H. 2006. Veeobjektid. Eesti ürglooduse raamat. Teaduste Akadeemia kirjastus. Tallinn.
- Lõhmus, A. 2001. Toitumisbiotoobi valikust Loode-Tartumaa röövlindudel. Hirundo 14: 27-42.
- Mesipuu, M. 2011. Aru- ja soostunud niitude hoolduskava. Pärändkoosluste kaitse ühing.
- Metsakorraldus 2009. Loodi looduspark. Metsamajanduskava. Metsakorralduse Büroo OÜ. Aruanne Keskkonnaameti Viljandi kontoris.
- Moor, H. 1964. Sinialliku. Eesti Raamat. Tallinn.
- Mäemets, A. 1968. Eesti järved. Kirjastus Valgus. Tallinn.
- Palo, A. 2004. Natura 2000 metsaelupaigad. EV Keskkonnaministeerium.
- Tamre, R. 2006. Eesti järvede nimestik – looduslikud järved, tehised järved. Tallinn. Keskkonnaministeerium ITK.
- Tucker, G.M. & Heath, M.F. 1979: Birds in Europe: their conservation status. Birdlife Conservation Series No. 3. Birdlife International, Cambridge, UK.
- Vellak, A. Viljandimaa liivakivipaljandid ja nende morfoloogilised näitajad. Aruanne. Käsikiri Keskkonnaameti Viljandi kontoris.
- Viljandi Maavalitsus. 2004. Viljandi maakonnaplaneeringu teemaplaneering "Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused" Andmebaas Viljandi Maavalitsuses.

LISAD

LOODI LOODUSPARK

Väljaandja : Vabariigi Valitsus

Akti või dokumendi liik : määrus

Teksti liik : algtekst, terviktekst

Redaktsiooni jõustumise kp. : 01.07.2006

Redaktsiooni kehtivuse lõpp : Hetkel kehtiv

Avaldamismärge : RTI, 28.06.2006, 29, 228

Loodi looduspargi kaitse-eeskiri¹

Vabariigi Valitsuse 15. juuni 2006. a määrus nr 139

Määrus kehtestatakse «Looduskaitseaduse» § 10 lõike 1 alusel.

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Loodi looduspargi kaitse-eesmärk

(1) Loodi looduspargi² (edaspidi *kaitseala*) kaitse-eesmärk on:

- 1) Sakala kõrgustiku eriilmelise maastiku kaitse;
- 2) Loodi mõisapargi kaitse;
- 3) Heimtali mõisapargi kaitse;
- 4) nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide – vähe- kuni kesktoiteliste mõõdukalt kareda veega järvede (3130)³, looduslikult rohketoiteliste järvede (3150), kadastike (5130), lamminiitude (6450), allikate ja allikasooda (7160), liivakivipaljandite (8220), vanade looduspargide (9010*), rohunditerikaste kuusikute (9050), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080*) ning rusukallete ja jäärakute metsade (9180*) kaitse;
- 5) nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ II lisas nimetatud liigi, mis on ühtlasi II kategooria kaitsealune liik, kaitse.

(2) Kaitseala maa- ja veeala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärade ja majandustegevuse piiramise astmele üheteistkümneks sihtkaitsevööndiks ja üheks piiranguvööndiks.

(3) Kaitsealal kehtivad «Looduskaitseaduses» sätestatud piirangud käesolevas määruses sätestatud erisustega.

§ 2. Kaitseala asukoht

(1) Kaitseala asub Viljandi maakonnas Viiratsi vallas Kibeküla külas, Paistu vallas Loodi, Paistu, Aidu, Intsu, Lolu, Viisuküla, Holstre, Pirmastu ja Mustapali külas ning Pärsti vallas Heimtali, Sinialliku, Vardi ja Matapera külas.

(2) Kaitseala välispiir ja vööndite piirid on esitatud kaardil määruse lisas⁴.

§ 3. Kaitseala valitseja

Kaitseala valitseja on Keskkonnaministeeriumi Viljandimaa keskkonnateenistus.

2. peatükk

KAITSEKORRA ÜLDPÕHIMÕTTED

§ 4. Lubatud tegevus

- (1) Inimestel on lubatud viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi ning püüda kala kogu kaitsealal.
- (2) Füüsilise isiku või eraõigusliku juriidilise isiku omandis oleval kinnisasjal viibimine on lubatud, arvestades «Asjaõigusseaduses» ja «Looduskaitseaduses» sätestatut.
- (3) Kaitsealal on lubatud jahipidamine, välja arvatud Holstre mägede sihtkaitsevööndis 1. märtsist 31. juulini.
- (4) Telkimine ja lõkke tegemine kaitsealal on lubatud ainult kohtades, mille kaitseala valitseja on selleks ette valmistanud ja tähistanud. Telkimine ja lõkke tegemine õuemaal on lubatud omaniku loal.
- (5) Kaitseala teedel on lubatud sõidukiga sõitmine. Maastikusõidukiga sõitmine on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine kaitseala valitseja nõusolekuta on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, käesoleva kaitse-eeskirjaga lubatud tööde ja kaitseala valitsemisega seotud tööde tegemisel, liinirajatiste hooldamiseks vajalikel töödel ja maatulundusmaal metsamajandustöödel või põllumajandustöödel ning kaitseala valitseja nõusolekul teostatavas teadustegevuses.
- (6) Kaitseala vetel on lubatud mootoriga ujuvvahendiga sõitmine. Mootoriga ujuvvahendiga sõitmine kiirusega kuni 30 km/h on lubatud ainult avalikuks kasutamiseks määratud järvedel, mille pindala on üle 100 ha, ja jõgedel, mille laius on vähemalt 10 meetrit. Mootoriga ujuvvahendiga sõitmine järvedel, mille pindala on väiksem kui 100 ha, ja jõgedel, mille laius on väiksem kui 10 meetrit, ning kiiremini kui 30 km/h on lubatud ainult järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemisega seotud tööde tegemisel ja kaitseala valitseja nõusolekul teostatavas teadustegevuses.

§ 5. Keelatud tegevus

Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud:

- 1) muuta katastriüksuse kõlviku piire ja sihtotstarvet;
- 2) koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid;
- 3) väljastada metsamajandamiskava;
- 4) kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
- 5) anda nõusolekut väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks;
- 6) anda projekteerimistingimusi;
- 7) anda ehitusluba.

§ 6. Tegevuse kooskõlastamine

(1) Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit.

(2) Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt «Haldusmenetluse seadusele» õiguspärasust sellise tegevuse õiguspärasuse osas.

(3) Keskkonnaministeeriumil või kavandatava tegevuse asukoha keskkonnateenistusel on keskkonnamõju hindamise järelevalvajana õigus määrata kaitseala kaitseks keskkonnanõudeid, kui kavandatav tegevus võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit.

3. peatükk SIHTKAITSEVÖÖND

§ 7. Sihtkaitsevööndi määratlus

(1) Kaitseala sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike koosluste säilitamiseks.

(2) Kaitsealal on üksteist sihtkaitsevööndid:

- 1) Nõmme sihtkaitsevöönd;
- 2) Tilli sihtkaitsevöönd;
- 3) Polli mägede sihtkaitsevöönd;
- 4) Holstre mägede sihtkaitsevöönd;
- 5) Kindralimäe sihtkaitsevöönd;
- 6) Paistu ürgoru sihtkaitsevöönd;
- 7) Sinialliku sihtkaitsevöönd;
- 8) Mäemetsa sihtkaitsevöönd;
- 9) Loodi-Püstmäe sihtkaitsevöönd;
- 10) Tõllamäe sihtkaitsevöönd;
- 11) Heimtali sihtkaitsevöönd.

§ 8. Sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk

(1) Heimtali sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on koosluste arengu tagamine peamiselt loodusliku protsessina.

(2) Paistu ürgoru, Tilli, Polli mägede, Kindralimäe, Holstre mägede, Nõmme, Mäemetsa, Loodi-Püstmäe, Tõllamäe ja Sinialliku sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on maastikuilme ja metsade elustiku mitmekesisuse säilitamine.

§ 9. Lubatud tegevus

(1) Sihtkaitsevööndis on lubatud kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine.

(2) Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud:

- 1) rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine;
- 2) koosluste ilme ja liigikoosseisu tagamiseks ning kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus;
- 3) metsakoosluse kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile, kusjuures kaitseala valitsejal on õigus esitada nõudeid raietehnoloogia, metsamaterjali kokku- ja väljaveo ning puistu koosseisu ja täiuse osas;
- 4) olemasolevate maaparandussüsteemide hoiutööd ja veerežiimi taastamine;
- 5) Heimtali sihtkaitsevööndis tuulemurru ja ohtlike puude koristamine teede ümbrusest;
- 6) pilliroo varumine;
- 7) olemasolevate ehitiste hooldustööd.

§ 10. Keelatud tegevus

Sihtkaitsevööndis on keelatud:

- 1) majandustegevus;
- 2) loodusvarade kasutamine;
- 3) uute ehitiste püstitamine, välja arvatud tee, tehnovõrgu rajatise või tootmisotstarbeta ehitise püstitamine kaitsealal paikneva kinnistu või kaitseala tarbeks.

§ 11. Vajalik tegevus

Sihtkaitsevööndis on poollooduslike koosluste esinemisaladel nende ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik heina niitmine (alates 1. juulist) ning puu- ja põõsarinde harvendamine.

4. peatükk PIIRANGUVÖÖND

§ 12. Piiranguvööndi määratlus

- (1) Kaitseala piiranguvöönd on kaitseala maa- ja veeala, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse.
- (2) Kaitsealal on Loodi piiranguvöönd.

§ 13. Piiranguvööndi kaitse-eesmärk

Piiranguvööndi kaitse-eesmärk on elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine.

§ 14. Lubatud tegevus

(1) Piiranguvööndis on lubatud:

- 1) majandustegevus;
- 2) kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja kaitseala valitseja poolt tähistamata kohas;
- 3) uute ehitiste, kaasa arvatud ajutiste ehitiste püstitamine, arvestades käesoleva määruse § 5 punktides 4–7 sätestatud.

(2) Piiranguvööndis on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud:

- 1) rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja kaitseala valitseja poolt tähistamata kohas;
- 2) uue maaparandussüsteemi rajamine;
- 3) veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine ning uute veekogude rajamine;
- 4) energiapuistute rajamine;
- 5) pargis puuvõrade või põõsaste kujundamine ja puittaimestiku raie.

§ 15. Keelatud tegevus

Piiranguvööndis on keelatud:

- 1) puhtpuistute kujundamine;
- 2) maavara kaevandamine, välja arvatud «Maapõueseaduse» § 59 lõikes 2 sätestatud juhul valitsejaga kooskõlastatud kohtades;
- 3) Sinialliku ojale Viljandi–Karksi-Nuia maanteest allavoolu uute tõkestusrajatiste rajamine;
- 4) biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine looduslikul rohumaal ja metsamaal;
- 5) uuendusraie, välja arvatud turberaie, kusjuures tuleb säilitada koosluse liikide ja vanuse mitmekesisus;
- 6) puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnasel.

§ 16. Vajalik tegevus

Piiranguvööndis on poollooduslike koosluste esinemisaladel nende ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik heina niitmine, loomade karjatamine ning puu- ja põõsarinde harvendamine.

5. peatükk

RAKENDUSSÄTE

§ 17. Määruse muutmine

Vabariigi Valitsuse 17. juuni 1997. a määruses nr 121 «Loodi looduspargi ja Viljandi maastikukaitseala kaitse-eeskirjade ja välispiiri kirjelduste kinnitamine» (RT I 1997, 49, 799; 2000, 30, 176) tehakse järgmised muudatused:

1) määruse pealkiri sõnastatakse järgmiselt:

«Viljandi maastikukaitseala kaitse-eeskirja ja välispiiri kirjelduse kinnitamine»;

2) punkti 1 alapunktid 1 ja 2 tunnistatakse kehtetuks;

3) punkt 2¹ sõnastatakse järgmiselt:

« 2¹. Viljandi maastikukaitseala valitseja on Keskkonnaministeeriumi Viljandimaa keskkonnateenistus.»

¹ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50; C 241, 29.08.1994, lk 175; L 305, 8.11.1997, lk 42–65; L 236, 23.09.2003, lk 667–702; L 284, 31.10.2003, lk 1–53).

² Kaitseala on moodustatud Viljandi Maakonnavalitsuse 9. novembri 1992. a määrusega nr 413 «Looduskaitse korraldus Viljandi maakonnas» ja Vabariigi Valitsuse 17. juuni 1997. a määrusega nr 121 «Loodi looduspargi ja Viljandi maastikukaitseala kaitse-eeskirjade ja välispiiri kirjelduste kinnitamine» moodustatud kaitseala baasil. Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615-k «Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri» lisa 1 punkti 2 alapunktidest 37, 273, 381 ja 420 hõlmab kaitseala vastavalt Heimtali, Paistu, Sinihalliku ja Tilli loodusalasid, kus tegevuse kavandamisel tuleb hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade suhtes kehtivaid erisusi.

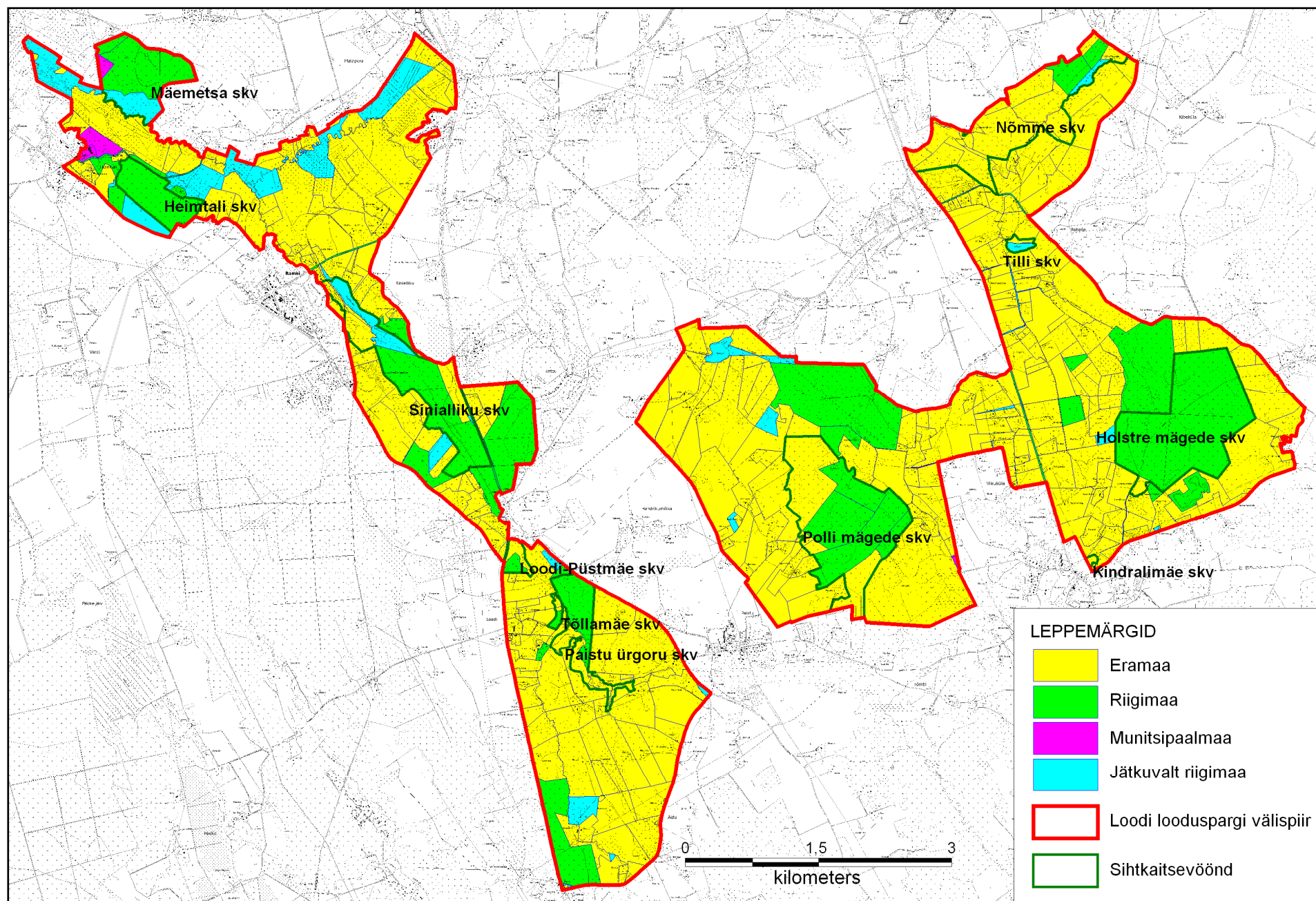
³ Sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisale. Tärniga (*) on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid.

⁴ Kaitseala välispiir ja võõndite piirid on märgitud määruse lisas esitatud kaardil Eesti põhikaardi (möötkava 1:10 000) alusel, kasutades 2000. aastal Eesti Metsakorralduskeskuses koostatud Õisu metskonna puistuplaani (möötkava 1:20 000) ja maakatastri andmeid seisuga september 2004. a. Ala kaardiga saab tutvuda Viljandimaa keskkonnateenistuses, Keskkonnaministeriumis, Keskkonnaministeriumi Info- ja Tehnokeskuses ning Maa-ameti veebilehel maainfosüsteemis (www.maaamet.ee).

**Majandus- ja
kommunikatsiooniminister
peaministri ülesannetes Edgar
SAVISAAR**

**Keskkonnaminister Villu REILJAN
Riigisekretär Heiki LOOT**

LOODI LOODUSPARGI MAAOMAND

Tabel 1. LOODI LOODUSPARGI KAITSE-EESMÄRKIDE JA VÄÄRTUSTE KOONDTABEL

Väärtus	Kaitse-eesmärk	Ohutegurid	Meetmed	Oodatavad tulemused
Elustik (3.1.)				
Linnud (7 liiki)	Loodi looduspargis elab vähemalt 6 paari hallpea-rähni, 3 paari mustrahni, 1 paar tamme-kirjurähni, 5 paari händkakku, 1 paar roo-loorkulli ja 30 paari rukkirägu.	Pesapaikade ja toitumisalade hävimine.	1. Olulisemad kaitsealuste liikide elupaigad on tsoneeritud sihtkaitsevööndisse, mis tagab metsaelupaikade piisava kaitse. 2. Piiranguvööndi metsade madala intensiivsusega majandamine. 3. Poollooduslike koosluste taastamine ja hooldamine.	Loodi looduspargis elab vähemalt 6 paari hallpea-rähni, 3 paari mustrahni, 1 paar tamme-kirjurähni, 5 paari händkakku, 1 paar roo-loorkulli ja 30 paari rukkirägu.
Väike-konnakotkas	Loodi looduspargis elab vähemalt 3 paari väike-konnakotkast.	Pesapaikade hävimine.	1. Jätkuvalt riigi omanduses oleval maal asuva pesapaiga kaitseks tuleb vastav maa riigistada. 2. Väike-konnakotka pesapaikade lähedusse ei planeerita külastusrajatisi.	Loodi looduspargis elab vähemalt 3 paari väike-konnakotkast.
		Toitumisalade hävimine ja degradeerumine.	1. Luhaniitude taastamine ja regulaarne hooldamine. 2. Kultuurmaastikus rohumaade säilitamine. 3. Väike-konnakotkale kvaliteetse toidubaasi tagamiseks pole soovitatav väetiste ja pestitsiidide kasutamisest 2 km raadiuses pesapaigast.	
Taimed (7 liiki)	Loodi looduspargis kasvab vööthuul-sõrmkäpp, kahkjaspunane sõrmkäpp, sooneiuvaip, pruunikas pesajuur, kahelehine käoheel, tähk-rapuntsel ja ahtalehine ängelhein.	Kaitsealuste taimeliikide kasvukohtade hävimine.	1. Poollooduslike koosluste taastamine ja hooldamine.	Loodi looduspargis kasvab vööthuul-sõrmkäpp, kahkjaspunane sõrmkäpp, sooneiuvaip, pruunikas pesajuur, kahelehine käoheel, tähk-rapuntsel ja ahtalehine ängelhein.
		Külastuskoormuse suurenemine.	1. Looduskaitse teadlikkuse tõstmine.	
		Taimede korjamine.		
Elupaigad (3.2.)				
Järved	Loodi looduspargis on heas seisundis 10 järve.	Külastuskoormuse suurenemine.	1. Siniälliku järve puhkekoha väljaehitamine. 2. Siniälliku ja Loodi puhkekoha hooldus.	Loodi looduspargis on heas seisundis 10 järve.
		Kalapüük nakkevõrkudega ja röövpüük.	1. Järelevalve tõhustamine röövpüügi piiramiseks.	
Jões ja ojad	Loodi looduspargi vooluveekogud on heas seisundis.	Kalapüük nakkevõrkudega ja röövpüük.	1. Järelevalve tõhustamine röövpüügi piiramiseks.	Loodi looduspargi vooluveekogud on heas seisundis.

Väärtus	Kaitse-eesmärk	Ohutegurid	Meetmed	Oodatavad tulemused
Niidukooslused	1. Lamminiidu kooslus on säilinud vähemalt 100 ha suurusel alal. 2. Aruniidu kooslus on säilinud vähemalt 7 ha suurusel alal.	Elupaiga võsastumine (metsastumine).	1. Võsastunud luhaalade taastamine. 2. Võsastunud aruniidualade taastamine. 3. Korrastatud alade regulaarne hooldus.	1. Lamminiidu kooslus on säilinud vähemalt 100 ha suurusel alal. 2. Aruniidu kooslus on säilinud vähemalt 7 ha suurusel alal.
Metsakooslused	1. Metsamaa moodustab kaitseala pindalast vähemalt 1731 ha. 2. Metsamaa pindalast vähemalt 1125 ha on küpsed ja keskealised puistud.	Metsade intensiivne majandamine.	1. Propageerida püsimetsamajandamist, minimaliseerides lageraied. 2. Soodustada ja propageerida segapuistute ja erivanuseliste puistute kujundamist.	1. Metsamaa moodustab kaitseala pindalast vähemalt 1700 ha. 2. Metsamaa pindalast vähemalt 1100 ha on küpsed ja keskealised puistud.
Üksikobjektid ja maastikuelemendid (3.3.)				
Tõllamäe tamm	Tõllamäe tamme soodsa seisundi säilimine ja kaitsealuse üksikobjekt on hinnatud külustusobjekt.	Tõllamäe tamme ümbruse võsastumine ja tammele avaneva vaate kadumine.	1. Regulaarne tamme ümbruse korrastamine (noore võsa likvideerimine, niitmine, koristamine).	1. Tõllamäe tamme säilimine elujõulisena. 2. Tõllamäe tamme ümbrus on korrastatud 0,2 ha suurusel alal.
		Tõllamäe tamme läheduses kasvavate puude kasvamine tamme võrresse.	1. Tamme võra ulatuses ja vahetult võra läheduses kasvavate puude likvideerimine.	
		Tõllamäe tamme tervise halvenemine.	1. Tamme võra valgustingimuste parandamine võra läheduses kasvavate puude eemaldamise teel.	
Polli tamm	Polli tamme soodsa seisundi säilimine ja kaitsealuse üksikobjekt on hinnatud külustusobjekt.	Polli tamme ümbruse võsastumine ja tammele avaneva vaate kadumine.	1. Regulaarne tamme ümbruse korrastamine (noore võsa likvideerimine, niitmine, koristamine).	1. Polli tamme säilimine elujõulisena. 2. Polli tamme ümbrus on korrastatud 0,2 ha suurusel alal.
		Polli tamme läheduses kasvavate puude võrade kasvamine tamme võrresse. Valgustingimuste halvenemine.	1. Tamme võrresse kasvavate noorte kaskede ja kuuskede likvideerimine tamme võra ulatuses. 2. Valgustingimuste parandamiseks vähendada ümbritseva metsa liituvust tasemele 30%. Metsa harvendada tamme kauguseni, mis vastab tamme võraprojektsiooni kahekordsele ulatusele.	
		Polli tamme tervise halvenemine.	1. Valgustingimuste parandamine vastavalt eelmises punktis toodud tingimustele.	
Liiva mänd				Ettepanek kaitsealuste objektide hulgast välja arvata.
Sinialliku seedermand	hävinud			Ettepanek kaitsealuste objektide hulgast välja arvata.

Väärtus	Kaitse-eesmärk	Ohutegurid	Meetmed	Oodatavad tulemused
Loodi mõisapark	On säilinud ajalooliselt kujunenud planeeringuga, dendroloogiliselt, kultuurilooliselt, esteetiliselt ja puhkemajanduslikult väärtuslik Loodi mõisapark.	Ehitustegevuse ja kinnisvara arenduse nihkumine pargi piiridesse.	Tsoneeringu muutmine.	1. On koostatud ja ellu viidud Loodi mõisapargi rekonstrueerimisprojekt. 2. Loodi mõisapargis on säilitatud ja kaasaegselt kasutusele võetud pargi- ja aiakujunduse hinnalised kujunduselemendid. 3. Loodi mõisapargis on tagatud pargis olevate kuultuurilooliste mälestiste kaitse.
		Maastikuvaadete kinnikasvamine.	1. Mõisapargi rekonstrueerimisprojekti (hoolduskava) koostamine ning elluviimine. 2. Mõisapargi regulaarne hooldus.	
		Pargi vananemine ja sellest tingitud kahjustused.		
		Pargialade võsastumine.		
Kindralimägi	Kindralimäe männipuistu ja maastik on heas korras.	Puistu võsastumine.	1. Kindralimäe puistu perioodiline niitmine. Soovitavalt vähemalt üle aasta. 2. Kindralimäe puistu korrastamine.	Kindralimäe männipuistu ja maastik on heas korras.
		Ehitustegevus sihtkaitsevööndi naabruses.	1. Läbirääkimiste pidamine potentsiaalse(te) piirkonna arendajatega, kinnistu omanikuga. Kompromisside leidmine vajalike ehitiste püstitamisel.	
Aidu-Sulsi maastik	Ajalooliselt kujunenud planeeringuga Aidu-Sulsi maastik on säilinud.	Maastikuvaadete kinnikasvamine ja kadumine.	1. Olemasoleva põllumajandusmaa sihipärane kasutamine ja hooldamine.	Ajalooliselt kujunenud planeeringuga Aidu-Sulsi maasti on säilinud.
		Maastikuvaateid rikkuvate ehitiste rajamine.	1. Koostöö kohaliku omavalitsusega rajatiste ehitamisel projekteerimistingimuste seadmine, mis tagab, et rajatavad objektid sobivad maastikusse.	
Pärandkultuur (3.4.)				
Loodi mõisaansambel			1. Loodi mõisakompleksi kaitse ja taastamine toimub vastavalt muinsuskaitsereeglitele.	

Tabel 2. HEIMTALI LOODUSALA KAITSE-EESMÄRKIDE JA VÄÄRTUSTE KOONDTABEL

Väärtus	Kaitse-eesmärk	Ohutegurid	Meetmed	Oodatavad tulemused
Elustik (3.1.)				
Linnud (7 liiki)	Heimtali looduslal elab 5 liiki rähne ja 2 liiki kakke.	Pesapaikade ja toitumisalade hävimine.	1. Pargi korrastamiseks koostada rekonstrueerimisprojekt või hoolduskava. Tööde teostamine vastavalt rekonstrueerimisprojektile või hoolduskavale	Heimtali looduslal elab 5 liiki rähne ja 2 liiki kakke.
Imetajad (tiigilendlane)	Heimtali looduslal elab tiigilendlase populatsioon.	Pesapaikade ja toitumisalade hävimine.	1. Pargi korrastamiseks koostada rekonstrueerimisprojekt või hoolduskava. Tööde teostamine vastavalt rekonstrueerimisprojektile või hoolduskavale. 2. Hoonete rekonstrueerimisel kavandada võimalused käsitiivaliste elu- ja pesapaikade säilimiseks. 3. Käsitiivaliste perioodiline seire. 4. Täiendavate uuringute teostamine looduslal elavate teiste käsitiivaliste liikide kindlakstegemiseks.	Heimtali looduslal elab tiigilendlase populatsioon.
Taimed (6 liiki)	Heimtali looduslal kasvab 6 liiki kaitsealuseid taimi, nende hulgas tähkrapuntsel.	Kaitsealuste taimeliikide kasvukohtade võsastumine.	1. Poollooduslike koosluste esinemisalade puhastamine võsast ning regulaarne hooldus.	Heimtali looduslal kasvab 6 liiki kaitsealuseid taimi, nende hulgas tähkrapuntsel.
		Külastuskoormuse suurenemine.	1. Kaitseala külastajate looduskaitse teadlikuse tõstmine.	
		Taimede korjamine.		
Seened (roosa võrkheinik)	Heimtali looduslal kasvab roosa võrkheinik.	Puuliikide osakaalu muutumine metsades.	1. Salumetsa elupaigatüübi säilimine. 2. Lageraiete keelamine. 3. Loodusala teeradade, teeservade ja vaadete korrastamisel jätta metsa maapinnale lagunema surnud jalaka tüved.	Heimtali looduslal kasvab roosa võrkheinik.
		Lageraie.		
		Liigi leiuandmete ebaselgus.		
Elupaigad (3.2.)				
Aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510)	Aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidu elupaigad on säilinud vähemalt 15 ha suurusel alal seisundiga A.	Elupaiga võsastumine (metsastumine).	1. Võsastunud niidualade taastamine. 2. Korrastatud alade regulaarne hooldus.	Aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidu elupaigad on säilinud vähemalt 15 ha suurusel alal seisundiga A.

Väärtus	Kaitse-eesmärk	Ohutegurid	Meetmed	Oodatavad tulemused
Lamminiidud (6540)	Lamminiidu elupaiga säilimine vähemalt 20 ha suurusel alal seisundiga A.			1. Lamminiitude taastamine ja korrapärane hooldamine nii, et kaitsekorralduskava perioodi lõpuks oleks 20 ha lamminiite seisundiga A ja 10 ha lamminiite seisundiga B.
Vanad loodusmetsad (9010*)	Vana loodusmetsa elupaiga säilimine vähemalt 13 ha suurusel alal seisundiga B.	1. Metsamajanduslikud tööd ja radade korrastamine. 2. Külustuskoormuse suurenemine.	1.2. Metsateede ja -radade korrastamine ja ohutuse tagamine. 2.1. Virgestustegevuseks vajalike radade ja teedevõrgustiku korrastamine. Küllastajate suunamine. 2..2. Regulaarsed hooldus ja korrastustööd (koristustööd). 2..3. 3. Radade katmine hakkpuiduga, nõlvadele treppide rajamine.	Vana loodusmetsa elupaiga säilimine vähemalt 13 ha suurusel alal seisundiga B.
Vanad laialehelised metsad (9020*)	Vana laialehelise metsa elupaiga säilimine vähemalt 30 ha suurusel alal seisundiga A.			Vana laialehelise metsa elupaiga säilimine vähemalt 30 ha suurusel alal seisundiga A.
Rohunditerikkad kuusikud (9050)	Rohunditerikka kuusiku elupaiga säilimine vähemalt 5 ha suurusel alal seisundiga B.			Rohunditerikka kuusiku elupaiga säilimine vähemalt 5 ha suurusel alal seisundiga B.
Rusukalle ja jäärakute metsad (9180*)	Parandatud Natura andmebaas.			Parandatud Natura andmebaas.
Üksikobjektid ja maastikuelemendid (3.3.)				
Heimtali mõisapark	On säilinud ajalooliselt kujunenud planeeringuga, dendroloogiliselt, kultuurilooliselt, esteetiliselt ja puhkemajanduslikult väärtuslik Heimtali mõisapark.	Ehitustegevuse ja kinnisvara arenduse nihkumine pargi piiridesse.	1. Tsoneeringu muutmine.	1. On koostatud ja ellu viidud Heimtali mõisapargi rekonstrueerimisprojekt (hoolduskava). 2. Heimtali mõisapargis on säilitatud ja kaasaegselt kasutusele võetud pargi- ja aiakujunduse hinnalised kujunduselemendid. 3. Heimtali mõisapargis on tagatud pargis olevate kultuurilooliste mälestiste kaitse.
		Maastikuvaadete kinnikasvamine.	1. Mõisapargi rekonstrueerimisprojekti (hoolduskava) koostamine ning elluviimine. 2. Viljandi-Heimtali maantee ääres olevate liiklusele ohtlike ja kuivanud puude likvideerimine, teetammi ja kaldanõlvade korrastamine. 3. Mõisapargi regulaarne hooldus.	
		Pargi vananemine ja sellest tingitud kahjustused.		
		Pargialade võsastumine.		
Heimtali maastik	Ajalooliselt kujunenud planeeringuga Heimtali maastik ja maastikuvaated on säilinud.	Maastikuvaadete kinnikasvamine ja kadumine.	1. Maastikuvaadete taastamine ja hooldamine.	1. Maastikuvaated on taastatud ja hooldatud. 2. Ajalooliselt kujunenud planeeringuga maastik ja maastikuvaated on säilinud.
		Maastikuvaateid rikkuvate ehitiste rajamine.	1. Rajatiste ehitamisel projekteerimistingimuste seadmine, mis tagab, et rajatavad objektid sobivad maastikusse.	

Väärtus	Kaitse-eesmärk	Ohutegurid	Meetmed	Oodatavad tulemused
Pärandkultuur (3.4.)				
Heimtali mõisaansambel			1. Heimtali mõisakompleksi kaitse ja taastamine toimub vastavalt muinsuskaitsereeglitele.	

Tabel 3. PAISTU LOODUSALA KAITSE-EESMÄRKIDE JA VÄÄRTUSTE KOONDTABEL

Väärtus	Kaitse-eesmärk	Ohutegurid	Meetmed	Oodatavad tulemused
Elustik (3.1.)				
Taimed (7 liiki)	Paistu looduslal kasvab 7 liiki kaitsealuseid taimi.	Kaitsealuste taimeliikide kasvukohtade hävimine.	1. Otseleid meetmeid kaitsealuste taimeliikide kaitseks ei planeerita.	Paistu looduslal kasvab 7 liiki kaitsealuseid taimi.
		Külastuskoormuse suurenemine.	1. Kaitseala küllastajate looduskaitse teadlikkuse tõstmine.	
		Taimede korjamine.		
Elupaigad (3.2.)				
Allikad ja allikasood (7160)	Allika ja allikasoo elupaiga säilimine vähemalt 4 esinemisalal seisundiga A.	Viraski oja veerežiimi muutused.	1. Elupaik on tsoneeritud Paistu ürgoru sihtkaitsevööndisse. Elupaiga kaitse tagab olemasolev kaitsereežiim. Eesmärgiks on elupaiga arenemine looduslike protsesside tulemusena.	1. Allika ja allikasoo elupaiga säilimine vähemalt 4 esinemisalal seisundiga A. 2. Allika ja allikasoo elupaiga sambllaliikide ja soontaimeliikide andmed on täpsustatud.
		Elupaiga liigilise info ebaselgus.	1. Elupaiga soontaimede ja sammaltaimede liigiline inventeerimine.	
Liivakivipaljandid (8220)	Liivakivipaljandi elupaika on säilinud ehk paljandite seinamid on säilinud kogupindalaliselt vähemalt 430 m ² seisundiga A.	Paljandi pinna rikkumine nime, aastaarvude jms kraapimise teel.	1. Üldise looduskaitse teadlikkuse tõstmine.	1. Liivakivipaljandi elupaik on säilinud ehk paljandite seinamid on säilinud kogupindalaliselt vähemalt 430 m ² seisundiga A. 2. Loodi 1. (Loodi põrgu) liivakivipaljandi ümbruse on korrastatud, varisemisoht likvideeritud. 3. Väljaehitatud on külustusobjektid Loodi 1. liivakivipaljandi tutvumiseks.
		Põhjendamatu rusukallete koristamine.	1. Jätta rusukallete pinnasevaringud koristamata.	
		Paljandi varingust ja tormidest tingitud ohtlikud puud.	1. Küllastajatele ohtlike puude koristamine.	
		Paljandi ümbruse prahistamine.	1. Paljandi ümbruse koristamine.	
		Paljandite muutumine ja sellest tingitud mõõtmisandmete vananemine.	1. Kaitsekorraldusperioodil liivakivipaljandite morfoloogiline mõõdistamine.	

Väärtus	Kaitse-eesmärk	Ohutegurid	Meetmed	Oodatavad tulemused
Vanad loodusmetsad (9010*)	Vanade loodusmetsade elupaik on säilinud vähemalt 18 ha suurusel alal seisundiga B	1. Metsamajanduslikud tööd ja radade korrastamine. 2. Külastuskoormuse suurenemine.	1.1. Metsa elupaigad on tsoneeritud sihtkaitsevööndisse. Sihtkaitsevööndis on metsamajanduslik tegevus keelatud. 1.2. Metsateede ja -radade korrastamine ja ohutuse tagamine. 2.1. Paistu ürgoru matkaraja väljaarendamine (renoveerimine). 2.2. Külustusobjektide, matkaraja ja paljandite ümbruse koristamine ohtlikest ja objekte kahjustavatest puudest. Hooldustööd metsaradade hooldamiseks ja korrastamiseks. 2.3. Üksikuid murdunud puid, mis ei ohusta külustajaid, ei koristata. 2.4. Erosiooniohtlike kohtade kindlustamine. Treppe remontimine, uuendamine. 2.5. Järelvalve tõhustamine hooldustööde tingimustest kinnipidamise üle.	1. Vanade loodusmetsade elupaik on säilinud vähemalt 18 ha suurusel alal seisundiga B. 2. Elupaigas olevate vaatamisväärsuste hooldustööde on teostatud elupaigale minimaalset mõju avaldades. 3. Korrastatud maastikuvaated Viraski ojale ja ürgorule ning Loodi 1. liivakivipaljandile.
Rohunditerikkad kuusikud (9050)	Rohunditerikka kuusiku elupaiga säilimine vähemalt 3,2 ha suurusel alal seisundiga B.			Rohunditerikka kuusiku elupaiga säilimine vähemalt 3,2 ha suurusel alal seisundiga B.
Üksikobjektid ja maastikuelemendid (3.3.)				
Loodi-Püstmäe lehisepuistu	Loodi-Püstmäe lehisepuistu ja maastik on heas korras.	Puistu võsastumine.	1. Loodi-Püstmäe puistu perioodiline niitmine. Soovitatavalt vähemalt üle aasta. 2. Loodi-Püstmäe puistu korrastamine.	1. Loodi-Püstmäe lehisepuistu ja maastik on heas korras. 2. Loodi-Püstmäe lehisepuistu on hinnatud külustusobjekt.
		Lehiste vananemine ning hävimine.	1. Loodi-Püstmäe puistu häiludes ja naabereraldistel lehise järelkasvu soodustamine.	
		Ehitustegevus sihtkaitsevööndi naabruses.	1. Läbirääkimiste pidamine potentsiaalse(te) piirkonna arendajatega, kinnistu omanikuga. Kompromisside leidmine vajalike ehitiste püstitamisel. 2. Rajatiste ehitamisel projekteerimistingimuste seadmine, mis tagab, et rajatavad objektid sobivad maastikusse.	
		Külastuskoormuse suurenemine.	1. Lehisepuistu tutvustava matkaraja väljaehitamine koos raja juurde kuuluvate rajatistega. 2. Lehisepuistu matkaraja regulaarne hooldus.	

Väärtus	Kaitse-eesmärk	Ohutegurid	Meetmed	Oodatavad tulemused
Paistu-Loodi maastik	Ajalooliselt kujunenud planeeringuga maastik ja maastikuvaated on säilinud.	Maastikuvaadete kinnikasvamine ja kadumine.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Maastikuvaadete taastamine ja hooldamine sh. maastikuvaadete taastamine ja hooldamine Viraski ürgorule. 2. Oluliste objektide (Viraski ürgorg ja Loodi põrgu paljand) esiletoomine. 3. Paistu ürgoru matkaraja väljaehitamine/regulaarne hooldus. 4. Matkaraja ääres heinamaade puhastamine võsast 	1. Maastikuvaated on taastatud ja hooldatud.
		Maastikuvaateid rikkuvate ehitiste rajamine.	1. Rajatiste ehitamisel projekteerimistingimuste seadmine, mis tagab, et rajatavad objektid sobivad maastikusse.	
Pärandkultuur (3.4.)				
von Bockide perekonnakalmistu			1. Matmispaiga korrastamine ja regulaarne hooldus.	

Tabel 4. SINIALLIKU LOODUSALA KAITSE-EESMÄRKIDE JA VÄÄRTUSTE KOONDTABEL

Väärtus	Kaitse-eesmärk	Ohutegurid	Meetmed	Oodatavad tulemused
Elustik (3.1.)				
Linnud (6 liiki)	Sinialliku looduslal elab 6 kaitsealust linnuliiki.	Ei ole	Linnuliikide kaitse tagatakse elupaikade kaitsega. Sinialliku loodusala on tsoneeritud täies ulatuses sihtkaitsevööndisse.	Sinialliku looduslal elab 6 kaitsealust linnuliiki.
Taimed (3 liiki)	Sinialliku looduslal kasvab 3 liiki kaitsealuseid taimi.	Kaitsealuste taimeliikide kasvukohtade hävimine.	1. Sinialliku järve veetaseme säilitamine. 2. Sinialliku järve kaldaalade puhastamine võsast.	Sinialliku looduslal kasvab 3 liiki kaitsealuseid taimi.
		Külastuskoormuse suurenemine.	1. Kaitseala külastajate looduskaitselise teadlikkuse tõstmine.	
		Taimede korjamine.		
Elupaigad (3.2.)				
Looduslikud rohketoitelised järved (3150)	Loodusliku rohketoitelise järve elupaik on säilinud vähemalt 6,2 ha suurusel alal seisundiga B.	Eutrofeerumine	1. Järve kaldaaladel loodusliku taimeistikuriba säilitamine ja perioodiline võsa eemaldamine. Võsa eemaldamisel viia niidetud rohi ja raiutud võsa kaldaalast eemale ja likvideerida. 2. Ligikaudu 20% ulatuses järve kaldaalade ja kaldaõotsiku perioodiline puhastamine võsast maastikuvaadete tagamiseks. Soovitavalt tööde periood iga 3 aasta tagant.	Loodusliku rohketoitelise järve elupaik on säilinud vähemalt 6,2 ha suurusel alal seisundiga B.
		Kallaste võsastumine	1. Kindlustada Sinialliku oja ja järve vaheline maasäär. Tõsta maasääre kõrgust.	
		Veerežiimi muutumine (veetaseme alanemine)	1. Sinialliku järve puhkekoha korrastamine ja regulaarne hooldus.	
		Külastuskoormuse suurenemine	1. Tõhustada järelvalvet röövpüügi (nakkevõrkudega püügi) piiramiseks.	
		Röövpüük nakkevõrkudega		
Lamminiidud (6450)			Teha ettepanek arvata lamminiitude elupaik loodusala kaitse-eesmärkidest välja, kuna alal puuduvad lamminiidu elupaigale vajalikud tingimused.	

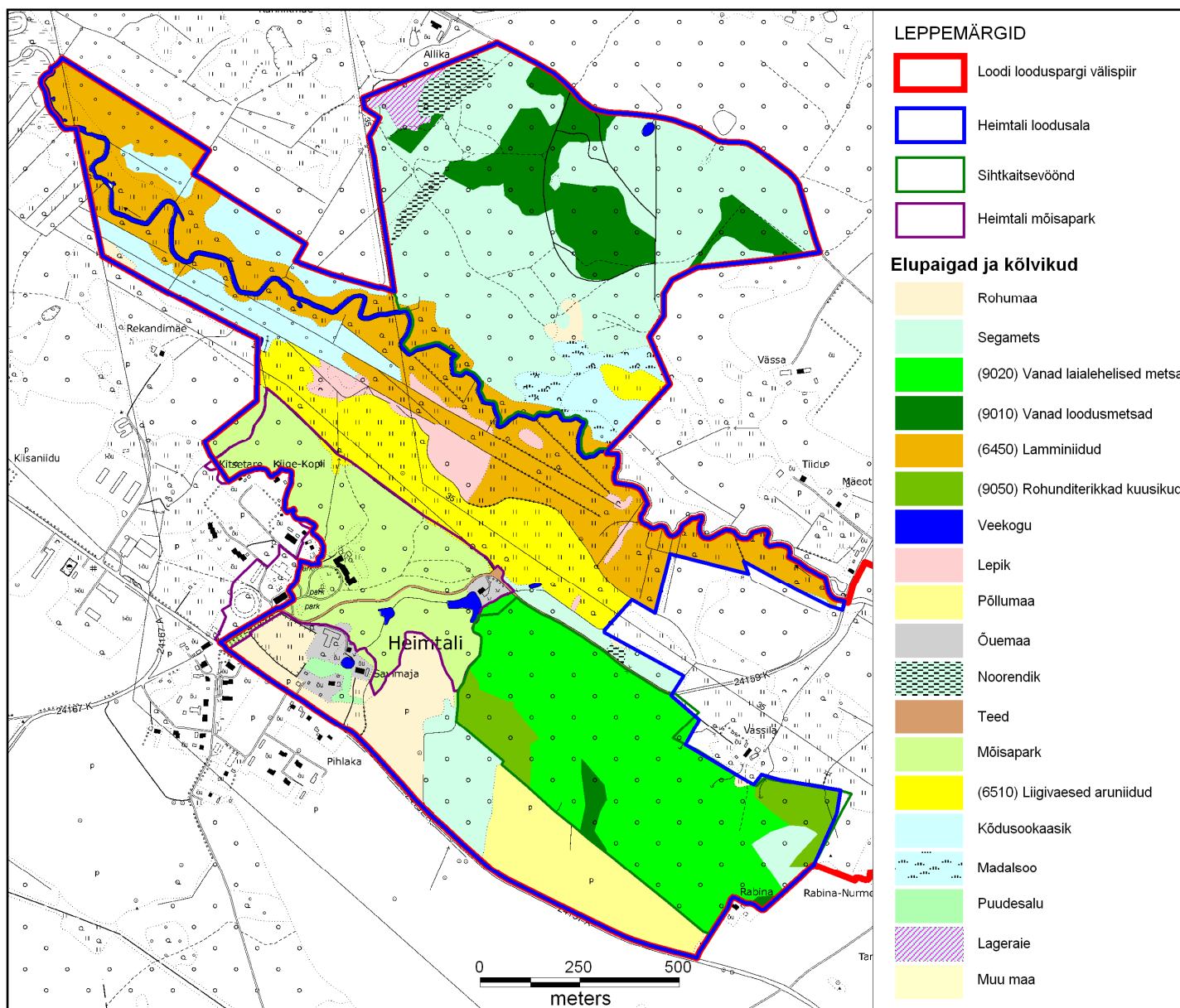
Väärtus	Kaitse-eesmärk	Ohutegurid	Meetmed	Oodatavad tulemused
Vanad loodusmetsad (9010*)	Vana loodusmetsa elupaik on säilinud vähemalt 25 ha suurusel alal seisundiga A.	1. Metsamajanduslikud tööd ja radade korrastamine. 2. Külastuskoormuse suurenemine.	1.1. Metsa elupaigad on tsoneeritud sihtkaitsevööndisse. Sihtkaitsevööndis on metsamajanduslik tegevus keelatud. 1.2. Metsateede ja -radade korrastamine ja ohutuse tagamine elupaika säästval viisil. 2.1. Virgestustegevuseks vajalike radade ja teedevõrgustiku korrastamine. Külastajate suunamine. 2.2. Regulaarsed hooldus ja korrastustööd (koristustööd).	Vana loodusmetsa elupaik on säilinud vähemalt 25 ha suurusel alal seisundiga B.
Rohunditerikkad kuusikud (9050)	Rohunditerikka kuusiku elupaik on säilimine vähemalt 15 ha suurusel alal seisundiga B.			Rohunditerikka kuusiku elupaik on säilimine vähemalt 15 ha suurusel alal seisundiga B.
Soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080)	Soostuva ja soo-lehtmetsa elupaik on säilimine vähemalt 2,2 ha suurusel alal seisundiga B.			Soostuva ja soo-lehtmetsa elupaik on säilimine vähemalt 1,5 ha suurusel alal seisundiga C.
Siirdesoo- ja rabametsad (91D0*)	Siirdesoo- ja rabametsa elupaik on säilimine vähemalt 1,4 ha suurusel alal seisundiga B.			Siirdesoo- ja rabametsa elupaik on säilimine vähemalt 1,4 ha suurusel alal seisundiga B.
Üksikobjektid ja maastikuelemendid (3.3.)				
Sinialliku maastik	Ajalooliselt kujunenud planeeringuga maastik ja maastikuvaated on säilinud.	Maastikuvaadete kinnikasvamine ja kadumine.	1. Maastikuvaadete taastamine ja hooldamine	1. Maastikuvaated on taastatud ja hooldatud.
		Maastikuvaateid rikkuvate ehitiste rajamine.	1. Rajatiste ehitamisel projekteerimistingimuste seadmine, mis tagab, et rajatavad objektid sobivad maastikusse.	
Pärandkultuur (3.4.)				
Sinialliku linnamägi	1. Ajalooline Sinialliku linnamägi on säilinud. 2. On säilinud ajalooliselt kujunenud maastik ja maastikuvaated.	Maastikuvaadete kinnikasvamine ja kadumine.	1. Sinialliku linnamäe kaitse ja korrastamine toimub vastavalt muinsuskaitsereeglitele. 2. Linnamäe nõlvadelt võsa ja vaateid varjavate puude likvideerimine.	1. Sinialliku linnamägi on korrastatud. 2. Sinialliku maastikuvaated on taastatud ja hooldatud.
		Nõlvade erosioon.	1. Linnamäe nõlvadel paiknevate teeradade kindlustamine.	

Väärtus	Kaitse-eesmärk	Ohutegurid	Meetmed	Oodatavad tulemused
Ohvriallikas „Suur Siniallikas“	1. Suur Siniallikas on säilinud. 2. Ajalooliselt kujunenud maastik ja avatud maastikuvaated on säilinud.	Allika ümbruse võsastumine	1. Allika ümbruses võsa likvideerimine.	1. Suur Siniallikas on säilinud. 2. Ajalooliselt kujunenud maastik ja avatud maastikuvaated on säilinud. 3. Suur Siniallikas on eksponeeritud ja korrastatud.
		Allika ja allika ümbruse risustumine.	1. Allika korrastamine (risust ja prügist puhastamine). 2. Allika juurde viivate teeradade korrastamine ja hooldamine, teeradade ümbruse puhastamine võsast. 3. Infostendide ümbertõstmise maastikuvaatelist sobivasse kohta.	
		Vooluhulga vähenemine.	1. Piirkonna pinnaveetaseme säilitamine.	

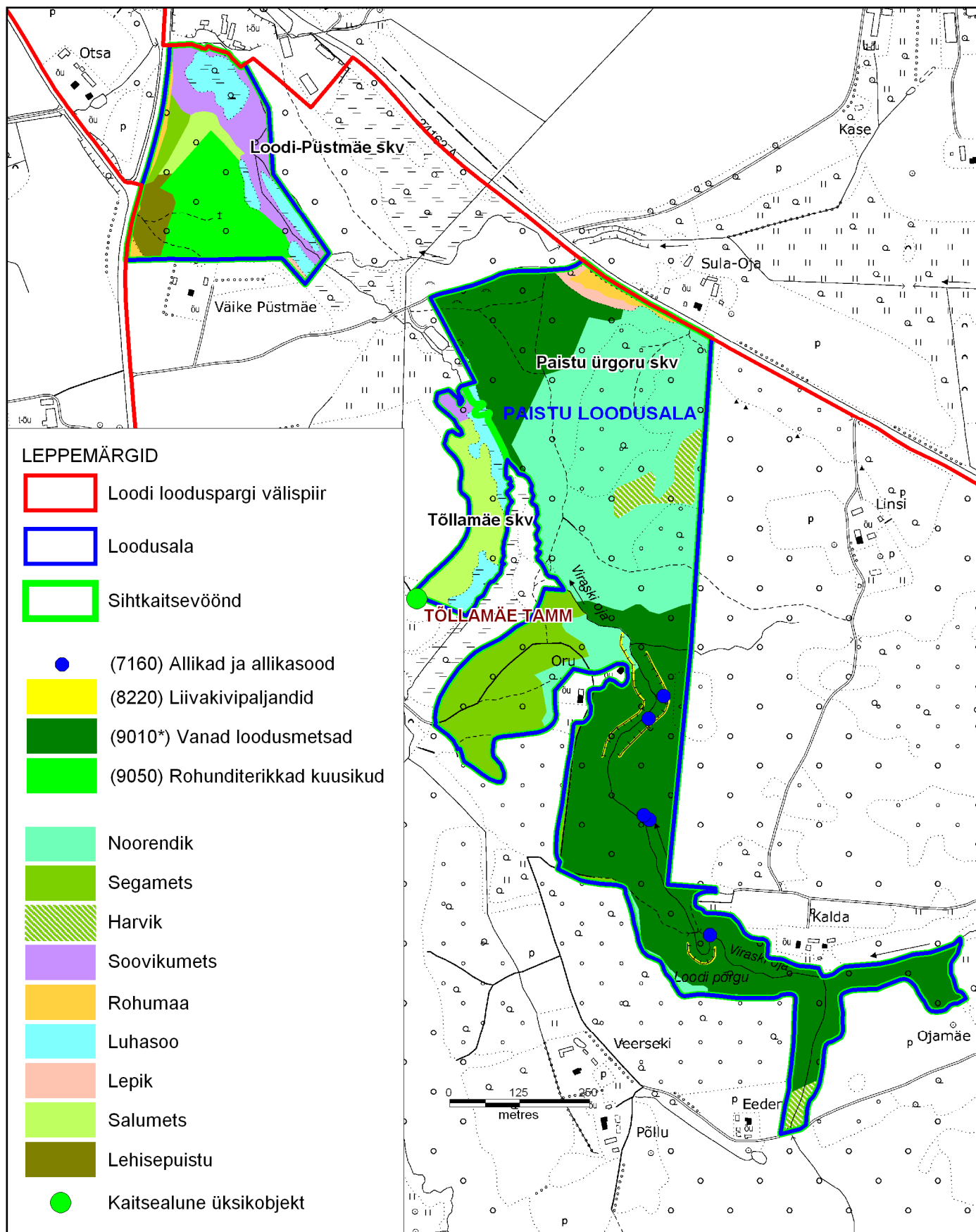
Tabel 5. TILLI LOODUSALA KAITSE-EESMÄRKIDE JA VÄÄRTUSTE KOONDTABEL

Väärtus	Kaitse-eesmärk	Ohutegurid	Meetmed	Oodatavad tulemused
Elupaigad (3.2.)				
Vähe- kuni kesktoitelised mõõdukalt karedaveelised järved (3130)	Vähe- kuni kesktoitelise mõõdukalt karedaveelise järve elupaiga säilimine vähemalt 4,7 ha suurusel alal seisundiga A.	Eutrofeerumine	1. Järve kaldaaladel loodusliku taimestikuriba säilitamine ja perioodiline võsa eemaldamine.	1. Vähe- kuni kesktoitelise mõõdukalt karedaveelise järve elupaiga säilimine vähemalt 4,7 ha suurusel alal seisundiga B.
		Kallaste võsastumine	1. Kaldaalade ja kaldaõotsiku perioodiline puhastamine võsast, soovitatavalt iga 3 aasta tagant.	
		Veerežiimi muutumine (veetaseme alanemine)	1. Jälgida Tilli järve veetaset ning veetaseme alanemisel täita koolmekohta kividega.	
		Külastuskoormuse kasvamine	1. Tilli ja Rõika järve äärde ei planeerita külastusrajatisi (avalikke ujumiskohti). 2. Loodusala külastuspiirkondade (Tilli kadastik ja Rõika järve ujumiskoht) regulaarne koristamine ja hooldamine.	
		Röövpüük nakkevõrkudega	1. Tõhustada järelvalvet röövpüügi (nakkevõrkudega püügi) piiramiseks.	
Kadastikud (5130)	Kadastiku elupaik on säilinud vähemalt 0,2 ha suurusel alal seisundiga B.	1. Elupaiga võsastumine. 2. Elupaiga kasvamine metsa.	1. Võsa ja suuremate puude eemaldamine 2. Kadastiku perioodiline hooldamine st niitmine ja noore võsa likvideerimine vähemalt üle aasta.	1. Kadastiku elupaik on säilinud vähemalt 0,1 ha suurusel alal seisundiga B.
		Elupaiga andmed on Natura andmebaasis valed.	1. Natura andmebaasi korrastamine.	
Üksikobjektid ja maastikuelemendid (3.3.)				
Nõmme-Pirmastu maastik	Ajalooliselt kujunenud planeeringuga maastik ja maastikuvaated on säilinud.	Maastikuvaadete kinnikasvamine ja kadumine.	1. Maastikuvaadete taastamine ja hooldamine	1. Maastikuvaated on taastatud ja hooldatud.
		Maastikuvaateid rikkuvate ehitiste rajamine.	1. Rajatiste ehitamisel projekteerimistingimuste seadmine, mis tagab, et rajatavad objektid sobivad maastikusse ja ei varjaks vaateid Tilli järvele.	

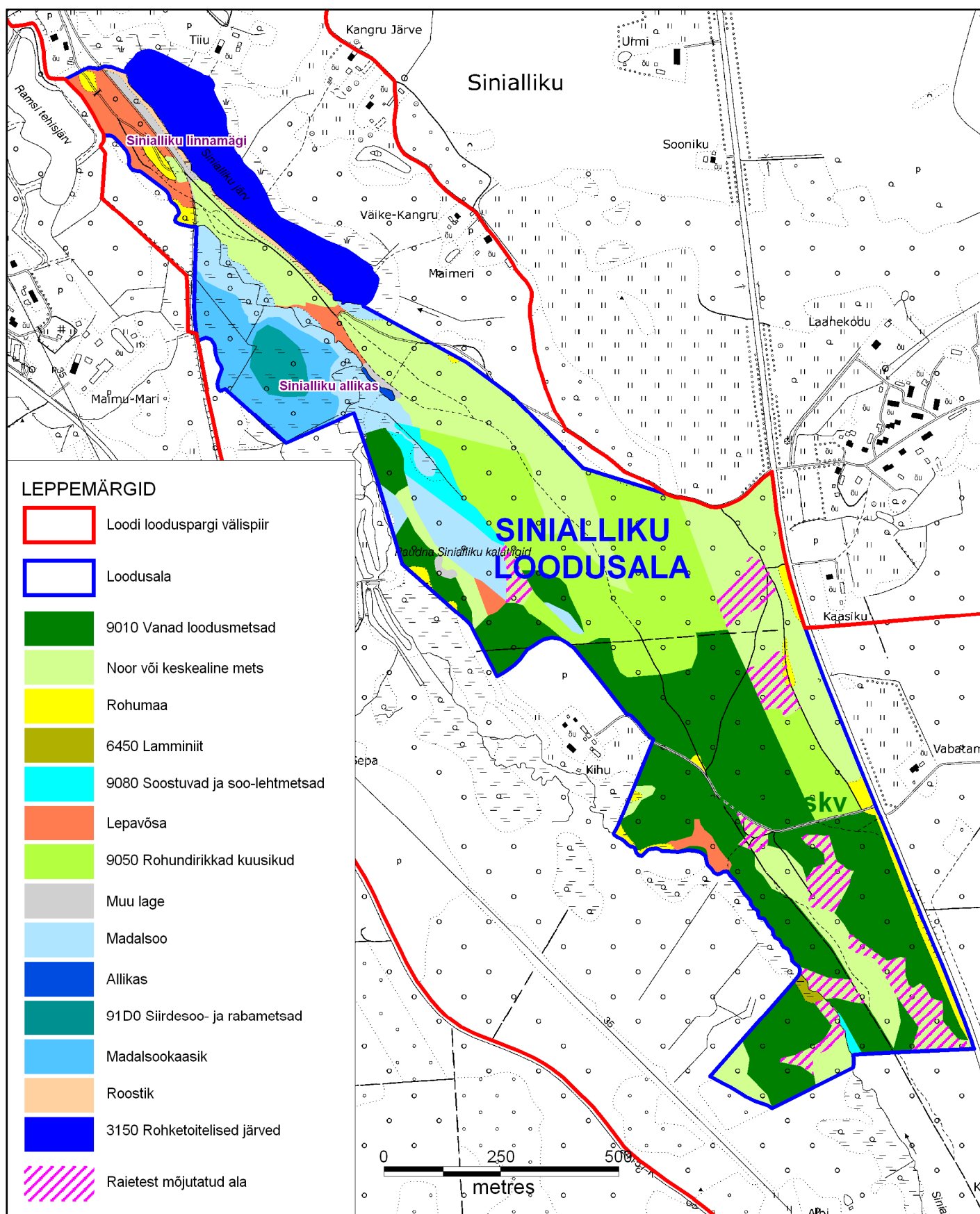
LOODI LOODUSPARK, HEIMTALI LOODUSALA ELUPAIGAD JA KÕLVIKUD

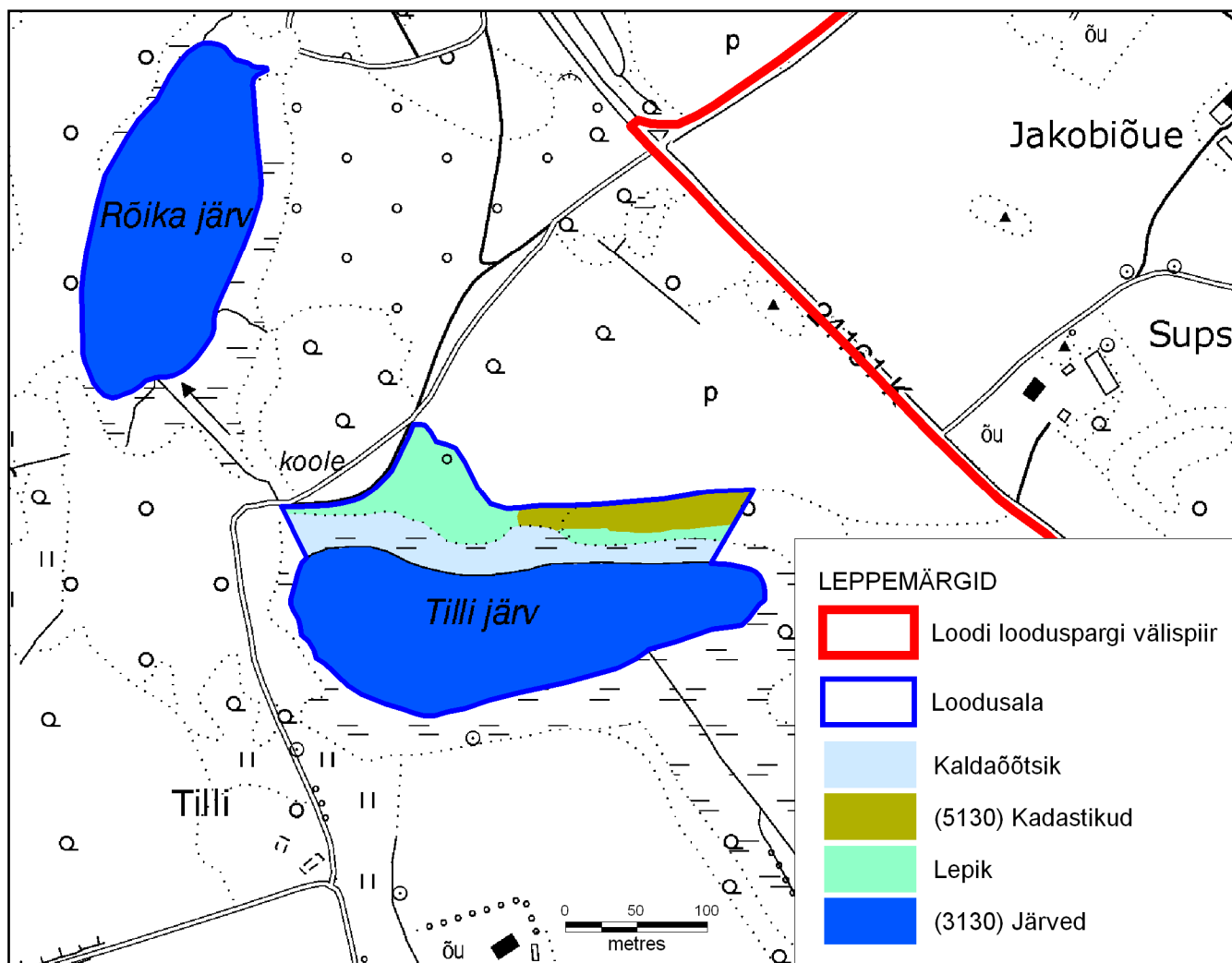
LOODI LOODUSPARK, PAISTU LOODUSALA ELUPAIGAD JA KÕLVIKUD

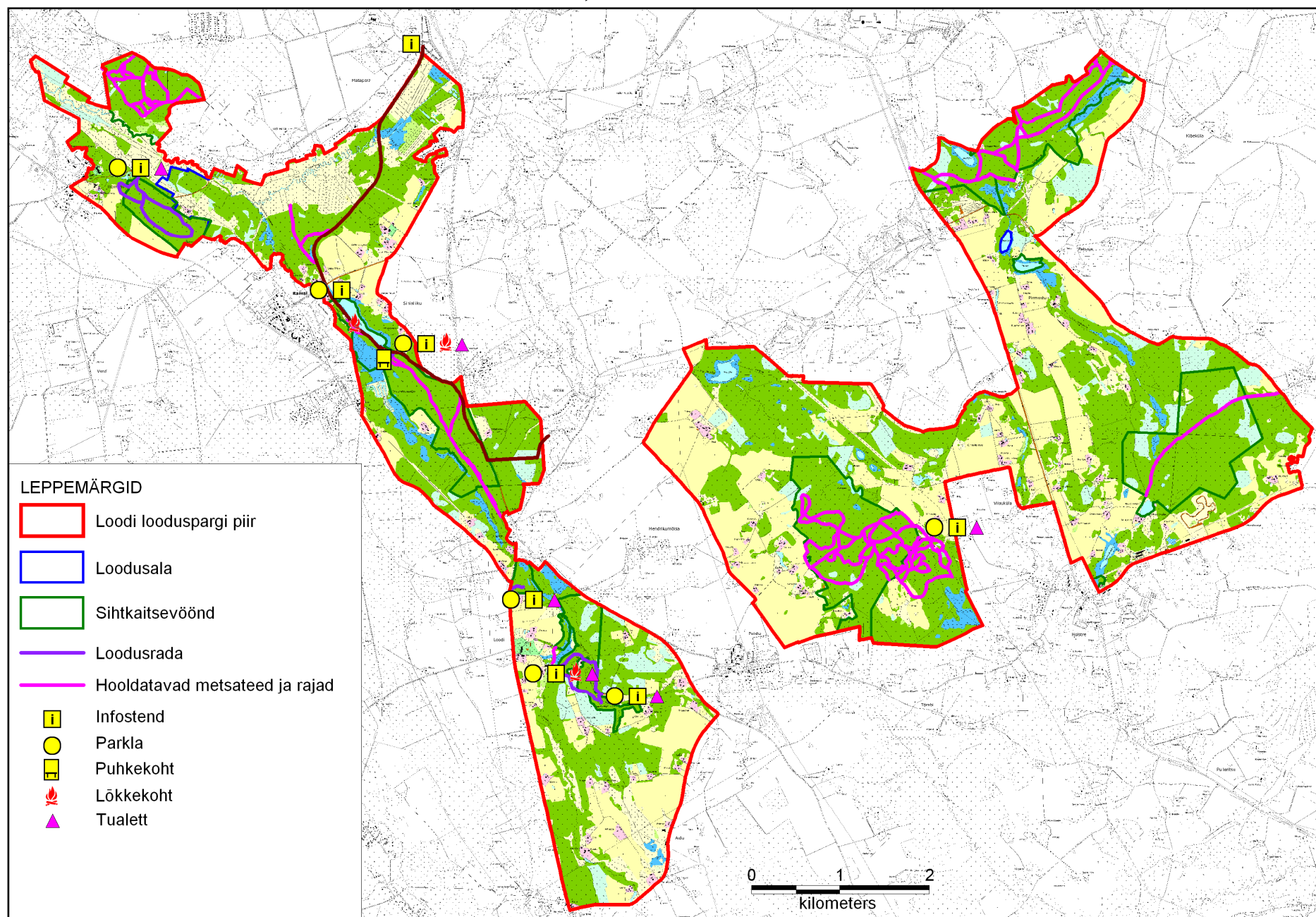
LOODI LOODUSPARK, SINIALLIKU LOODUSALA ELUPAIGAD JA KÕLVIKUD

LOODI LOODUSPARK, TILLI LOODUSALA ELUPAIGAD JA KÕLVIKUD

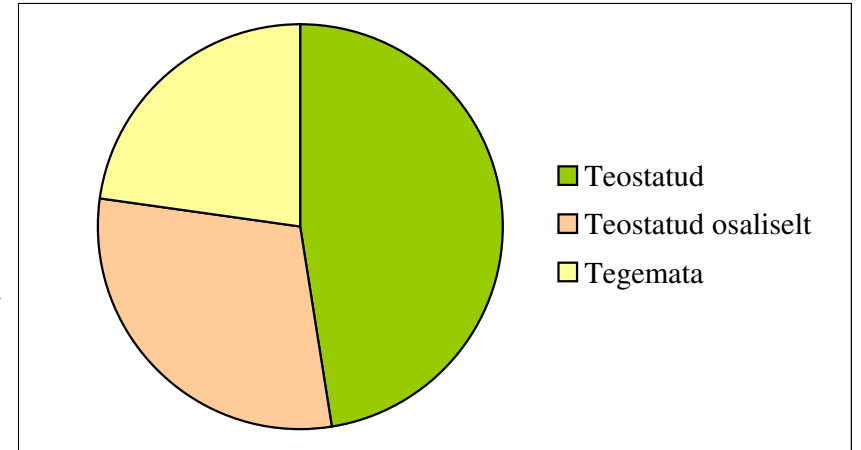
LOODI LOODUSPARK, PUHKEMAJANDUSLIK TARISTU

LOODI LOODUSPARGI KAITSEKORRALDUSKAVA AASTATEKS 2003-2007 TÄITMINE

Loodi looduspargi kaitsekorralduskava aastateks 2003-2007 on koostanud Mariliis Märtsen Viljandimaa Keskkonnateenistuse tellimisel. Loodi looduspark on oluline viljandi linnarahva ja piirkonna inimeste rekreatsiooniala. Kaitsekorralduskavag oan püütud reguleerida suhet looduskaitse-sport-kultuur-puhkus nii, et arvetatakse looduse eripära ning luuakse võimalusi inimestele puhkuse veetmiseks ning virgestustegevuseks. Loodi looduspargis paiknevad sellised populaarsed külastusobjektid nagu näiteks: Heimtali viinakööök ja selle kõrval asuv Heimtali salumets, Sinialliku allikas, Sinialliku järv ja linnamägi, Loodi-Püstmäe lehisepuistu, Loodi paisjärv ja Loodi põrgu. Loodi looduspargi territooriumil leidub paju populaarseis metsaradu ning Holstre-Polli Tervisekeskus oma suusaradadega.

Loodi looduspargi kaitsekorralduskava aastateks 2003 – 2007 on täidetud 65% mahus. Täielikult on täidetud 27 püstitatud eesmärki, osaliselt on täidetud 17 eesmärki ning täitmata on 13 püstitatud eesmärki. Tabelis 1.on toodud planeeritud tegevuste nimekiri, tegevuste täitmise hinnang ning kirjeldus teostatud tegevustest. Kaitsekorraldusperioodil teostatud kaitsekorralduslikest töödest suuremahulisemad olid Loodi puhkekoha rajamine, Loodi põrguoru korrastamine ning Loodi (Paistu) matkaraja väljaehitamine. Loodi looduspargi tutvustamiseks on rajatud 2 matkarada, 1 laagripplats, 2 puhkekohta, 4 parklat, 3 DC. Puhkajate käsutuses on 2 ujumiskohta. On korrastatud (taastatud) maatikuvaatedid Sinialliku järvele, Sinialliku allikale, Kindralimäele jms.)

Joonis 1. Loodi looduspargi kaitsekorralduskava täitmine

Tabel 1. Loodi looduspargi kaitsekorralduskava aastateks 2003-2007 täitmise analüüs.

Loodi looduspargi kaitsekorralduskavaga 2003-2007 planeeritud tegevused	Mõõt	Täidetud osa	Kaitsekorraldusperioodi jooksul teostatud tegevused	Hinnang teostatud tegevustele ja mõju kaitseväärtustele
HEIMTALI SIHTKAITSEVÖÖND				
Olemasoleva jalgrattaraja märgistamine looduses	1	0		
Heimtali piirkonna loodusrada (ehitus)	1	1	Heimtali salumetsa loodusraja väljaehitamine - treppide rajamine, nõlvade kindlustamine sildade ehitamine üle Heimtali oja, infostendide paigaldamine	Loodusrada tutvustab Heimtali salumetsa. Treppide rajamine ja hakkpuidu kasutamine raja tugevdamiseks kaitseb nõlvasid erosiooni eest.
Heimtali juures asuva infostendi remont	1	1	Infostendi asendamine	Tutvustab loodi loodusparki ja Heimtali sihtkaitsevööndit.
PAISTU SIHTKAITSEVÖÖND				

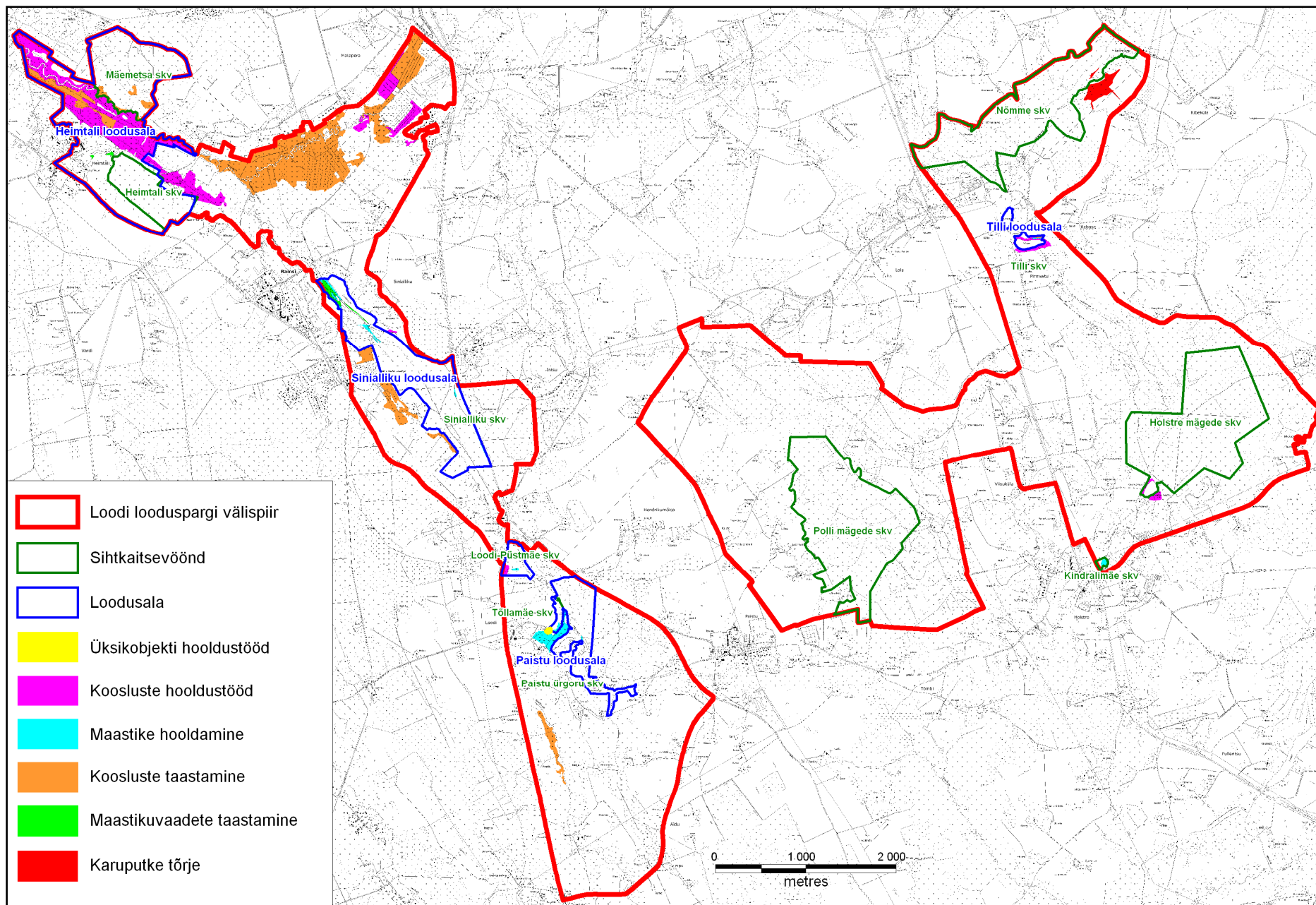
Loodi looduspargi kaitsekorralduskavaga 2003-2007 planeeritud tegevused	Mõõt	Täidetud osa	Kaitsekorraldusperioodi jooksul teostatud tegevused	Hinnang teostatud tegevustele ja mõju kaitseväärtustele
Telkimiskoha väljaehitamine Paistu ürgorus	1	1	Telkimiskoha (puhkekoha) rajamine Paistu sihtkaitsevööndi äärde Loodi paisjärve kaldale.	Puhkekoht loob tingimused kaitseala külastamiseks ning tagab põrguoru külastuskoormuse hajutamise. Olluline virgestustegevuse objekt.
Paistu ürgoru Paistu põrguoru paljandi lõkkekohta korrastamine	1	0	Lõkkekoht likvideeritud	Paljandi juurde pole lõkkekohta vaja, lõkkekoht Loodi puhkekohas.
Paistu põrguoru juurde jääva käimla tühjendamine ja remont	1	1	Regulaarne hooldus. Vastavalt võimalustele kas maaomaniku või RMK poolt.	Vähendab Loodi põrguoru külastuskoormusest tulenevat negatiivset (prahistamise) efekti.
Paistu piirkonna loodusrada (ehitus)	1	1	Loodi matkarada on välja ehitatud - rajatud trepid, kindlustatud kaldanõlvad, paigaldatud infostendid.	Tutvustab piirkonna (Loodi põrguoru) vaatamisväärsusi ja Loodi liivakivipaljandit.
Infotahvel (Paistu vallamaja juurde) piirkondlik	1	1	Infostendi paigaldamine	Tutvustab Loodi looduspargi kaitseväärtusi.
Uue vaateplatvormi väljaehitamine Paistu ürgorgu	1	0		Ei ole perspektiivikas. Planeeritud vaateplatvormi maa-ala jääb eravaldusesse.
Parkla ehitamine Paistu ürgoru juurde	1	1	Prakla rajamine	Oluline külastuskorralduse taristu objekt, vajalik kaitseala külastamiseks.
Paistu ürgoru paljandi ümbruses kuivanud ja varisemisohlike puude likvideerimine	1	1	Paljandilt varisenud ja tuuõlega murdunud puude koristamine.	Operatiivne tegevus vastavalt vajadusele. Korduv tegevus. Vajalik külastajate ohutuse tagamiseks ning paljandi ekponeerimiseks.
Võsaraie Sinihalliku oja kaldal	1	0,75	Võsa likvideerimine Paistu puhkekohast allavoolu, Sinihalliku raudteesilla ja sinihalliku allika juures.	Perjoodiliselt teostatav tegevus vajalik maastikuvaadete säilimiseks ja vajalik tegevust korrata.
TILLI SIHTKAITSEVÖÖND				
Kadastikust võsa ja kuivanud kadakate väljaraie	1	0,5	Teostatud 2008 aastal.	Vajalik tegevuse kordamine ning puurinde ja põsaste suuremaulatuslik eemaldamine. Seejärel perioodiline niitmine. Vajalik kadastiku säilimiseks
Rõika järve puhkekoha taastamine	1	0		
Tilli kadastiku juurde viiva tee korrastamine	1	0,5	Teostatud osaliselt	Kodaliku omavalituse poolt teostatud tee osaline korrastamine, teeaukude täitmine kruusaga.
Pirmastu (Tilli) ja rõika järve vahelise silla taastamine	1	0		Ei ole vajalik
HOLSTRE-POLLI SIHTKAITSEVÖÖND				
Polli radade korrastamine	1	0,5	Teele langenud kuivanud puude ja tuulemurru likvideerimine.	Vajalik kaitseala külastajate ohutuse tagamiseks ja virgestustegevuseks.
Polli metsa hooldustööd	1	0,8	Tuulemurru koristamine ning suusaradadel liikujatele ohtlike puude likvideerimine	Vajalik kaitseala külastajate ohutuse tagamiseks ja virgestustegevuseks.
HOLSTRE SIHTKAITSEVÖÖND				

Loodi looduspärgi kaitsekorralduskavaga 2003-2007 planeeritud tegevused	Mõõt	Täidetud osa	Kaitsekorraldusperioodi jooksul teostatud tegevused	Hinnang teostatud tegevustele ja mõju kaitseväärtustele
Holstre metsa hooldustööd	1	1	2005 aasta tormimurru koristamine, sihtkaitsevööndit läbiva tee teeservade puhastamine võsast.	
KINDRALIMÄE SIHTKAITSEVÖÖND				
Hooldustööd Kindralimäel	1	1	Kindralimäe perioodiline niitmine ja võsast puhastamine. Teostanud maaomanik.	Kindralimäe niitmine ja võsast puhastamine on vajalik maastikuvaadete säilitamiseks ning antud maastikuelemendi säilimiseks.
NÕMME SIHTKAITSEVÖÖND				
Hooldustööd Nõmme liivikus	1	1	Nõmme liiviku metsades kulgevate metsaradade puhastamine tuulemurrust. Teostanud maaomanik.	Väikesemahulised tööd, mis on vajalikud virgestusala korrastamiseks.
LOODI-PÜSTMÄE SIHTKAITSEVÖÖND				
Loodi-Püstmäe lehisepuistu infotahvli asendamine	1	1	infostendi paigaldamine.	Kaitseala kaitseväärtuse tutvustamine.
Loodi-Püstmäe lehisepuistu võsaraie	1	1	Lehisepuistu võsaraie.	Lehisepuistu esiletoomine ning kaitsealuse elemendi (lehisepuistu) säilitamine.
Endise mõisaomaniku H. Von Bocki haua taastamine	1	1	Haua taastamine ja korrastamine	Ajaloolise objekti säilitamine.
TÕLLAMÄE SIHTKAITSEVÖÖND				
Parkla ehitamine Tõllamäe tamme juurde	1	0		Pole vajalik. Parkla on rajatud Loodi paisjärve kaldale.
Tõllamäe tamme juurde viiva tee korrastamine	1	1	Teeraja korrastamine Loodi parklast Tõllamäe tamme juurde.	Kaitsealuse üksikobjekti tutvustamine.
Allikasoo niitmine peale käpaliste õitsemist	1	0,25	Luhasood niidetud 2004-2005 aastal.	Vajalik käpaliste kasvukoha säilimiseks, kuid arvestades käpaliste väikest arvukust ning tööde suurt mahtu ning vähest efektiivsust pole luhasoo niitmine perspektiivikas.
Võsaraie tammiku	1	1	Teostatud võsaraie ja perjoodiline niitmine	Vajalik kaitsealuse üksikobjekti ümbruse hooldamiseks.
MÄEMETSA SIHTKAITSEVÖÖND				
Metsa hooldustööd	1	0,5	Teostatud Mäemetsa metsas kulgevate radade korrastamine, tuulemurru likvideerimine.	Vajalik piirkonnas virgestustegevuste läbiviimiseks.
SINIALLIKU SIHTKAITSEVÖÖND				
Ujumiskoha väljaehitamine Sinialliku järve juurde	1	1	Rajatud Sinialliku ujumiskoht	Vajalik kaitseala külastuskoormuse reguleerimiseks ning virgestustegevuseks.
Telkimiskoha väljaehitamine Sinialliku skv-sse	1	0,5	Rajatud võimalused telkimiseks, tähistamata.	Vajalik kaitseala külastuskoormuse reguleerimiseks ning virgestustegevuseks.
Sinialliku järve ja allika juures oleva puhkekoha hooldus	2	1	Regulaarsed hooldustööd	Vajalik kaitseala külastuskoormuse reguleerimiseks ning virgestustegevuseks. Teostavad kohalik omavalitsus ja RMK.

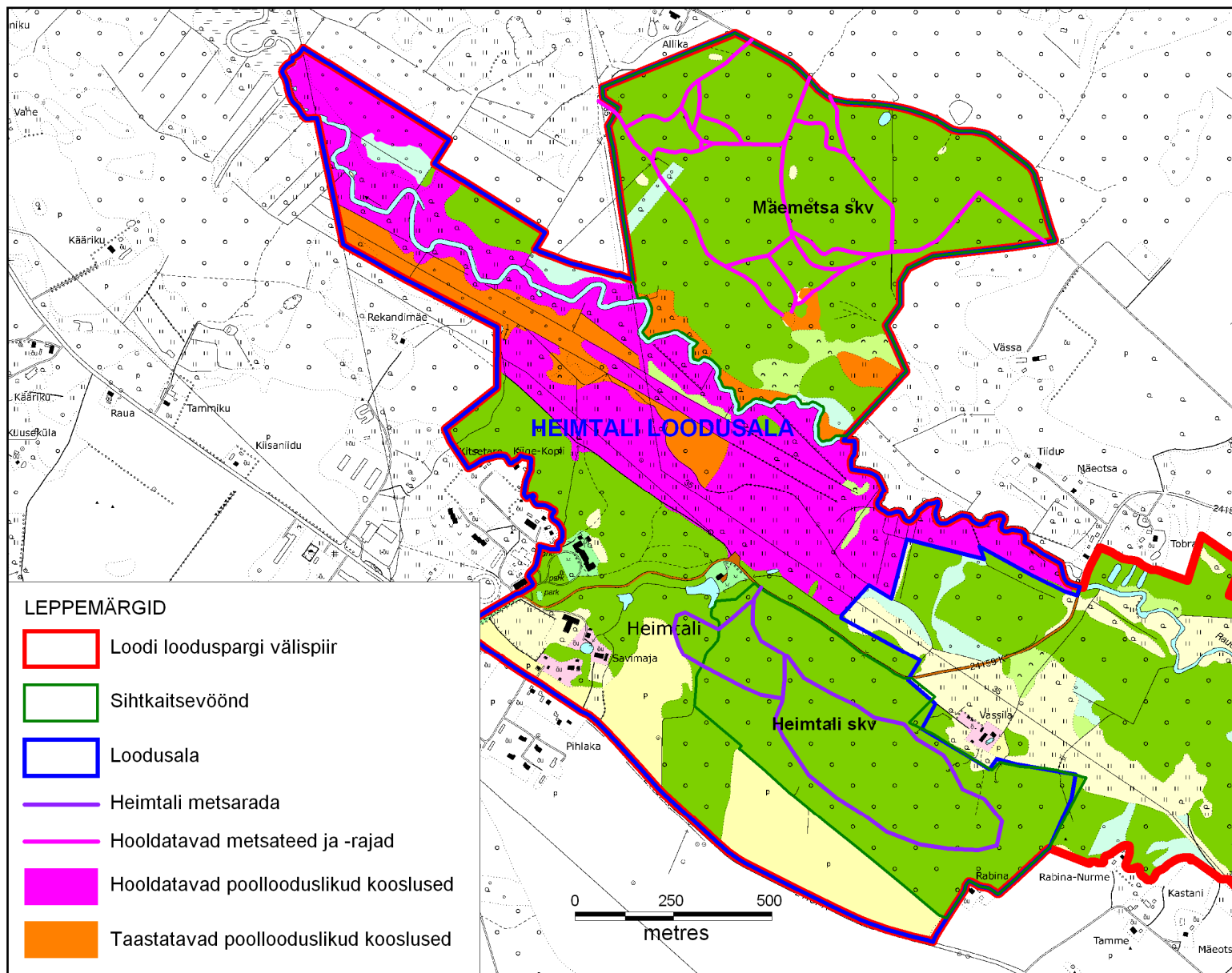
Loodi looduspatgi kaitsekorralduskavaga 2003-2007 planeeritud tegevused	Mõõt	Täidetud osa	Kaitsekorraldusperioodi jooksul teostatud tegevused	Hinnang teostatud tegevustele ja mõju kaitseväärtustele
Parkla ehitamine Siniallikule	1	0,75	Parkla rajamine Sinialliku skv. Metsaniidule.	Vajalik kaitseala külastuskoormuse reguleerimiseks ning virgestustegevuseks. Vajalik täiendav teekorrastamine ja tähistamine.
Sinialliku allika ümbruse võsaraie (vaate avamine)	1	1	Teostatud võsaraie.	Vajalik maastikuvaadete säilitamiseks (avamiseks). Vajalik tegevust perioodiliselt korrata.
Sinialliku linnamäelt võsaraie (vaadete avamiseks ja säilitamiseks)	1	0,5	Teostatud võsaraie linnamäe ida ja lõunanõlval.	Oluline tegevus maastikuvaadete säilitamiseks, ajaloolise objekti esiletoomiseks. Vajalik tegevuse perioodiline kordamine ning täiendav võsa likvideerimine linnamäe kirde ja läänenõlval.
Sinialliku juurde viiva tee korrastamine	1	0,5	Tee korrastamine - teeservast võsa raiumine ja teeaukude täitmine kruusaga.	Vajalik kaitseala külastuskoormuse reguleerimiseks ning virgestustegevuseks. Vajalik teeservade täiendav korrastamine ja tee tugevdamine kruusakattega.
Sinialliku allika juurde viiva treppi remont	1	1	Teostatud trepi asendamine (remont).	Vajalik tegevus nõlvaerosiooni vähendamiseks ning virgestustegevuseks.
Siniallika allika uuring ja puhastamine	1	0		
Välikäimla paigaldamine siniallika allika juurde parklasse	1	0		Tuleb kaaluda käimla rajamise otstarbekust.
ÜKSIKOBJEKTIDE HOOLDUSTÖÖD				
Tõllamäe tamm	1	1	Tõllamäe tamme ümbruse niitmine ja võsa likvideerimine.	Vajalik kaitsealuse üksikobjekti ümbruse hooldamiseks.
Pollu tamm	1	1	Pollu tamme ümbruse ja juurdepääsutee puhastamine võsast, viida paigaldamine	Vajalik kaitsealuse üksikobjekti ümbruse hooldamiseks.
Sinialliku seedermand (likvideerimine)	1	0		Likvideerimata - juriidilisel põhjustel, kuna objekt ei ole kõrvaldatud kaitsealuste objektide nimekirjast.
PARGID				
Loodi mõisapargi rekonstrueerimine (projektijärgne taastamine)	1	0		Koostatakse Loodi mõisapargi rekonstrueerimisprojekti.
Heimtali mõisapargi dendroloogiline inventuur	1	0		Koostatakse Heimtali mõisapargi rekonstrueerimisprojekti.
Heimtali mõisapargi kuivanud ja kahjustatud puude eemaldamine	1	0,5	Teostatud osaline kuivanud ja ohtlike puude likvideerimine.	Vajalik pargi külastajate ning Viljandi-Heimtali maanteel liikujate ohutuse tagamiseks.
Heimtali mõisapargi tiikidele vaadete avamine	1	1	Teostatud vaadete avamine Heimtali viinaköögile.	Vajalik tegevus maastikuvaadete säilimiseks (taastamiseks). Vajalik tegevuse kordamiseks.
Heimtali mõisapargi tiikide puhastamine	1	0,5	Korrastatud Heimtali viinaköögi alumine tiik.	Vajalik tegevus Heimtali mõisapargi pargielementide säilimiseks (taastamiseks).
MUUD				
Infotahvel Männimäe bensiinjaama	1	0		Ei ole otstarbekas tegevus- jääb kaitsealusest objektis tliiga kaugele.

Loodi looduspatgi kaitsekorralduskavaga 2003-2007 planeeritud tegevused	Mõõt	Täidetud osa	Kaitsekorraldusperioodi jooksul teostatud tegevused	Hinnang teostatud tegevustele ja mõju kaitseväärtustele
Prügimajanduse korraldamine	1	0,8	Paigaldatud regulaarselt hooldatavad prügikastid Loodi lehisepuitu parklasse ja Loodi paisjärve parklasse.	Optimaalne lahendus on kui külastajad viivad tekkiva prügi kaitsealalt ära.
I ja II kategooria liikide pesitsuspaikade seire	1	0,7	Teostatud väike-konnakotka pesitsemise seire ning rähniste pesapaikade kaardistamine	Kaitseala andmebaasi täiendamine.
Andmebaasi täiendamine (taimestik, linnustik)	1	1	Teostatud taimestiku inventuur 2007 ja linnustiku inventuur 2007.	Kaitseala andmebaasi täiendamine.
Ujumiskohtade ümbruse korrastamine	1	1	Üjumiskohtade korrastamine Sinihallikul ja Loodis.	Vajalik kaitseala külastuskoormuse reguleerimiseks ning virgestustegevuseks.
Infotahvlid (Pirmastu, Paistu, Loodi)	3	0,75	Infotahvlid Paistu ja Loodi, paigaldamata Pirmastu järve kaldale.	Kaitseala tutvustamine
Trükised (voldikud)	1	0		
Trükised (matkaraja infoleht)	2	1	Infoleht Loodi looduspargist Heimtali matkaraja voldik	Kaitseala tutvustamine
Loodi LP olemasoleva jalgrattaraja korrastamine	1	0,5	Võsa likvideerimine kunagise kitsarööpmelise rauteetammi ääres.	Vajalik tegevusvirgestustegevuseks, maastikuvaadete säilimiseks.
Kaitseala kaitsmise korraldamine	1	1		
Erinevaid tegevusi kokku	57	57		
Kaitsekorralduskava täitmise protsent		65		

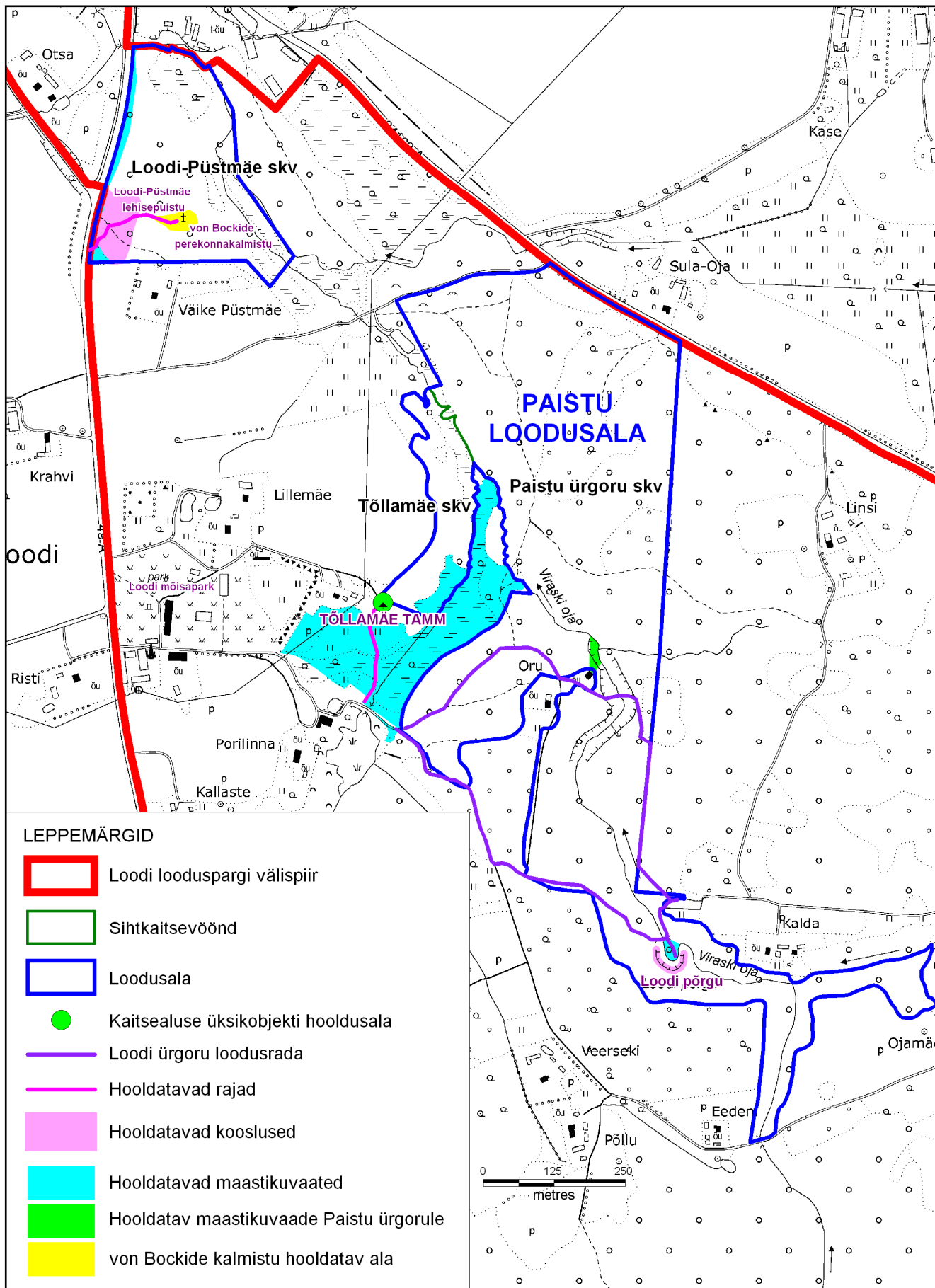
LOODI LOODUSPARGI HOOLDUSTÖÖD

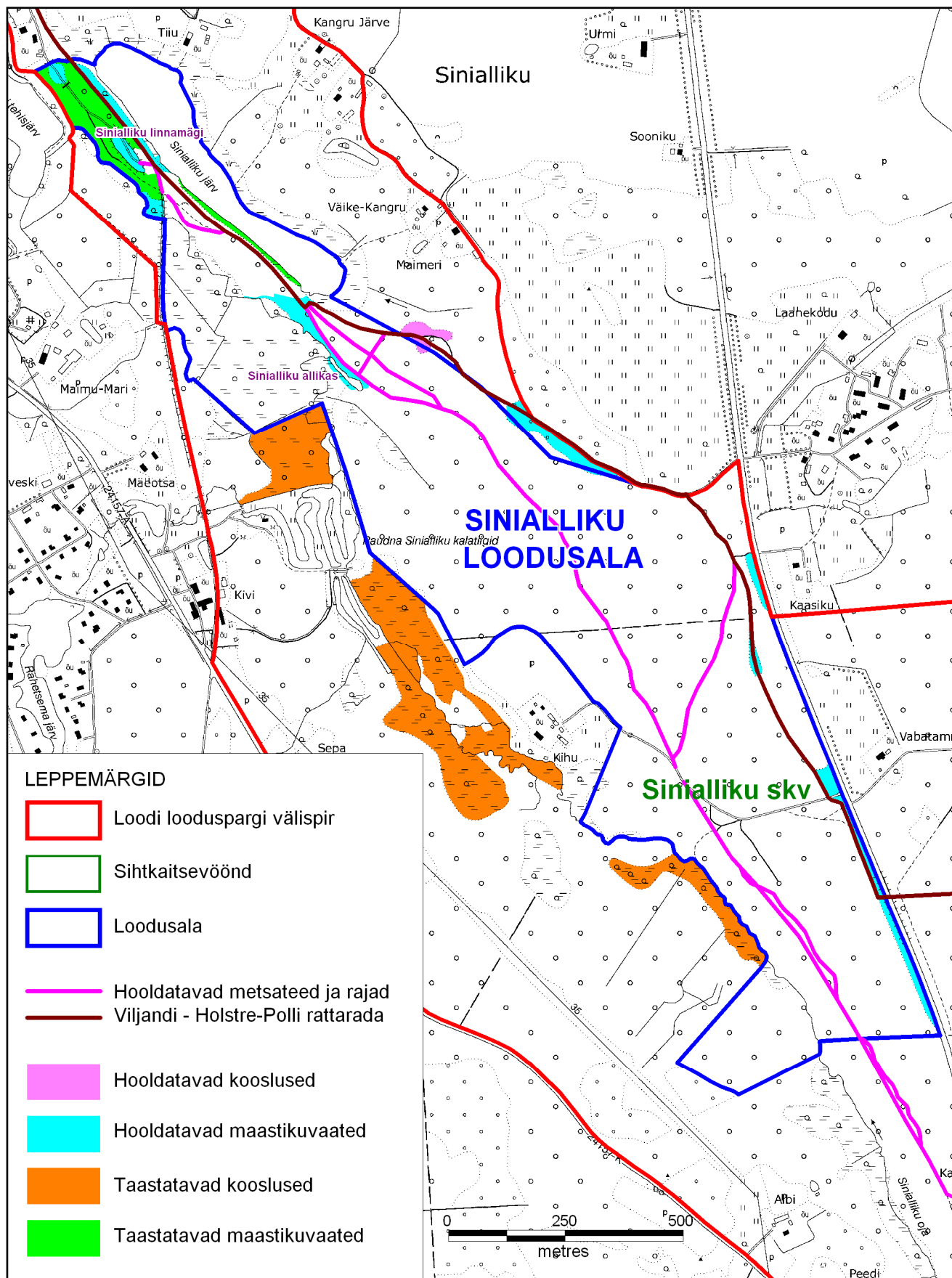
LOODI LOODUSPARK, HEIMTALI LOODUSALA HOOLDUSTÖÖD

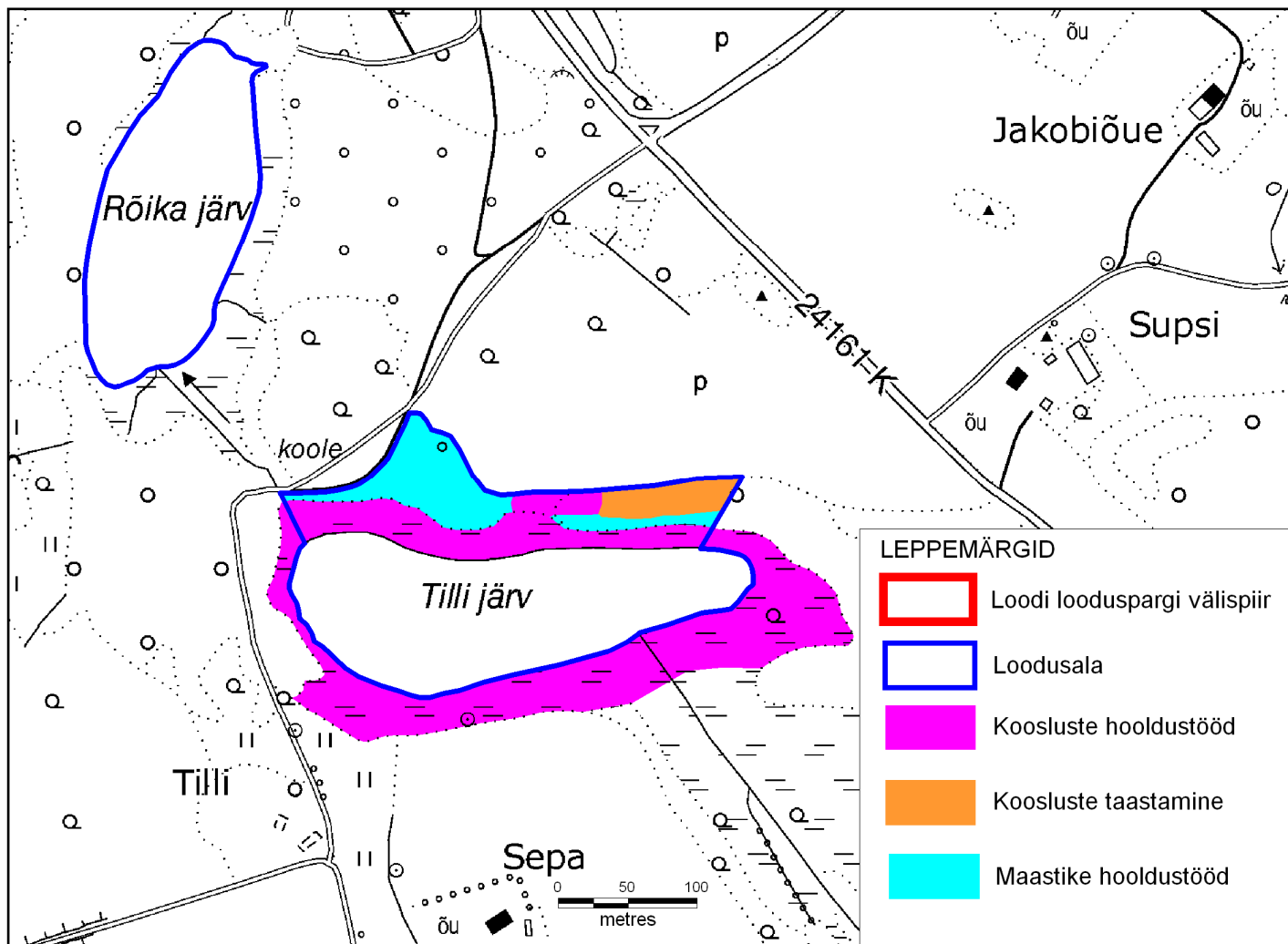
LOODI LOODUSPARK, PAISTU LOODUSALA HOOLDUSTÖÖD

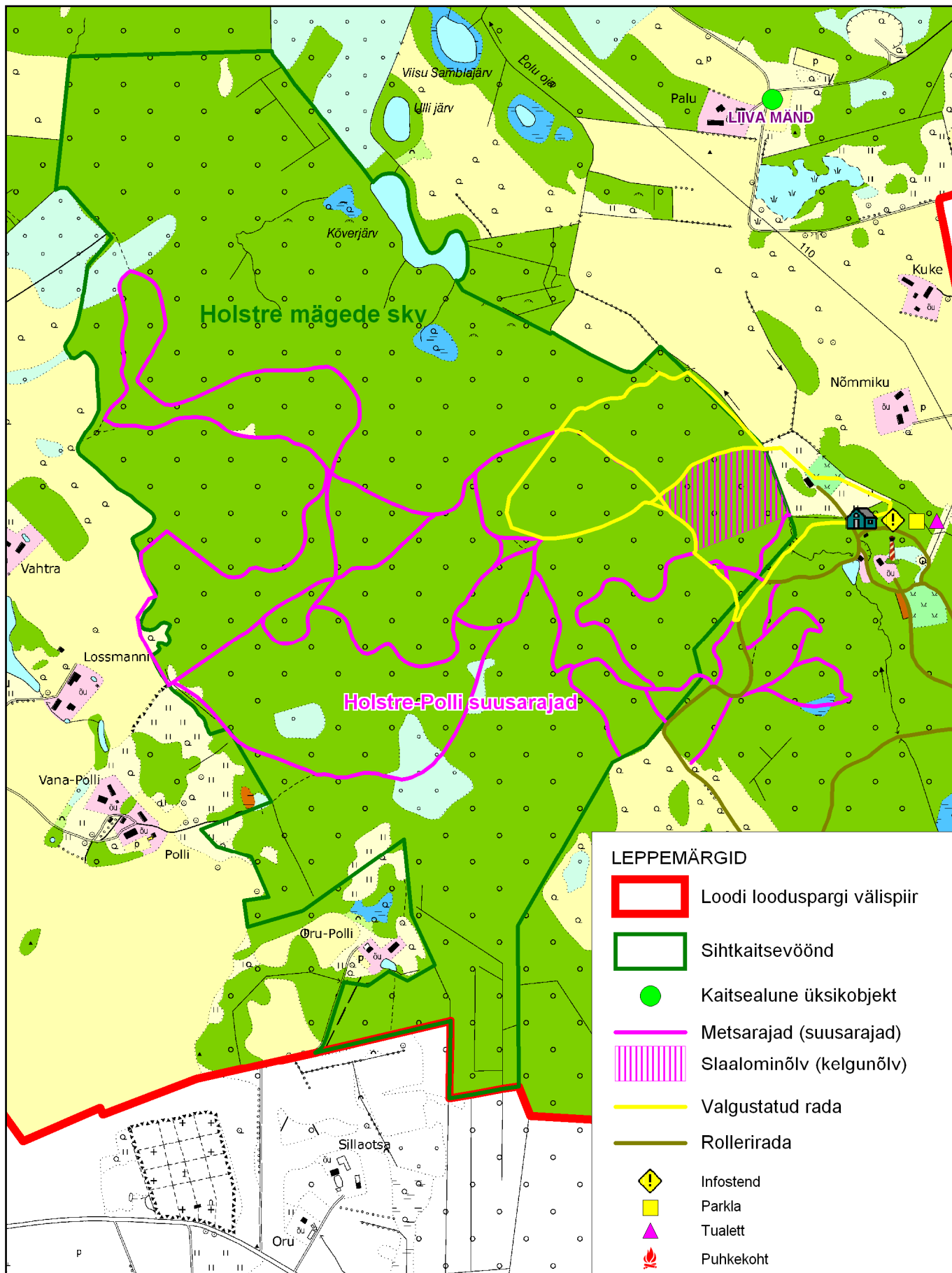
LOODI LOODUSPARK, SINIALLIKU LOODUSALA HOOLDUSTÖÖD

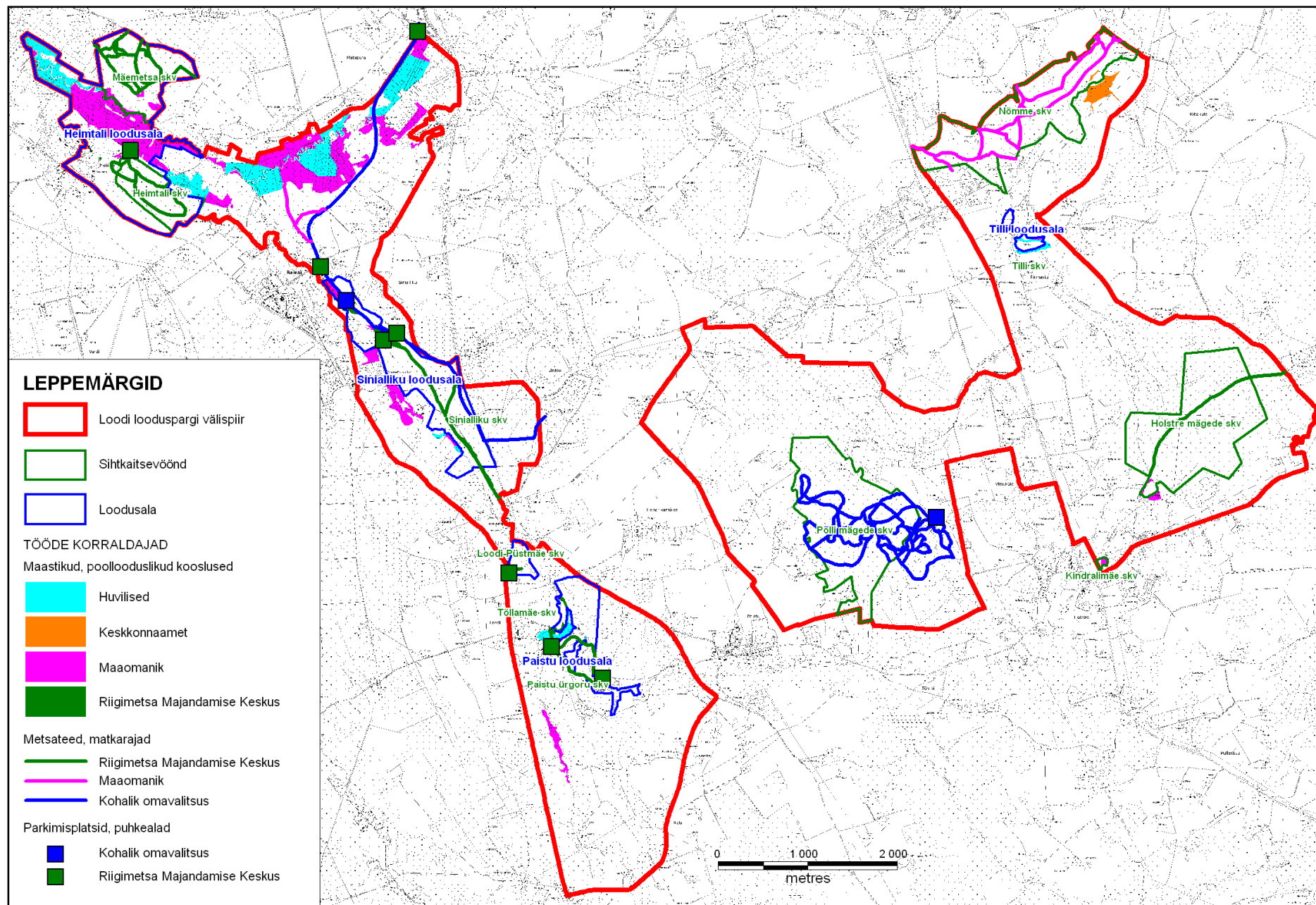
LOODI LOODUSPARK, TILLI LOODUSALA HOOLDUSTÖÖD

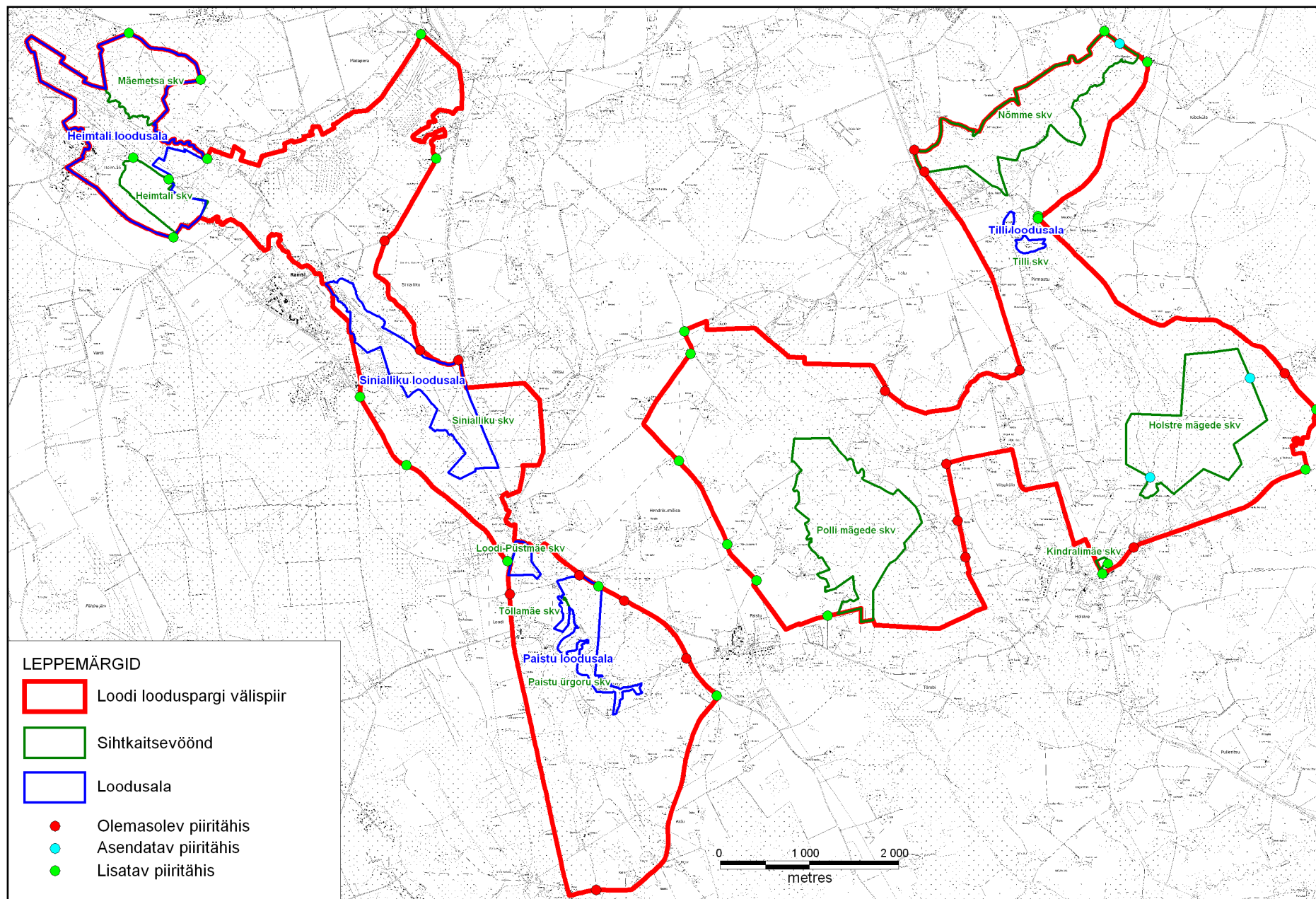
LOODI LOODUSPARK HOLSTRE MÄGEDE HOOLDUSTÖÖD

LOODI LOODUSPARK, KAITSEKORRALDUSLIKE TÖÖDE KORRALDAJAD

LOODI LOODUSPARGI PIIRITÄHISED

ETTEPANEKUD LOODUSALADE KAITSE-EESMÄRKIDE JA NATURA ANDMEBAASI MUUTMISEKS

Tabel 1. KKM-i esitatav ettepanek standardandmebaasis elupaigaandmestiku muutmiseks

Loodusala kood	Loodusala nimi	Natura 2000 loodusalade standard-andmebaasi andmestik					Uus andmestik					Põhjendused
		I lisa. Elupaigatüübid		Ala hinnang			I lisa. Elupaigatüübid		Ala hinnang			
		Kood	Katvus [ha]	AIB/CID	A/B/C		Katvus [ha]	Andmete kvaliteet	AIB/CID	A/B/C		
				Esinduslikkus	Looduskaitsetseisund	Üldhinnang			Esinduslikkus	Looduskaitsetseisund	Üldhinnang	
EE0080520	Heimtali	9050	13,6	B	B	B	5	hea	B	B	B	Osaliselt ekslikult määratud elupaik. Ekspertiisi käigus hinnati osa elupaiga kuuluvusest ümber elupaika vanad laialehelised metsad 9020.
		9180	17,9	B	B	A	0	hea				Ekslikult määratud elupaik. Heimtali looduslal puuduvad tingimused 9180 elupaiga esinemiseks. Tegemist on vana laialehelise metsa 9020 elupaigaga.
		6450	19,5	B	B	B						Ei muudeta
		9010	0				13	hea	B	B	B	Lisada kaitse-eesmärkide hulka. Elupaikade ekspertiisi käigus kaardistati täiendavad elupaigad Mäemetsa sihtkaitsevööndis.
		9020	0				30	hea	A	A	A	Antud elupaiga levikualale on andmebaasis märgitud Rusukallete ja jäarakute metsa elupaik. Vanade laialeheliste metsade elupaiga levik kaardistati 2009 aastal läbi viidud Loodi looduspargi metsakorralduse käigus. Elupaik esineb Heimtali sihtkaitsevööndis

Loodusala kood	Loodusala nimi	Natura 2000 loodusalade standard-andmebaasi andmestik					Uus andmestik					Põhjendused
		I lisa. Elupaigatüübid		Ala hinnang			I lisa. Elupaigatüübid		Ala hinnang			
		Kood	Katvus [ha]	A/B/C/D	A/B/C		Katvus [ha]	Andmete kvaliteet	A/B/C/D	A/B/C		
				Esinduslikkus	Looduskaitsetseisund	Üldhinnang			Esinduslikkus	Looduskaitsetseisund	Üldhinnang	
EE0080518	Paistu	7160	0	A	B	B						Ei muudeta
		8220	0,3	A	A	A						Ei muudeta
		9010	24,6	B	B	B	18	hea	B	B	B	2011 aastal elupaiga esinemisalasid kontrollides kaardistati elupaiga esinemine 18 ha suurusel alal. Elupaiga pindala vähenemine on tingitud kaardistamise täpsuse paranemisest ning kaitsealal teostatud raietööde tõttu. 30 aasta perspektiivis on vana loodusmetsa elupaiga taastumine 18 ha ulatuses. Arvestades ala puhkemajanduslikku tähtsust, looduslale teostatud raietööde ulatust ning asustustihedust ei ole võimalik ning otstarbekas vana loodusmetsa elupaiga säilitamine üle 18 ha suurusel alal.
												2011 aastal täpsustatud andmetel esineb rohundirikka kuusiku elupaik Loodi-Püstmäe sihtkaitsevööndis 3,2 ha suurusel alal. Elupaiga pindala vähenemine on tingitud sellest, et loodusala moodustamisel oli elupaiga hulka arvestatud ka Loodi lehisepuistu maa-ala. Kuna euroopa lehis on Eesti metsades võõrliik, siis ei tohiks lehisepuistu ala Natura elupaigaks arvata.

Loodusala kood	Loodusala nimi	Natura 2000 loodusalade standard-andmebaasi andmestik					Uus andmestik					Põhjendused
		I lisa. Elupaigatüübid		Ala hinnang			I lisa. Elupaigatüübid		Ala hinnang			
		Kood	Katvus [ha]	A/B/C/D	A/B/C		Katvus [ha]	Andmete kvaliteet	A/B/C/D	A/B/C		
				Esinduslikkus	Looduskaitsetseisund	Üldhinnang			Esinduslikkus	Looduskaitsetseisund	Üldhinnang	
EE0080519	Sinialliku	3150	6,2	B	B	B						Ei muudeta
		6450	0,4	B	B	B	0,2	hea	C	C	C	Lamminiidu elupaik on 2011 aasta korrigeeritu kaardimaterjali alusel looduslalal levinud 0,2 ha suurusel alal. Sinialliku looduslalal ei ole perspektiivikaid lamminiidu alasid. Seega ei ole mõistlik Sinialliku looduslalal seada kaitse-eesmärgiks lamminiidu elupaika.
		9010	25,2	B	B	B						Ei muudeta
		9050	18,6	B	B	B						Ei muudeta
		9080	2,2	B	B	B						Ei muudeta
		91D0	0,3	B	B	B						Ei muudeta
EE0080507	Tilli	3130	4,7	B	B	B						Ei muudeta
		5130	0,9	A	B	B	0,1	hea	B	C	B	Natura andmebaasis toodud pindala 0,9 ha on mõõdetud vanade kaartide alusel ning elupaiga sisse on arvestatud ka järve kaldaalal olev järveõõtsik ja lepik. Järveõõtsikule ei saa mitte kunagi kadastikku kujuneda nii, et elupaiga pindala tuleb vähendada ja viia vastavusse tegeliku olukorraga.

KAITSEALUSETE TAIMELIIKIDA KASVUKOHAD LOODI LOODUSPARGIS

Nr.	Liik	kasvukoht	vöönd	ohutegurid	biotoop	leikoha suurus m2	isendite arv	jaotumus	vitaalsus	
60-4	<i>Dactylorhiza baltica</i>	Balti sõrmkäpp	Loodi orus, Sinialliku oja paremal kaldal	Loodi LP PV	võsastumine, ATV sõitmine	madal soo	10	3	1	2
24-3	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	vööthuul-sõrmkäpp	Õõtsik Tilli järve kaguosas	Tilli SKV	kuivendus	ubalehe soo	10	2	3	2
26-3	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	vööthuul-sõrmkäpp	Madal soo, Sinialliku järve lõunatipus	Loodi LP PV	tallamine	võsastunud madal soo	24	15	2	1
26-5	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	vööthuul-sõrmkäpp	Järvekallas, Sinialliku järve kaguosas	Loodi LP PV	tallamine	võsastunud madal soo	25	7	1	2
26-6	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	vööthuul-sõrmkäpp	Metsatee servas, Sinialliku teerada	Sinialliku SKV	tallamine	võsa	2	2	1	1
34-1	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	vööthuul-sõrmkäpp	Teeserv, Ramsi külas, Kivi talust lõunas	Loodi LP PV	tallamine, metsa liituvuse suuremine	segamets	750	105	3	3
14-1	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	kahkjaspunane sõrmkäpp	Õõtsik Mudajärve kagunurgas	Nõmme SKV	korjamine	õõtsik	1	2	5	4
14-2	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	kahkjaspunane sõrmkäpp	Õõtsik Mudajärve edelanurgas	Nõmme SKV	korjamine	õõtsik	16	2	5	3
24-1	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	kahkjaspunane sõrmkäpp	Õõtsik Tilli järve kaguosas	Tilli SKV	võsastumine	ubalehe soo	300	7	2	3
26-4	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	kahkjaspunane sõrmkäpp	Järvekallas, Sinialliku järve kaguosas	Loodi LP PV	tallamine	võsastunud madal soo	25	5	1	1
29-2	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	kahkjaspunane sõrmkäpp	Soine järvekallas, Kõlujärve loode poolses osas	Loodi LP PV	võsastumine	madal soo	20	5	1	3
32-1	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	kahkjaspunane sõrmkäpp	Õõtsik Tilli järve kaguosas	Tilli SKV	kuivendus	ubalehe soo	200	98	3	3
60-3	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	kahkjaspunane sõrmkäpp	Oja kaldal, Loodi orus, Sinialliku oja paremal kaldal	Loodi LP PV	võsastumine	madal soo	50	5	4	2
59-1	<i>Dactylorhiza maculata</i>	kuradi-sõrmkäpp	Maantekraav, Viljandi-Nuia maantee, Loodi lehisepuistu	Püstmäe SKV	võsastumine, teeservade niitmine	teeserv	50	12	4	3
26-8	<i>Dactylorhiza russowii</i>	Russowi sõrmkäpp	Järvekallas, Sinialliku järve kagu tipus	Loodi LP PV	tallamine	kaldaõõtsik	100	7	3	3
03-2	<i>Epipactis helleborine</i>	laialehine neuuvaip	Metsaheinamaa, Mäemetsa kaldanõlv allosas	Mäemetsa SKV	korjamine	niiske aruniit	0.5	1	1	2
56-3	<i>Epipactis helleborine</i>	laialehine neuuvaip	Metsatee serv, Polli mäed	Holstre mägedes SKV	korjamine, niitmine	mets	10	4	4	2
63-1	<i>Epipactis helleborine</i>	laialehine neuuvaip	Segametsa teeraja ääres	Loodi LP PV	korjamine	segamets	1	2	1	2
03-3	<i>Epipactis palustris</i>	soo-neuuvaip	Madal soo, Mäemetsa SKV kaguservas	Mäemetsa SKV	korjamine	madal soo	200	115	3	2
26-1	<i>Epipactis palustris</i>	soo-neuuvaip	Järvekallas, Sinialliku järve kagu tipus	Loodi LP PV	tallamine	võsastunud madal soo	250	225	3	2

Nr.	Liik		kasvukoht	vöönd	ohutegurid	biotoop	leiukoha suurus m2	isendite arv	jaotumus	vitaalsus
02-2	<i>Gymnadenia conopsea</i>	harilik käoraamat	Mäemetsa metsatee risti teeservas, kraavi ja tee vahel	Mäemetsa SKV	tallamine	metsatee	20	3	5	2
64-4	<i>Gymnadenia conopsea</i>	harilik käoraamat	Metsalagendik, Polli mäed	Loodi LP PV	korjamine	niit	0.5	2	1	3
02-3	<i>Listera ovata</i>	suur käöpõll	Mäemetsa metsatee risti teeservas, kraavi ja tee vahel	Mäemetsa SKV	tallamine	teeserv	0.1	2	1	2
23-2	<i>Listera ovata</i>	suur käöpõll	Tilli järve kaldal tihedas lepavõsas	Tilli SKV	võsastumine	võsa	1	2	1	1
60-1	<i>Listera ovata</i>	suur käöpõll	Soine lepik Püstmäe skv kagunurgas	Püstmäe SKV	võsastumine	madal soo	0,5	2	2	2
24-2	<i>Malaxis monophyllos</i>	soovalk	Õõtsik Tilli järve kaguosas	Tilli SKV	kuivendus	ubalehe soo	20	2	3	2
26-2	<i>Malaxis monophyllos</i>	soovalk	Madal soo, Sinialliku järve kagu tipus	Loodi LP PV	tallamine	võsastunud madal soo	2	7	2	2
03-1	<i>Neottia nidus-avis</i>	pruunikas pesajuur	Metsaheinamaa, Mäemetsa nõlva allosas	Mäemetsa SKV	korjamine	niiske aruniit	25	14	3	3
18-1	<i>Neottia nidus-avis</i>	pruunikas pesajuur	Salumets, Heimtali mets, metsaraja servas	Heimtali SKV	tallamine	salumets	0.5	1	1	2
18-2	<i>Neottia nidus-avis</i>	pruunikas pesajuur	Salumets, Heimtali mets, metsaraja servas	Heimtali SKV	tallamine	salumets	0.5	2	1	2
53-2	<i>Neottia nidus-avis</i>	pruunikas pesajuur	Teeserv, Polli mägede teeraja ääres laanemetsas	Loodi LP PV	korjamine	rohundirikas kuusik	0.5	1	1	2
64-1	<i>Neottia nidus-avis</i>	pruunikas pesajuur	Teeservas, Polli mägede roodi rolleriraja ääres	Loodi LP PV	korjamine	allikaline nõlv segam.	0.5	1	1	3
64-2	<i>Neottia nidus-avis</i>	pruunikas pesajuur	Laanemetsa madalamas lohus oja kaldal, Polli mägede paisjärvest ülesvoolu	Loodi LP PV	korjamine	Rohundirikas kuusik	3	3	2	3
64-3	<i>Neottia nidus-avis</i>	pruunikas pesajuur	Oja kaldal, Polli mägede oja kaldal kaevu juures	Loodi LP PV	tallamine, niitmine	oja kallas	0.5	2	1	2
14-3	<i>Nymphaea alba</i>	valge vesiroos	Mudajärv	Nõmme SKV	ei ole	järv	2100	15	3	2
23-1	<i>Nymphaea alba</i>	valge vesiroos	Tilli järv	Tilli SKV	ei ole	järv	25300	100	3	2
26-7	<i>Nymphaea alba</i>	valge vesiroos	Sinialliku järve kaldaäärsed	Sinialliku SKV	korjamine	järv	62000	300	3	3
29-3	<i>Nymphaea alba</i>	valge vesiroos	Kõlujärv	Loodi LP PV	ei ole	järv	40 000	1300	3	3
34-2	<i>Nymphaea alba</i>	valge vesiroos	Tiik Kivi talu maadel	Loodi LP PV	ei ole	tiik	2300	16	2	3
34-3	<i>Nymphaea alba</i>	valge vesiroos	Tiik Kivi talu maadel	Loodi LP PV	ei ole	tiik	6300	11	2	3
34-4	<i>Nymphaea alba</i>	valge vesiroos	Tiik Kivi talu maadel	Loodi LP PV	ei ole	tiik	6200	560	2	3
39-1	<i>Nymphaea alba</i>	valge vesiroos	Viisu Samblajärv	Loodi LP PV	ei ole	soostuv järv	5000	90	3	3
52-1	<i>Nymphaea alba</i>	valge vesiroos	Viisu Kõverjärv	Polli mägede SKV	ei ole	soostuv järv	13000	295	4	3

Nr.	Liik		kasvukoht	vöönd	ohutegurid	biotoop	leiukoha suurus m2	isendite arv	jaotumus	vitaalsus
52-2	<i>Nymphaea alba</i>	valge vesiroos	Ulli järv	Loodi LP PV	ei ole	soostuv järv	1000	243	4	1
53-1	<i>Nymphaea alba</i>	valge vesiroos	Lolu järv	Loodi LP PV	ei ole	kinnikasvav tiik	1000	75	3	2
02-1	<i>Phyteuma spicatum</i>	tähk-rapuntsel	Metsateel, mäeveerul keset Mäemetsa	Mäemetsa SKV	tallamine	segametsa tee	0.5	1	1	2
64-6	<i>Phyteuma spicatum</i>	tähk-rapuntsel	Teeservas, Polli mägedes	Loodi LP PV	korjamine	segamets	3	17	2	3
64-7	<i>Phyteuma spicatum</i>	tähk-rapuntsel	Teeservas, Polli mägedes teeraja ääres	Loodi LP PV	niitmine	segamets	8	14	4	2
64-8	<i>Phyteuma spicatum</i>	tähk-rapuntsel	Polli rolleriraja ääres nõlval oleval teerajal	Loodi LP PV	niitmine	segamets	20	16	3	2
71-1	<i>Phyteuma spicatum</i>	tähk-rapuntsel	Segamets, Paistu ürgoru serval, matkaraja ääres	Paistu ürgorg	tallamine, korjamine	salumetsa raiesmik	0.5	2	1	2
14-4	<i>Platanthera bifolia</i>	kahelehine käokeel	Ktaavikallas, Nõmme SKV kraavi kallas, teerajast 5 m metsa sees	Nõmme SKV	korjamine	kraavi kallas	25	4	3	3
43-1	<i>Platanthera bifolia</i>	kahelehine käokeel	Võsa, Holstre mägede soostuv pajuvõsa	Holstre mägede SKV	võsastumine	madal soo võsa	25	8	2	2
43-2	<i>Platanthera bifolia</i>	kahelehine käokeel	Segamets, Holstre mägedes metsa all	Holstre mägede SKV	võsastumine	kuuse- segamets	25	5	2	3
56-2	<i>Platanthera bifolia</i>	kahelehine käokeel	Metsa, Holstre mägede sarapikus, 0,8 liituvus	Holstre mägede SKV	liituvuse suurenemine	mets	100	5	4	2
60-2	<i>Platanthera bifolia</i>	kahelehine käokeel	Oja kallas, Siniälliku oja kaldal	Tõllamäe SKV	võsastumine	segamets	3	5	3	2
64-5	<i>Platanthera bifolia</i>	kahelehine käokeel	Polli rollerirajali 50m metsateele sisse	Polli mägede SKV	niitmine	segamets	0.5	1	1	2
60-5	<i>Platanthera chlorantha</i>	rohekas käokeel	Metsalagendik, Tõllamäe künganülva all, Sinalliku oja kaldal	Tõllamäe SKV	võsastumine	salumets	10	2	1	2
04-1	<i>Thalictrum lucidum</i>	ahtalehine ängelhein	Luhaheinamaa, Raudteetammi äärne	Loodi LP PV	võsastumine	luhaniit	50	4	3	3
08-2	<i>Thalictrum lucidum</i>	ahtalehine ängelhein	võsastuv lamminiit, Mäemetsa SKV kaguosas, Raudna jõe kaldal	Mäemetsa SKV	võsastumine	soostuv luhaniit	250	6	2	1
11-1	<i>Thalictrum lucidum</i>	ahtalehine ängelhein	Luhaheinamaa, Raudteesilla juures	Loodi LP PV	võsastumine	luhaniit	1	1	1	2
11-2	<i>Thalictrum lucidum</i>	ahtalehine ängelhein	Luhaheinamaa, Raudteetammi juures	Loodi LP PV	võsastumine	teeserv	1	1	1	2
11-3	<i>Thalictrum lucidum</i>	ahtalehine ängelhein	Luhaheinamaa, Raudteetammi ääres	Loodi LP PV	võsastumine	luhaniit	30	68	3	2
11-4	<i>Thalictrum lucidum</i>	ahtalehine ängelhein	Teeservas, Raudteetammil	Loodi LP PV	võsastumine	teeserv	10	2	3	2
11-5	<i>Thalictrum lucidum</i>	ahtalehine ängelhein	Raiesmik, Raudteetammist idas	Loodi LP PV	võsastumine	metsasiht	30	5	2	2
11-6	<i>Thalictrum lucidum</i>	ahtalehine ängelhein	Luhaheinamaa, Raudteetammist läänes	Loodi LP PV	võsastumine	luhaniit	100	4	2	2

Nr.	Liik		kasvukoht	vöönd	ohutegurid	biotoop	leiukoha suurus m2	isendite arv	jaotumus	vitaalsus
29-1	<i>Thalictrum lucidum</i>	ahtalehine ängelhein	Metsatee ääres, Everti oja kaldal metsatee	Loodi LP PV	võsastumine	ojakalda lepik	3	3	3	1
29-4	<i>Thalictrum lucidum</i>	ahtalehine ängelhein	Segamets, Kõlujärvest kirdes	Loodi LP PV	valguse puudus	segamets	0.5	1	1	1
56-1	<i>Thalictrum lucidum</i>	ahtalehine ängelhein	Metsatee serv, Holstre mägede metsatee	Holstre mägede SKV	korjamine, tee-hooldus, metsa kasv	teeserv, u. 3 aastane raiesmik	0,25	1	1	1
19-1	<i>Ulmus laevis</i>	künnapuu	Ramsi külas, endise rautejaama hoovis ja rauteetammi ääres	Loodi LP PV	tahtlik kahjustamine	teeserv	250	3	1	3